

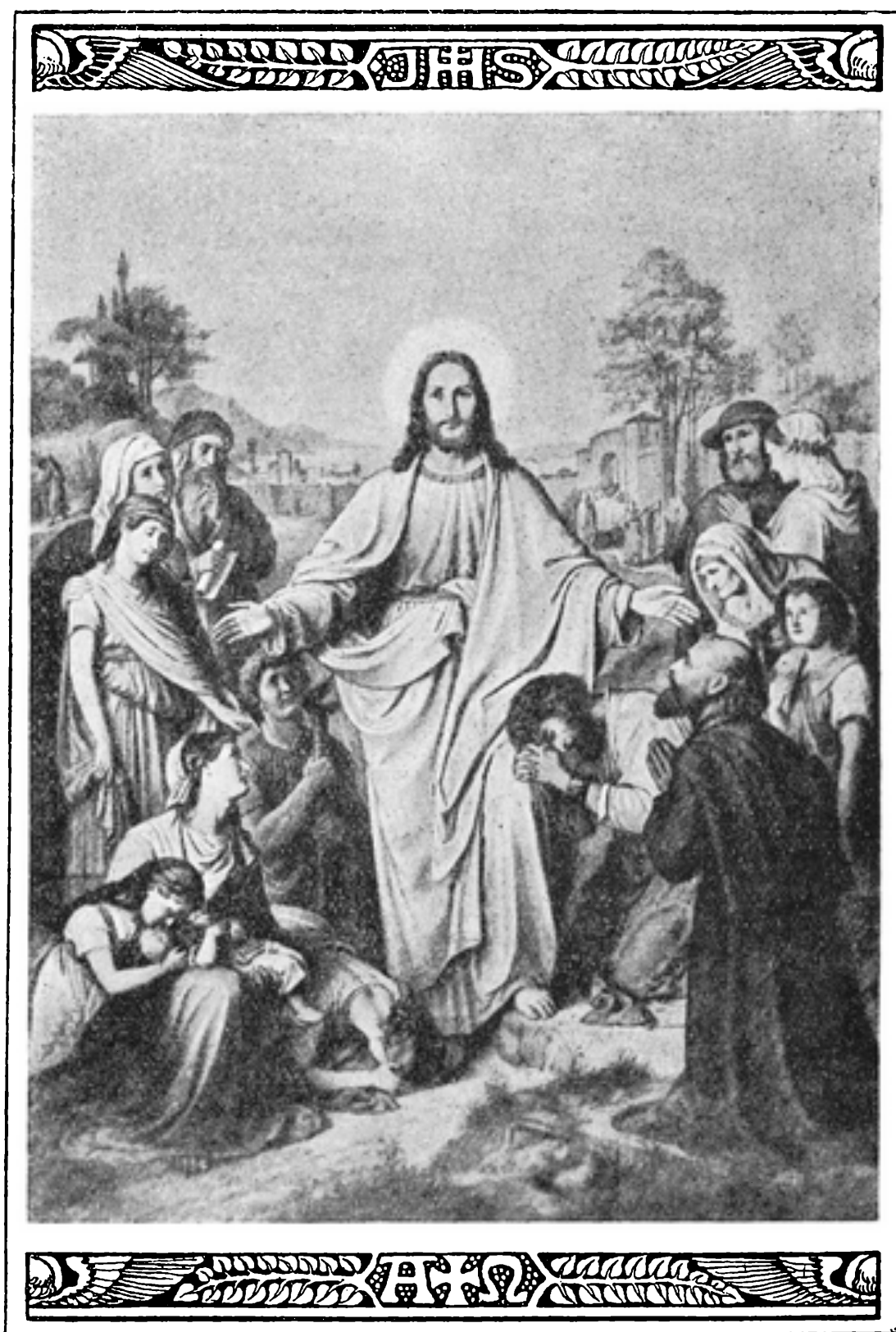
KATECHISMUS

KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

NÁKLADEM MATICE
CYRILOMETODĚJSKÉ
V OLOMOUCI 1932. - 8.50 Kč.

„VEZMĚTE JHO MÉ NA SEBE
A UČTE SE ODE MNE,
A NALEZNETE POKOJ DUŠI SVÉ.“ Mat. 11, 29. 30.

KATECHISMUS

KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ.

TŘETÍ VYDÁNÍ.

Vydán z nařízení nejdůstojnějšího Ordinariátu olomuckého ze dne 9. srpna 1929, číslo 12.057 a Ordinariátu brněnského ze dne července 1930, čís. 4.598. — Schválen ministerstvem školství a národní osvěty výnosem ze dne 26. srpna 1932, čís. 92.732/32-I./1. jako učebnice pro školy obecné a měšťanské, a výnosem ze dne 29. července 1932, čís. 92.738/32-II., jako učebnice pro nižší třídy škol středních a pro ústavy učitelské.

Cena výtisku pevně vázaného s 13 obrázky

Kč 8'50.

V Olomouci 1932.

Nákladem Matice Cyrilometodějské.

O B S A H.

	Strana
1. Náš věčný cíl	1

ČÁST PRVNÍ. — VĚŘ PRAVDY BOŽÍ!

2. Boží pravdy — zjevení boží	2
3. Věřím v Boha	4
4. Kdo jako Bůh?	5
5. Bůh — nejvyšší svatý	6
6. Bůh je trojjediný	8
7. Bůh stvořil svět a řídí jej	9
8. „Buď vůle Tvá!“	10
9. O andělech	11
10. Jsem člověk, obraz boží	13
11. První lidé	14
12. Advent: Přejde, přijde Vykupitel	15
13. Náš Vykupitel — Ježíš Kristus	17
14. Ježíš Kristus — Bůh a spolu člověk. (Skrytý život Páně.)	18
15. Veřejný život Páně	20
16. Umučení Páně	21
17. Aleluja — vstal z mrtvých	23
18. Vstoupil na nebesa	25
19. Věřím v Ducha svatého	26
20. Založení a počátky církve	27
21. Nástupcové apoštolů	28
22. Církev Páně — obecná neboli katolická	30
23. Církev Páně toliko jedna	31
24. Církev Páně — svatá	33
25. Katolická církev je neomylná	34
26. Katolická církev — samospasitelná	35
27. Věřím v obcování svatých	36
28. Úcta svatých	37
29. Musím umřít	39
30. Tělu do hrobu přísluší	40
31. Očistec	41

	Strana
32. O pekle	43
33. O nebi	45
34. Soudný den	45

ČÁST DRUHÁ. — HLEĎ SI MILOSTI BOŽÍ!

35. Milost boží	47
36. Milost pomáhající	48
37. Milost posvěčující	49
38. Svátosti a svátostiny	51
39. Co náleží k svatému křtu	52
40. Křest — nejpotřebnější svátost	54
41. Svátost biřmování	55
42. Příprava k sv. biřmování	56
43. Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní	57
44. Pojdte, klaňme se jemu!	58
45. Náš kostel — dům boží	59
46. Oběť Nového zákona	60
47. Užitek mše svaté	62
48. Části mše svaté	64
49. Při mši svaté pobožně!	66
50. Pán mě volá k svému stolu	68
51. Příprava k sv. přijímání	69
52. Svátost pokání	71
53. Zpytování svědomí	72
54. Bez lítosti není odpuštění	73
55. Kterak třeba hříchů litovati. (Lítost dokonalá a nedokonalá.)	74
56. S upřímnou lítostí — opravdové předsevzetí	76
57. Vyznání hříchů — zpověď	77
58. Zpovídej se úplně!	78
59. Dostiučinění	80
60. Odpustky	81
61. Poslední pomazání	82
62. Svěcení kněžstva	84
63. Sňatek manželský	85
64. „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“	87
65. Manželství smíšené	88
66. Manželství neplatné	89
67. O modlitbě	90
68. Modleme se náležitě!	91
69. Kdy a kde se modliti	93
70. „Otče náš“ modlitba Páně. — Modlitby mariánské	94

ČÁST TŘETÍ. — PLŇ ZÁKON BOŽÍ!

	Strana
71. Zákon boží	97
72. V jednoho Boha věřiti budeš! (První přikázání boží.)	98
73. Jak věřiti svaté pravdy	100
74. Bez víry se nelze líbit Pánu	101
75. „Doufej v Hospodina!“	103
76. „Milovati budeš Pána Boha svého!“	104
77. „Jen Pánu Bohu se budeš klaněti!“ „ „ „	105
78. Nevezmeš jména božího nadarmo! (Druhé přikázání boží.)	107
79. Posvátný slib a přísaha „ „ „	108
80. Pomni, abys den sváteční světil! (Třetí přikázání boží.)	110
81. Sváteční klid	111
82. Sváteční oběť	112
83. Můj den sváteční „ „ „	113
84. Cti otce svého i matku svou! (Čtvrté přikázání boží.)	115
85. Vrchnosti duchovní a světské	116
86. „Milovati budeš bližního svého!“	117
87. Skutky milosrdné	119
88. „Milujte nepřátele své!“	120
89. „Blahoslavení tiší“ (Páté přikázání boží.)	122
90. Pečuj o své zdraví!	123
91. Nezabiješ!	124
92. „Běda světu pro pohoršení!“ „ „ „	126
93. Buď stydlivý a počestný! (Šesté přikázání boží.)	127
94. Nesesmilníš! Nepožádáš manželky bližního svého! .	129
95. Svého si hled! (Sedmé přikázání boží.)	130
96. Nepokradeš! Aniž požádáš statku jeho!	131
97. Nepromluvíš křivého svědectví! (Osmé přikázání boží.)	133
98. Dobré jméno — vzácné jmění	134
99. Církevní přikázání	135
00. Půst tělesný a duchovní .	137
01. Ustanovené posty zachovávatí. (Třetí přikázání církevní.)	138
02. Povinnosti stavu	140
03. Přemáhej pokušení!	142
04. Těžký hřích — největší zlo	143
05. Hlavní hříchy	144
06. Dobré skutky	146
07. Bohumilé návyky — ctnosti	147
08. „Následuj mne!“ — praví Pán	148
09. Ctnosti blahoslavených	149
10. Chceš býti dokonalý?	151
11. Buď s Pánem Bohem!	152

PROŽÍVEJ ROK S CÍRKVÍ SVATOU!

	Strana
112. Doba vánoční	154
113. Doba velikonoční. (Od předpostí do Svatého třídenní.)	156
114. Doba velikonoční. (Od Svatého třídenní do konce.)	158
115. Doba svatodušní	160

MODLITBY.

Znamení kříže	9
Otče náš	95
Zdrávas, Maria	95
Věřím v Boha .	4
Desatero božích přikázání	98
Anděle boží	13
Zdrávas, Královno	27
Anděl Páně	19
Ráno a večer	93
Vzpomínka na smrt	40
Vzbuzení lítosti	74, 75
Vzbuzení víry v Boha	101
Vzbuzení naděje v Boha	104
Vzbuzení lásky k Bohu .	105
Sláva Otcí i Synu i Duchu svatému	9
V kostele, když se přijde a než se odejde	60
Při mši sv. k obětování .	67
Při mši sv. k pozdvihování	67
Při mši sv. k přijímání	68
Klaním se ti vroucně, skrytý Bože náš	59
K Duchu svatému před sv. zpovědí	72
Obnovení křestního slibu	53
Růženec	96
V hodinu smrti	39

1. NÁŠ VĚČNÝ CÍL.

Zamysli se! „Člověk krátce žije a jako rostlina vzchází a vadne.“ (Job 14, 2.) „Pomíjí svět i dychtění jeho.“ (1. Jan 2, 17.) Nemáme zde domova trvalého. (Žid. 13, 14.) Jsme tu na zemi jako poutníci. „Ubírá se člověk do svého domu věčného.“ (Kaz. 12, 5.) Nejsme tedy stvoření jen pro život pozemský.

1. *K čemu jsme na světě?*

Jsme na světě, abychom Pánu Bohu sloužili a za to na věky spasení byli.

Pán Ježíš pravil o věčném cíli našem: „*Co prospěje člověku, byť získal celý svět, ale ztratil život*“ (věčný? — Mat. 16, 26.) „Potřebno je však jedno.“ (Luk. 10, 42.) „Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a (ostatní) všechno bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.) „Dobře, služebníku dobrý a věrný! Vejdí v radost pána svého!“ (Mat. 25, 21.)

Bohu sloužíme, když věříme pravdy boží, hledíme si milosti boží a plníme zákon boží. Tomu nás učí katolické náboženství. Učení se katolickému náboženství jest učení nejpotřebnější; je stručně obsaženo v katolickém katechismu. „Blahoslavení, kteří slovo boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28.)

OTČE MILÝ, PANE NÁŠ!
TOBĚ CHCEME SLOUŽIT BEZ USTÁNÍ,
TY NÁM K TOMU DEJ SVÉ POŽEHNÁNÍ!

ČÁST PRVNÍ. — VĚŘ PRAVDY BOŽÍ!

„Kdo věří ve mne, má život věčný.“
(Jan 6, 47.) — „Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Marek 16, 16.)

2. BOŽÍ PRAVDY — ZJEVENÍ BOŽÍ.

Odjakživa se ptával člověk: Odkud je svět? K čemu žiji? Co bude se mnou po smrti? Jaký jest Bůh? — Na tyto otázky nelze pouhým rozumem najít jasné odpovědi. I zjevil to Bůh hned prvnímu člověku. Později mluvil Bůh k lidem po tisíce let mnohokrát a mnohými způsoby. (Žid. 1, 1.) *Pravdy, Bohem zjevené, slovou zjevení boží, pravdy boží neboli svaté pravdy.*

2. Skrze koho zjevil Bůh svaté pravdy?

Svaté pravdy zjevil Bůh skrze patriarchy a proroky, naposledy pak skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly.

Starý zákon. Adam je praotcem lidstva; Abraham, Izák a Jakub (Izrael) jsou praotci neboli patriarchy národa izraelského. Co Bůh zjevil skrze patriarchy a proroky, zapisovali mužové Duchem svatým osvícení. Tak povstalo Písmo svaté *Starého zákona*. Obsahuje knihy dějepisné (21), naučné (7) a prorocké (17).

Nový zákon. Co Bůh zjevil skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly, bylo nedlouho po smrti Páně většinou také sepsáno. Sepsali to někteří apoštolé a jejich učedníci. Tak povstalo Písmo svaté *Nového zákona*. Nejdůležitější jsou v něm *čtyři knihy evandělí* (podle sv. Matouše, Marka, Lukáše a Jana):

Dále obsahuje Skutky apoštolské, listy neboli epistolý apoštolů (21) a Zjevení sv. Jana.

*Písmo svaté je sbírka knih, ve kterých jsou z vnučnutí Ducha svatého zapsány zjevené pravdy boží. Slove jinak bible, to jest KNIHA (nejsvětější a nejdůležitější). Národu československému přinesli slovanští věrověsti Cyril a Metoděj Písmo svaté v naší řeči mateřské, „bychom ze studnice této zlaté moudrost nebes vezdy vážili“. Naši předkové čítávali v něm horlivě. Aspoň Písmo svaté Nového zákona by mělo býti v každé rodině. Katolické vydání Písma jest opatřeno poznámkami a církevně schváleno. (Impri-matur = smí se tisknouti.) Hlavní příběhy z Písma svatého jsou v knize *Biblických dějin*.*

Písmo svaté samo nestačí. Nejsou tam obsaženy veškeré pravdy zjevené. (Jan 20, 30. a 21, 25.) Proč? Kristus učil jen ústně. Též apoštolům řekl: „Kažte evandélium všemu stvoření.“ (Marek 16, 15.) Jenom někteří apoštolé psali to, co kázali, ale ne všechno. A tak zůstalo všelico z učení apoštolů za jejich dob nenapsáno a podávalo se věřícím jen ústně.

„Ústní podání“ říkáme zjeveným pravdám, které apoštolé jen ústně podávali, ale nenapsali. Z ústního podání víme na příklad, že místo soboty se má světiti neděle, že jest očistec, že svátostí je sedm ero, že každý člověk může platně křtiti. Bloudil by tedy, kdo by ústní podání apoštolské zamítal. „Bratři, zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč, ať skrze náš list!“ (2. Soluň. 2, 15.)

3. Kde jest obsaženo zjevení boží?

Zjevení boží jest obsaženo v Písmě svatém a v ústním podání.

Zjevení boží chová církev. „Iděte do celého světa a učte všechny národy... učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 19. 20.) Tím slovem Ježíš Kristus odevzdal zjevené svaté pravdy apoštolům a jejich nástupcům, aby je neporušené

chovali a všem lidem předkládali k věření. Nástupci apoštolů jsou biskupové a poštolský svěcení a s římským papežem sjednocení neboli *církev učící*.

4. Kdo nám předkládá zjevení boží?

Zjevení boží nám předkládá církev katolická.

„Věřím v Boha.“ Pravdy, Bohem zjevené, jsou stručně obsaženy v modlitbě „Věřím v Boha“. Říkáme té modlitbě „*apoštolské vyznání víry*“, protože pochází z dob apoštolských. Má dvanácte dílů, a ty slovy „*články víry*“. „Amen“ na konci znamená: věřím pevně všechno, co je tam obsaženo.

1. VĚŘÍM V BOHA, OTCE VŠEMOHOUCÍHO, STVOŘITELE NEBE I ZEMĚ. — 2. I V JEZU KRISTA, SYNA JEHO JEDINÉHO, PÁNA NAŠEHO; —
3. JENŽ SE POČAL Z DUCHA SVATÉHO, NARODIL SE Z MARIE PANNY; — 4. TRPĚL POD PONTSKÝM PILÁTEM, UKŘIŽOVÁN, UMŘEL I POHŘBEN JEST; —
5. SSTOUPIL DO PEKEL, TŘETÍHO DNE VSTAL Z MRTVÝCH; — 6. VSTOUPIL NA NEBESA, SEDÍ NA PRAVICI BOHA, OTCE VŠEMOHOUCÍHO; —
7. ODTUD PŘIJDE SOUDIT ŽIVÝCH I MRTVÝCH. —
8. VĚŘÍM V DUCHA SVATÉHO; —
9. SVATOU CÍRKEV OBECNOU, SVATÝCH OBCOVÁNÍ; —
10. HŘÍCHŮV ODPUŠTĚNÍ; — 11. TĚLA VZKŘÍŠENÍ; —
12. A ŽIVOT VĚČNÝ. — AMEN.

3. VĚŘÍM V BOHA.

„Každý dům jest od někoho vystavěn.“ (Žid. 3, 4.) Samo se nic neudělá, nepohne, neožíví. Kdo udělal slunce a měsíc, hvězdy a zemi? Kdo zeměkouli uvedl v pohyb? Kdo všechno na zemi oživil a účelně spřádá? Jistotně KDOSI živý, rozumný, velemocný.

Jest Bůh. Tak soudí člověk zdravým rozumem. Zpozdilí jsou všichni, kteří pozorují dílo, a nenalézají umělce. „Neboť z velikosti a krásy tvorů lze poznati jejich stvořitele.“ (Moudr. 13, 1. 5.) Jen „*pošetilý*“ říká

si v duchu: Není Boha“. (Žalm 13, 1.) „Nikdo nepopírá Boha, leč kdo si přeje, aby Boha nebylo.“ (Sv. Augustín.)

5. *Kdo jest Bůh?*

Bůh jest Pán všeho světa a náš Otec nebeský.

„Svaté jméno jeho.“ (Luk. 1, 49.) Bůh stvořil svět, zachovává jej a řídí. Proto slove v Písmě svatém Všemohoucí, Pán neboli Hospodín, Hospodín zástupů (andělských), Nejvyšší, Král králů, Otec nebeský.

Pouhý duch. Stvořenému rozumu je Bůh „nevystihlý“ (Jer. 32, 19.), „přebývá ve světle nepřístupném“. (1. Tim. 6, 16.) Viditelně se Bůh zjevil v podobě poutníka Abrahamovi, v podobě ohně Mojžíšovi, v podobě oblaku Izraelským. Ale skutečně tak nevypadá, protože těla nemá: je pouhý duch. Jen po lidsku říkáme: „boží oko“, „boží ruka“, abychom si snáze představili, že Bůh všechno vidí, že je všemohoucí, dobrotivý a spravedlivý.

„OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH!
POSVĚŤ SE JMÉNO TVÉ!“

4. KDO JAKO BŮH?

Bůh je pouhý duch nikým nestvořený, věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, vůbec nejvyšše dokonalý.

6. *Co znamená: Bůh je věčný?*

Bůh je věčný, znamená: Bůh vždycky byl, jest a bude.

„Prve než povstaly hory, prve než počala země co plodit, od věků do věků ty, Bože, jsi.“ (Žalm 89, 2.) Všeho do času, Pán Bůh na věky.

7. *Co znamená: Bůh je všudypřítomný?*

Bůh je všudypřítomný, znamená: Bůh je všudy, na nebi i na zemi.

„Kam mohu zajít před tvým duchem anebo kam utéci před tváří tvou? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jestliže si lehnu do pekel, ejhle, tys tu.“ (Žalm 138, 7. 8.) Jsem někde sám? — Zvláštním způsobem je Bůh přítomen *na místě posvěceném*, zejména *ve svátosti oltářní*. Proto říkáme našemu kostelu „dům boží“. — *V nebi* je Bůh tak přítomen, že svatí patřící na něho jsou nevyřlovně blažení. Proto se modlíme: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“

8. *Co znamená: Bůh je vševědoucí?*

Bůh je vševědoucí, znamená: Bůh ví všechno, co bylo, co jest, co bude.

Ví dopodrobna, co se děje na světě. Ví, co si myslíme, čeho si přejeme, čeho potřebujeme, co je pro nás nejlepší. Ví, co bude, a předpověděl mnoho skrze proroky. Nikdy se v ničem nemýlí, nic nezapomíná, jako by všechno měl zapsáno v knize. Kniha bude otevřena při posledním soudu. (Zjev. 20, 12.)

9. *Co znamená: Bůh je všemohoucí?*

Bůh je všemohoucí, znamená: Bůh může všechno, co chce. „U Boha nic není nemožno.“ (Luk. 1, 37.)

Z ničeho učinil svět. „Velí slunci svému.“ (Mat. 5, 45.) „Dává vzrůst.“ (1. Kor. 3, 7.) Všechny tvory zachovává, dokud se mu líbí. „V něm žijeme, hýbáme se i trváme.“ (Sk. ap. 17, 28.) Přírodě dal zákony, ale sám jimi není vázán: Bůh sám anebo skrze člověka *působí zázraky*.

„JÁ PAK ISEM UBOŽÁK A CHUĐAS,
BOŽE, NA POMOC MI PŘISPĚJI“
(Žalm 69, 6.)

5. BŮH — NEJVÝŠ SVATÝ.

„Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů“ (Is. 6, 3.), velebí Boha s nejvyšší úctou andělé v nebi. Bůh je *nejvyšší svatý*, znamená: Bůh jen dobro miluje; vše, co mluví, pravda je; vše, co slíbí a čím hrozí,

splňuje. Je tedy nejvyšší *pravdomluvný a věrný*. Jakožto nejvyšší svatý zasluhuje nejvyšší úcty naší.

10. *Co znamená: Bůh je nejvyšší spravedlivý?*

Bůh je nejvyšší spravedlivý, znamená: Bůh všechno dobré odměňuje a všechno zlé trestá. „Odplatí každému podle skutků jeho.“ (Řím. 2, 6.)

Odplatí každému: i hříšné odmění za dobrý skutek byť nepatrný; i svaté potrestá za hříchy byť sebemenší. Odplatí třeba ne hned po činu, ale jednou dozajista: *částečně za živa na zemi, úplně po smrti na věčnosti*; tam teprve Bůh dokonale odmění i hodné, kteří se za živa mívali zle, a plně potrestá i hříšné, kteří na zemi žili v blahobytu. Bohatec a Lazar dostali každý „svoje“ až na věčnosti. (Luk. 16, 19—31.)

11. *Co znamená: Bůh je nejvyšší dobrotivý?*

Bůh je nejvyšší dobrotivý, znamená: Bůh pečuje otcovsky o své tvory; všechno dobré máme od něho.

Bůh odívá „lilie polní“ a živí „ptáky nebeské“ (Mat. 6, 26. 30.); oč více pečuje o časné a věčné blaho naše! Kterak? Přemýšlej! „Cím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal?“ (Žalm 115, 12.) „Dobrořeč, má duše, Hospodinu, pamatuj na všechna dobrodiní jeho!“ (Žalm 102, 2.) „Zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého.“ (Is. 1, 3.) Co tedy rozumný tvor boží? Díky činme Pánu Bohu našemu! *Kdy zvláště?*

12. *Co znamená: Bůh je nejvyšší milosrdný?*

Bůh je nejvyšší milosrdný, znamená: Bůh odpouští hříchy každému, kdo činí pokání.

Smiloval se po hříchu prvotném. „Tak Bůh miloval svět, že dal svého Syna jednorozeného, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 16.) — *Šhovává hříšnému.* „Jakože živ jsem, praví Hospodin Bůh, nechci smrti bezbožného, ale

aby se obrátil od cesty své a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.) Hodný pán čeká, zdali strom přinese ovoce. (Luk. 13, 8.) Tak „čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi“. (Is. 30, 18.) — *Odpouští kajícímu*, byť jeho hříchů byly veliké a nescílné. (Is. 1, 18.) „Vstanu a půjdu k Otci svému.“ (Luk. 15, 18.)

„BOŽE, BUĎ MILOSTIV MNĚ HŘÍŠNĚMU!“
(Luk. 18, 13.)

6. BŮH JE TROJEDINÝ.

„Slyš, Izraeli, Hospodin Bůh náš jest jediný Hospodin.“ (5. Mojž. 6, 4.) „Já jsem Hospodin, mimo mne Boha není. (Is. 45, 5.)

13. *V kolika osobách je Bůh?*
Bůh je ve třech osobách.

Anděl zvěstoval Panně Marii: „Budeš mít syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude sloužit Synem Nejvyššího... Duch svatý sestoupí a zastíní tě.“ (Luk. 1, 31. 35.) — Při pokřtění Páně zjevil se Duch svatý v podobě holubičky a s nebe zazněl hlas: „Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17.) — Než vstoupil do nebe, pravil Pán Ježíš apoštolům: „Učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) *Tři rozlišné osoby, každá z nich je pravý Bůh, a přece Bůh jenom jeden jediný.*

14. *Jak se jmenují tři božské osoby?*
Tři božské osoby se jmenují: Otec, Syn a Duch svatý.

Tajemství víry. Mnoho je v přírodě věcí, které jsou tajemné i největšímu učenci: tajemství přírody. *Kterak jest Bůh trojjediný, nelze stvořeným rozumem pochopiti.* Nepochopují, ale věřím Ježíši Kristu, jenž to zjevil.

15. *Jak říkáme Bohu jednomu ve třech osobách?*
Bohu jednomu ve třech osobách říkáme trojjediný Bůh anebo nejsvětější Trojice.

Svátek nejsvětější Trojice je první nedělí po slavnosti svatodušní. — Bohu Otci máme děkovati za to, že nás *stvořil*, Bohu Synu za to, že nás *vykoupil*, Bohu Duchu svatému za to, že nás *posvětil*. „*Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku i nyní a vždycky i na věky věkův. Amen.*“ — „*Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen*“; tak se žehnáme znamením kříže.

Znamením kříže *vyznáváme víru v Boha trojediného a dovoláváme se pomoci jeho*. Proto se žehnáme při modlitbě, před prací, v nebezpečení. Matka žehná křížem na čele malé robátko, dokud se ještě neumí modlití samo. Později mu dělají rodiče křížek na čele, když se ponejprv chystá k sv. zpovědi nebo ke stolu Páně, a když se s ním loučí před odchodem do ciziny nebo v hodinu smrti. „*Požehnej a opatruj tě ode všeho zlého všemohoucí a milosrdný Bůh Otce, Syna a Duchu svatý. Amen.*“ Zvláště účinné je znamení kříže, kropíme-li se svěcenou vodou. Zlý duch se bojí kříže. Nevěrci jsou „nepřáteli kříže Kristova“. (Filíp. 3, 18.) „V tomto znamení zvítězíš.“

7. BŮH STVOŘIL SVĚT A ŘÍDÍ JEJ.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a všechno, co jest. Slovo „*stvořil*“ znamená: *učinil z ničeho*. „On řekl, a všechno tu bylo.“ (Žalm 32, 9.) „*Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.*“ Všechno, co jest mimo Boha, slove dohromady *tvorstvo, vesmír* anebo *svět*.

16. K čemu stvořil Bůh svět?

Bůh stvořil svět ke své cti a slávě a k našemu blahu.

„Nebesa vypravují slávu boží a díla rukou jeho hlásá obloha.“ (Žalm 18, 1.) Vědomě mají oslavovati Boha tvorové rozumní. Je zvláště stvořil Bůh, aby jim bylo blaze. K věčnému blahu našemu Bůh také ustavíčně všechno zařizuje. Proto říkáme: „boží prozřetelnost“ anebo „řízení boží“

17. Co znamená slovo „řízení boží“?

Slovo „řízení boží“ znamená: Bůh řídí všechno k dobrému: nic se neděje bez jeho vůle anebo bez jeho dopuštění.

Bez boží vůle ani vlások s hlavy. „Zdaliž neprodávají dva vrabce za jeden penízek? (Tak malou cenu mají u lidí.) A přece ani jediný z nich není zapomenut od Boha. A nepadne žádný z nich na zem bez vůle Otce vašeho. U vás jsou však sečteny i všechny vlasý na hlavě.“ (Mat. 10, 29. 30. a Luk. 12, 6.) Nelze tedy nic přičítat „osudu“ ani „náhodě“ ani „štěstí“

Co Bůh činí, dobře činí. Z vůle boží přichází teplo a chladno, dešť a sucho, zdraví a nemoc, štěstí a neštěstí — a vše to směřuje k našemu dobru časnému nebo věčnému. „Člověk přemýšlí o své cestě, Hospodin však řídí kroky jeho.“ (Přísl. 16, 9.) Člověk míní, Pán Bůh mění. „Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Budiž Hospodinu čest a chvála!“ (Job. 1, 21.)

Hříchy dopouští Bůh, protože nechce bráti člověku svobodnou vůli a protože i následky hříchů v dobré umí obracet. „Vy jste měli se mnou zlé záměry, ale Bůh obrátil to v dobré“, řekl Josef Egyptský bratřím. (1. Mojž. 50, 20.) Ze někdo mi ublížil, dává mi příležitost, abych odpustil, trpělivě to snášel, světějším se stal. Ejhle, tak „těm, kteří Boha milují, všechny věci prospívají“. (Řím. 8, 28.)

8. „BUĎ VŮLE TVÁ!“

„Řekl Sion: opustil mě Hospodin a Pán zapomněl na mne.“ Bůh odpovídá: „Což se může zapomenouti matka nad svým robátkem? A byť ona se zapomněla, já se nezapomenu nad tebou.“ (Is. 49, 14. 15.) Pán Bůh dobrotivě pamatuje, i když utrpením navštěvuje.

18. K čemu sesílá Bůh utrpení?

Bůh sesílá utrpení, aby hříšné potrestal a napravil, hodné pak zdokonalil a v nebi víc oblažil.

„Trpíme, co jsme zasloužili.“ (Luk. 23, 41.) „Kdo miluje syna svého, včas jej trestá.“ (Přísl. 13, 24.) Na ten účel trestá i Otec nebeský. Sv. Augustín se modlil: „Pane, zde na zemi mne bodej, řež a pal, jenom ušetři mne na věčnosti.“ — Zahradník nožem „čistí ratolest, aby nesla více ovoce“. (Jan 15, 2.) „Utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.“ (Řím. 8, 18.)

19. *Proč se máme odevzdati do vůle boží?*

Máme se odevzdati do vůle boží, protože Bůh při všem zamýšlí jen dobro naše. Co Bůh činí, dobře činí.

Vzhůru srdce! Zvláště v soužení a neštěstí, v nedostatku a nemoci a v hodinu smrti. „Cokoli na tebe dolehne, přijmi a ve své tísní měj trpělivost. Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak milí Bohu ve výhni utrpení.“ (Sir. 2, 4. 5.) „Děj se vůle boží!“ „Bohu poručeno!“ „Ať dešť prší neb sníh věje, nechť se vůle boží děje!“

CO SEŠLE BŮH, NES TICH A RÁD,
A PTEJ SE, CO CHCE OD TEBE:
BŮH NEMÍNÍ TĚ SUŽOVAT,
ON KŘÍŽEM VODÍ DO NEBE.

9. O ANDĚLECH.

Se světem ostatním stvořil Bůh též pouhé duchy: říkáme jim andělé. *Všichni andělé byli zprvu svatí a přirozeně blažení.* Bůh je stvořil, aby mu sloužili. Ale mnozí andělé zpyšněli, a to byl těžký hřích. Tím pozbyli svatosti a změnili se v duchy zlé. Za trest dostali se ihned do pekla. Svatí andělé se dostali za odměnu do nebe.

Andělé v nebi. Svatých andělů je nescísně mnoho. Písmo svaté zmiňuje se o devíti sborech neboli kůrech andělů. Nejbliž u trůnu božího si představujeme cheruby a serafy. Z archandělů se jménem

uvádějí *Rafael, Gabriel a Michael*, „kníže vojska nebeského“, vítězný bojovník proti zlým duchům. (Zjev. 12, 7—9.) — Co víš o zjevení andělů z Bibličkových dějin? Kterak se andělé vyobrazují?

20. *Kterak se k nám chovají svatí andělé?*

Svatí andělé se k nám chovají přátelsky: ochraňují nás na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

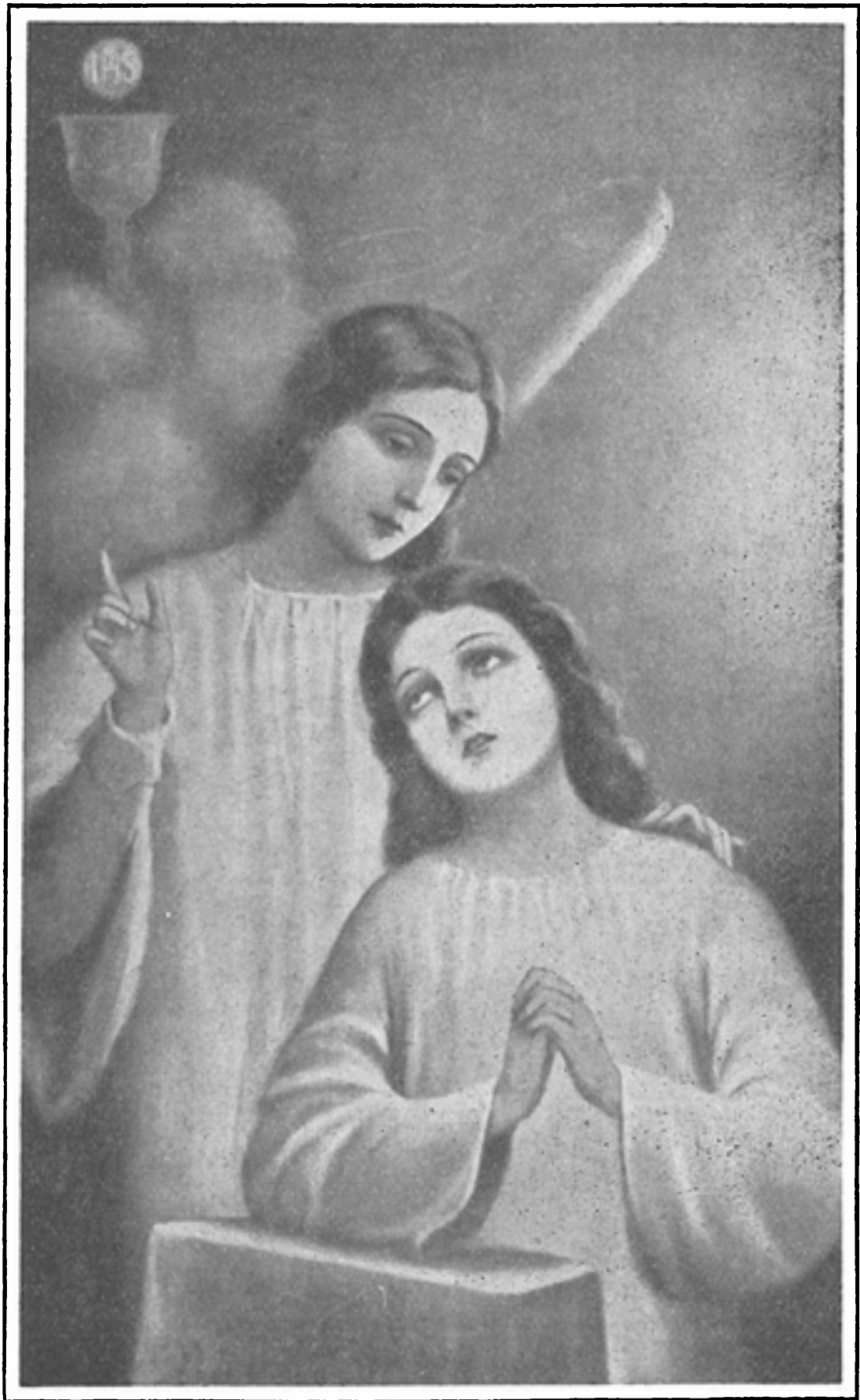
Andělé strážní. Slovo „anděl“ znamená *posel*. Bůh posílá anděly, aby nám pomáhali k spasení. „Andělům svým o tobě přikázal, aby tě opatrovali na všech tvých cestách.“ (Žalm 90, 11.) O dětech zvláště řekl Pán Ježíš: „Pravím vám, že nebeští andělé jejich ustavičně patří na tvář Otce mého.“ (Mat. 18, 10.) — *Anděla strážce dal Bůh každému člověku.* To si vděčně připomínáme ve svátek Andělů strážných 2. října. Modlívej se k němu denně a „poslouchej hlasu jeho“! (2. Mojž. 23, 21.) Napomenutí anděla strážce slove „*vnuknutí*“

„**Zlí duchové**“ říkáme zavrženým andělům v pekle. *Nejvyšší z nich se jmenuje ďábel anebo satan; je s ostatními zloduchy nepřítelem božím a nepřítelem naším.* Jobovi z dopuštění božího zničil všechno jmění, způsobil smrt jeho dětí, jej pak samého ranil nemocí. V někom se zlý duch i usídli: „zlým duchem posedlý“. — *Ke hříchu pokouší zlý duch vnukáním špatných myšlenek a žádostí.*

21. *Kterak se k nám chovají duchové zlí?*

Duchové zlí se k nám chovají nepřátelsky: pokoušejí nás ke hříchu a hledí nám uškodit na zdraví a na majetku.

„**Odejdi, satane!**“ (Mat. 4, 10.) „Buďte střízliví a bděte, neboť váš protivník ďábel obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by zahubil. Jemu odpijte silni ve víře!“ (1. Petr 5, 8. 9.) Pán Bůh s námi a zlý pryč! Chraň se před ním modlitbou, jmenovitě znamením kříže, vzýváním jména „Ježíš“ a užíváním věcí svěcených. „Svatý Michaeli archanděle, opatruj

**ANDĚLE BOŽÍ, STRÁŽCE MŮJ,
KE VŠEMU DOBRÉMU MĚ VZBUZUJ!**

nás v boji!“ „Od úkladů ďábelských vysvobod nás, Pane!“

ANDĚLE BOŽÍ, STRÁŽCE MŮJ,
 RAČ VŽDYCKY BÝT OCHRÁNCE MŮJ,
 MNE VŽDYCKY VEĎ A NAPRAVUJ,
 KE VŠEMU DOBRÉMU MĚ VZBUZUJ,
 CTNOSTEM SVATÝM MĚ VYUČUJ,
 AŽ JSEM TAK ŽIV, JAK CHCE BŮH MŮJ,
 TĚLO, SVĚT, ĎÁBLA PŘEMÁHÁM,
 NA TVÁ VNUKNUTÍ POZOR DÁVÁM,
 A V TOM SVATÉM OBCOVÁNÍ
 AŽ SETRVÁM DO SKONÁNÍ,
 PO SMRTI PAK V NEBI VĚČNĚ
 CHVÁLÍM BOHA USTAVIČNĚ. AMEN.

10. JSEM ČLOVĚK, OBRAZ BOŽÍ.

Nejpřednější tvor boží na zemi je člověk. Při stvoření světa řekl Hospodin o člověku: „Učiňme člověka k obrazu našemu, ať panuje nad celou zemí. I stvořil Hospodin člověka z hlíny země a vdechl ve tvář jeho dech života.“ (1. Mojž. 1, 26. a 2, 7.)

22. *Ž čeho se skládá člověk?*

Člověk se skládá z těla a z duše.

Obraz boží. Člověk může myslit, mluvit a se modlit, svobodně se rozhodovat, co chce nebo nechce; a duše jeho nikdy neumírá. „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou.“ (Mat. 10, 28.) *Duše lidská jest obrazem božím, to znamená: podobá se Bohu.*

23. *Čím se duše lidská podobá Bohu?*

Duše lidská se podobá Bohu tím, že má rozum a svobodnou vůli a že je nesmrtelná.

Zvláštním způsobem, totiž nejvíce a nejkrásněji se Bohu podobá duše v posvěcující milosti. (Viz ot. 83.)

Člověk a zvíře. Zvíře, „němá tvář“, nemá rozumu ani svobodné vůle; zhyne-li, přestává životní

síla jeho navždy. — Z nerostu se nemůže přirozenou silou stát rostlina, ani z rostliny zvíře, ani ze zvířete člověk. Co není možno dnes, nebylo možno ani před věky. *Pravá věda neví nic o tom, že by člověk byl povstal ze zvířete.* Domnívatí se to, bylo by proti svaté víře.

11. PRVNÍ LIDÉ.

Přírodní věda učí, že kdysi nebylo lidí na zemi. Ale kde se vzal první člověk, o tom žádný učenec pouhým rozumem neví nic určitého. Určitě to zjevil Bůh. Zjevení boží o tom je zaznamenáno v Písmě svatém. *Ž Pisma svatého víme o prvních dvou lidech, že oba je učinil Bůh, že se jmenovali Adam a Eva, a že bydleli v ráji.*

24. *Jací byli první lidé v ráji?*

První lidé byli v ráji svatí, blažení a tělesně nesmrtelní.

Tři vzácné dary. První lidé žili v ráji beze všeho utrpení a neměli umřítí. *Jako nejvzácnější dar dostali od Boha svatost neboli milost posvěcující.* Ty zvláštní tři dary dostali první lidé od Boha pro sebe i pro své potomky. Těch darů měli sobě i nám zasloužití. Na to jim Hospodin dal příkázání.

25. *Čím zhřešili první lidé?*

První lidé zhřešili tím, že neposlechli Boha a jedli ovoce se stromu zapověděného.

Hřích prvotný. Adam a Eva nechtěli mítí Boha pánem nad sebou a nevěřili mu. To byl hřích těžký, od lidí po prvé spáchaný. Proto se mu říká „prvotný“

26. *Co ztratili první lidé hříchem prvotným?*

Hříchem prvotným ztratili první lidé svatost, rajskou blaženost a tělesnou nesmrtelnost.

Adam, praotec lidstva. *Od prvního člověka Adama pocházíme všichni.* „Bůh učinil z jednoho člo-

věka veškeré pokolení lidské, aby přebývalo na celé zemi.“ (Sk. ap. 17, 26.) Adam je praotcem veškerého lidstva. Pozbude-li otec svěřeného statku, pozbývají ho s ním i potomci jeho. Tak jsme v Adamovi všichni zhřešili. (Řím. 5, 12.)

27. *Co dědí každý člověk po Adamovi?*

Každý člověk dědí po Adamovi hřích, utrpení a smrt.

Dědičný hřích. Hřích po Adamovi zděděný se jmenuje „dědičný“. Přichází tudíž každý člověk na svět s duší nesvatou. *Neblahým následkem dědičného hříchu jest, že „srdce lidské kloní se od mladosti k zlému“* (1. Mojž. 8, 21.), a rozum lidský je náchylnější k bludu a nepravdě. — *Jediná Panna Maria zůstala uchráněna hříchu dědičného.*

28. *Co bylo nejhorším následkem dědičného hříchu?*

Nejhorším následkem dědičného hříchu bylo, že se žádný člověk nemohl dostat do nebe.

12. ADVENT: PŘIJDE, PŘIJDE VYKUPITEL.

Bůh nejvyšš spravedlivý a milosrdný řekl svúdcí, hadu-dáblovi: „Nepřátelství stanovím mezi tebou a ŽENOU, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím. Ona rozdrtí hlavu tvou.“ (1. Mojž. 3, 15.) Ženou od Boha předpověděnou je Panna Maria, matka Krista Vykupitele. O Vykupiteli slíbil tehdy Bůh, že dábla na hlavu porazí a prvotný hřích napraví.

29. *Koho slíbil Bůh po hříchu prvotném?*

Po hříchu prvotném slíbil Bůh Vykupitele.

To byla *první radostná zvěst* o Vykupiteli. Později byly ty zvěsti boží o Vykupiteli čím dále četnější a jasnější. Uchovaly se u potomků Abrahamových v národě izraelském a jsou zaznamenány v Písmě svatém Starého zákona. — *Předobrazy Vykupitele* jsou zvláště:

Abel, Melchisedech a Izák, beránek velikonoční a měděný had. Jasně a zřetelně předpovídali o slíbeném Vykupiteli proroci.

30. *Co zvláště předpověděli proroci o Vykupiteli?* Proroci předpověděli o Vykupiteli zvláště: 1. že se narodí v Betlemě, a to z panny; — 2. že to bude sám Bůh všemohoucí; — 3. že umře bolestně za všechny lidi, po smrti však bude oslaven.

Narodí se. „A ty, Betleme v zemi judské, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, který spravovati bude lid můj izraelský.“ (Mat. 2, 6.) „Ejhle, panna počne a porodí syna, a zván bude jménem Emmanuel“ (to znamená: s námi Bůh. Is. 7, 14.)

Bude to Bůh. „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehda slepým otevrou se oči a hluchým uši. Tehda chromý poskočí jako jelen a němým se rozváže jazyk.“ (Iz. 35, 4. 6.)

Jak umře. „Zbodli ruce mé i nohy moje a metají si los o můj oděv.“ (Žalm 21, 17. 19.) „Opravdu, bolesti naše vzal na sebe, ano, co jsme my trpěti měli, on snášel. Byl zbodán pro hříchy naše a ubit pro nepravosti naše.“ (Is. 53, 4. 5.) „Nezanecháš mé duše v podsvětí a nedopustíš Svatému svému zakusit porušení.“ (Žalm 15, 10.)

Advent. *Doba před Vykupitelem se jmenuje „Starý zákon“.* Ve Starém zákoně se říkalo budoucímu Vykupiteli „*Mesiáš*“ neboli „*Kristus*“. Jméno Kristus znamená zvláště *posvěcený král*. — Na Krista Vykupitele čekali několik tisíc let všichni lidé. Zvláště toužili po něm věřící z národa izraelského za živa na zemi a po smrti v předpekli. To *čekání lidstva na Krista Vykupitele se připomíná v adventě*.

„RORÁTE:
VYROS, NEBE, SPASITELE!“
(Is. 45, 8.)

13. NÁŠ VYKUPITEL — JEŽÍŠ KRISTUS.

31. *Kdo nás přišel vykoupit?*

Vykoupit nás přišel Ježíš Kristus.

32. *Kdo jest Ježíš Kristus?*

Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boha Otce, Bůh a spolu člověk a náš nejvyšší Pán.

Syn Boha Otce, a to nikoli v tom smyslu, jak i my slověme a jsme dětmi božími (Řím. 8, 16. 17.), nýbrž *syn jednorozený*. Slovo „jedorozený“ znamená: jediný a pravý syn. *Bůh Otec prohlásil* o něm dvakrát: „Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17. a 17, 5.) — *Kristus sám o sobě*: „Tak Bůh míloval svět, že dal svého Syna jednorozeného, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 16.) Na otázku nejvyššího kněze: „Jsi ty Kristus, Syn Boha požehnaného?“ odpověděl Ježíš: „Já jsem!“ (Marek 14, 61. 62.)

Pravý Bůh jest Ježíš Kristus, má božské vlastnosti. Proto řekl o sobě: „Prve než Abraham byl, já jsem.“ (Jan 8, 58.) — „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.“ (Mat. 28, 18.) — Také moc, odpouštění hříchů. (Mat. 9, 6.)

33. *Čím dokázal Ježíš Kristus své božství?*

Své božství dokázal Ježíš Kristus svatým životem a svými zázraky.

Důkazy hodnověrné. Byl *božský svatý*, „nevinný, neposkvrněný, od hříšníků odlišný“. (Žid. 7, 26.) — Proto mohl říci nepřátelům: „Kdo z vás může mne vinití z hříchu?“ (Jan 8, 46.) *Kdo je tak svatý, mluví jen pravdu o sobě.* — Byl *všemohoucí*: z vlastní moci konal zázraky. Na příklad: proměnil vodu ve víno a dvakrát nasýtil tisíce lidu několika chleby; vymítal zlé duchy a utišil bouři na moři; uzdravoval pouhým slovem nemocné a křísil mrtvé; sám vstal z mrtvých

a vstoupil na nebesa. Právem řekl tedy: „Nechcete-li věřití mým slovům, věřte skutkům, a poznáte i uvěříte“, (že jsem opravdu Syn boží. Jan 10, 36. 38.)

„Věříš v Syna božího?“ — „Věřím, Pane! a klaněl se jemu.“ (Jan 9, 35. 38.) — Podobně apoštolé: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ (Mat. 16, 16.) „Pán můj a Bůh můj!“ (Jan 20, 28.) „My jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn boží.“ (Jan 6, 70.) — Tak všichni apoštolé věřili, tak po seslání Ducha svatého hlásali (Jan 20, 31.) a za tu víru podstupovali smrt.

„Pán je to.“ (Jan 21, 7.) Ježíš Kristus slove naším *Pánem*, protože jest Bůh a náš Vykupitel. „Ať žijeme aneb umíráme, Páně jsme.“ (Řím. 14, 8.) „*Pochválen buď Ježíš Kristus na věky. Amen.*“ (Křesťanské pozdravení.) „*Věřím i v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.*“

JEŽÍŠI, TOBĚ ŽIJÍ.

JEŽÍŠI, TOBĚ UMÍRÁM.

JEŽÍŠI, TVŮJ JSEM ŽIV I MRTEV. AMEN.

14. JEŽÍŠ KRISTUS — BŮH A SPOLU ČLOVĚK. Skrytý život Páně.

Za matku Krista Vykupitele vyvolil Bůh Pannu Marii. Proto ji uchránil hříchu dědičného. Panna Maria přišla tedy svatá na svět. To se připomíná 8. prosince ve svátek *Neposkvrněného početí Panny Marie*. Svátek jejího narození je 8. září. Zasnoubena byla sv. Josefu. Při zvěstování andělským počala Ježíše Krista z Ducha svatého. „*Jenž se počal z Ducha svatého.*“

34. *Co znamená: Ježíš Kristus se počal z Ducha sv.?* Ježíš Kristus se počal z Ducha svatého, znamená: Duch svatý způsobil, že Syn boží začal být i člověkem.

Tajemství víry. „Řekla Maria: Ejhle, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ (Luk. 1, 38.) Tehdy

upravil Duch svatý pro Syna božího lidské tělo a stvořil pro něho lidskou duši: jednorozený Syn boží se vtělil.

Vtělení Syna božího si vděčně připomínáme svátkem *Zvěstování Panny Marie* 25. března a modlitbou „*Anděl Páně*“. „A SLOVO tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ (Jan 1, 14.) „SLOVO“ *jest jednorozený Syn boží*. Přebýval viditelně mezi námi v podobě lidské třiatřicet let. — Kterak přebývá mezi námi dosud?

35. *Proč se Maria nazývá „nejsvětější Pannou“?*
 Maria se nazývá „nejsvětější Pannou“, protože byla uchráněna hříchu dědičného, žila do smrti bez hříchu osobního a zůstala povždy pannou.

36. *Kde se narodil Ježíš Kristus?*
 Ježíš Kristus se narodil v Betlemě ve chlívě.

Svátky skrytého života Páně: Navštívení Panny Marie 2. července. Hod Božího narození 25. prosince. Obřezání Páně 1. ledna. Nejsvětějšího jména Ježíš 2. ledna. Zjevení Páně 6. ledna. Svaté rodiny v neděli po 6. lednu. Obětování Páně nebo Hromnic 2. února.

37. *Proč se Maria nazývá „matkou boží“?*
 Maria se nazývá „matkou boží“, protože se z ní narodil Bůh-člověk Ježíš Kristus.

Svatý Josef nebyl otcem, nýbrž jen *pěstounem Pána Ježíše*. Jeho svátek se světí 19. března. Kterak se sv. Josef vyobrazuje? — Pán Ježíš pomáhal svému pěstounu v řemesle a po jeho smrti pracoval v Nazaretě sám jako tesař. (Marek 6, 3.) *Skrytý život Páně trval do jeho třiceti let*. Hlavní události z té doby si připomínáme v růženci radostném. (Viz čl. 70.)

ANDĚL PÁNĚ ZVĚSTOVAL PANNĚ MARIÍ,
 A ONA POČALA Z DUCHA SVATÉHO. ZDRÁVAS, MARIA...

* * *

I ŘEKLA MARIA: „EJHĚ, DÍVKA PÁNĚ,
 STANIŽ MI SE PODLE SLOVA TVÉHO.“ ZDRÁVAS, MARIA...

A SLOVO TĚLEM UČINĚNO JEST
A PŘEBÝVALO MEZI NÁMI. ZDRÁVAS, MARIA . .

* * *

ORODUJ ZA NÁS, SVATÁ BOŽÍ RODIČKO,
ABYCHOM HODNI BYLI ZASLÍBENÍ KRISTOVÝCH.
MODLEME SE! MILOST SVOU, PROSÍME, PANE, RAČ
V MYSLI NAŠE VLÍTI, ABYCHOM JAKO JSME ANDĚL-
SKÝM ZVĚSTOVÁNÍM VTĚLENÍ KRISTA, SYNA TVÉHO,
POZNALI, — TAK SKRZE UMUČENÍ A KŘÍŽ JEHO K SLAV-
NÉMU VZKŘÍŠENÍ PŘIVEDENI BYLI. SKRZE TĚHOŽ
KRISTA, PÁNA NAŠEHO. AMEN.

15. VEŘEJNÝ ŽIVOT PÁNĚ.

Přípravou na veřejné působení Páně bylo toto:
1. Jan Křtitel kázal pokání a svědčil, že Ježíš je Be-
ránek boží, který snímá hříchy světa. — 2. Pán Ježíš
dal se od Jana pokřtiti v řece Jordáně; tehda se-
stoupil naň Duch svatý v podobě holubičky a Bůh
Otec promluvil: „Tento je Syn můj milý, v něm se
mí zalíbilo.“ — 3. Po svém pokřtění odešel Pán Ježíš
na poušť se modlit a postit, a byl potom od ďábla
tříkráte pokoušen.

38. *Kterak působil Pán Ježíš veřejně?*

Pán Ježíš působil veřejně takto: kázal evandě-
lium, posvěcoval věřící a vedl je k bohumilému
životu.

Veřejné působení Páně. *Žvěstoval svaté pravdy.*
O čem kázal na příklad? Které umíš pamětihodné
výroky Páně? Které znáš z jeho podobenství? — *Vě-
řící posvěcoval:* modlíval se a učil jiné se modliti,
dětem žehnal, kajícím hříchy odpouštěl, ustanovil
svátosti i mši svatou a na kříži se za nás obětoval.
— *Vedl věřící k bohumilému životu.* Jak mají svatě
žítí, ukazoval na sobě: „Učte se ode mne.“ (Mat. 11,
29.) „Příklad zajisté dal jsem vám.“ (Jan 13, 15.) Vý-
slovně pak napomínal k dobrému, varoval ode zlého
a přikazoval plnění zákon boží. *Tak působil Pán*

Ježíš tři léta se svými učedníky; z těch si vyvolil dvanáct apoštolů.

39. *K čemu si Pán Ježíš vyvolil apoštoly?*

Pán Ježíš si vyvolil apoštoly, aby později místo něho řídili jeho církev.

„Přiblížilo se k vám království boží.“ (Luk. 10, 9.) Kristus přišel vykoupit a spasit všechny lidi. Proto chtěl, aby lidé až do skonání světa mohli poznati boží pravdy, nabývatí boží milosti a žítí podle božího zákona. *To je možno jen ve spořádané společnosti náboženské.* — Takovou společnost Pán Ježíš od počátku svého působení připravoval. Říkal o ní, že bude jako pole s hospodářem a osením, jako ovčín s pastýřem a ovečkami, jako království s králem a lidem. Prvními správci toho království božího na zemi měli býti místo něho apoštolé s Petrem v čele. *Tak zakládal Kristus Pán svou církev.*

Paměťhodné názvy Páně. Když začal Pán Ježíš působiti veřejně, říkali mu lidé Ježíš „*Nazaretský*“. Proč? — „*Hosanna synu Davidovu*“, volali mu věřící při slavném vjezdu jeho do Jerusalema. Proč? — „*Já jsem pastýř dobrý*“, pravil o sobě Pán Ježíš. Proč? — „*Syn člověka*“ říkával o sobě, protože tím názvem předpověděl Vykupitele prorok Daniel. (7, 3.) — Učedníci jej oslovovali „*Mistře*“, protože učil zákonu božímu. — Říkali mu „*Pán*“, protože o něm věřili, že je Bůh.

16. UMUČENÍ PÁNĚ.

O Vykupiteli bylo předpověděno, že umře bolestně a tím se bude obětovati za naše hříchy. (Ot. 30.) To měl Pán Ježíš neustále na mysli. Mluvil o své bolestné oběti Nikodemovi (Jan 3, 14.), apoštolům po svém proměnění (Mat. 16, 21.) a hlavně na poslední cestě do Jerusalema: „*Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé.*“ (Mat. 20, 28.) To se vyplnilo jeho umučením.

„Trpěl pod Pontským Pilátem.“ Všichni neuvěřili v Pána Ježíše; zejména velekněží, zákoníci a farizeové mu záviděli přízeň lidu a nenáviděli ho pro jeho učení. Proto jej odsoudili na smrt a vymohli potvrzení a vykonání rozsudku u římského vladaře. „Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.“ Hlavní děje z umučení Páně si připomínáme v bolesném růženci. (Viz čl. 70.)

40. *Kde umřel Ježíš Kristus?*

Ježíš Kristus umřel na hoře Kalvarii u města Jerusalema.

Tak nás miloval. „Pozoruj Pána Ježíše na kříži: hlavu má skloněnu, aby tě políbil, ruce rozepjaty, aby tě objal, srdce otevřeno, aby tě ukryl a chránil.“ (Sv. Augustin.) „Nikdo nemá větší lásky nad tu, aby kdo položil svůj život za své přátele.“ (Jan 15, 13.) „Syn boží zamiloval si mě a sám sebe vydal za mne.“ (Gal. 2, 20.) Pán Ježíš trpěl a zemřel *dobrovolně* z lásky k nám lidem.

41. *K čemu trpěl a zemřel Pán Ježíš?*

Pán Ježíš trpěl a zemřel, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

Iméno „Ježíš“ je tolik co *Vykupitel* anebo *Spasitel*. Slovo „*vykoupil*“ znamená: *vysvobodil nás od hříchu a věčného zavržení*; nikdo se nemusí dostat do pekla. Slovo „*spasil*“ znamená: *zasloužil nám milost boží a věčnou blaženost*; každý se může dostat do nebe. Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť svatým křížem svým svět jsi vykoupil.

„Beránek boží.“ Obětovati beránka nařídil Hospodin Izraelským, než vyšli z Egypta. (2. Mojž. 12, 3—13.) Na památku toho obětovali každoročně beránka velikonočního. O Kristu Vykupiteli předpověděl prorok Isaiáš, že se bude svou smrtí obětovati za naše hříchy jako beránek. (Is. 53, 6. 7.) A Pán

Ježíš se tak na kříži obětoval skutečně: „Náš beránek velikonoční jest obětován, (totiž) Kristus“, píše sv. Pavel. (1. Kor. 5, 7.) Denně obnovuje svou oběť kříže na oltáři ve mši svaté. „*Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa!*“ (Jan 1, 29.)

42. Proč se říká Kristu Ježíši „Beránek boží“?

Kristu Ježíši se říká „Beránek boží“, protože se svou smrtí na kříži za nás obětoval.

Uznalý pamatuje. Vděčné vzpomínky na umučení Páně budí: Květná neděle, evandélium o umučení Páně neboli pašije, Zelený čtvrtek, Veliký pátek, Boží hrob, zvonění „tři hodiny“ v pátek odpoledne, křížová cesta, svátek nejsvětějšího Srdce Páně osmý den po svátku Božího těla a svátky Nalezení a Povýšení sv. kříže 3. května a 14. září. *Nejvzácnější památkou umučení Páně je mše svatá.*

PODĚKUJMEŽ KRISTU PÁNU
ZA VŠELIKOU JEHO SVATOU RÁNU!
PRO JEHO MÝ UMUČENÍ
NA VĚKY JSME S BOHEM USMÍŘENI.

17. ALELUJA — VSTAL Z MRTVÝCH.

V pátek odpoledne k třetí hodině skončil Pán Ježíš na kříži a hned po smrti „*sstoupil do pekel*“, totiž do předpekli. *Předpekli bylo místo, kde duše svatých, před Kristem zemřelých, pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele.*

43. Co znamená slovo: „*sstoupil do pekel*“?

Slovo „*sstoupil do pekel*“, znamená, že duše Páně po smrti jeho sestoupila do předpekli.

Duše Páně sestoupila do předpekli zvěstovat svatým, že jsou vykoupení a spasení. S nimi tam zůstala duše Páně do třetího dne. To si radostně při-

pomínáme na *Bílou sobotu*. Zároveň je Bílá sobota památným dnem odpočinku Páně v hrobě. — Že v hrobě nezůstane, Pán Ježíš několikrát určitě předpověděl (Mat. 17, 9. 22. a 20, 19.) A skutečně po smrti „*třetího dne vstal z mrtvých*“

44. *Co znamená slovo: „vstal z mrtvých“ ?*

Slovo „vstal z mrtvých“ znamená, že Ježíš Kristus vlastní mocí spojil svou duši opět s tělem a vyšel neviditelně z hrobu zavřeného.

„Vstal Pán opravdu z mrtvých.“ (Luk. 24, 34.) To nemohli upříti jeho nepřátelé. (Mat. 28, 13. 14.) Své učedníky přesvědčil Kristus tím, že se jím po vzkříšení svým živý zjevoval, s nimi mluvil a jedl a své rány jim ukázal. Od svého vzkříšení má *tělo oslavené*. Proto mohl přijíti zavřenými dveřmi a vznésti se do výše, nemůže už trpět ani zemřít a je pro nás neviditelný.

Největší zázrak. Že Kristus sám sebe vzkřísil, je v dějinách světa *největší zázrak*. *Svým vzkříšením dokázal Kristus nevýratně, že jest Bůh a že tedy veškeré učení jeho jest úplně pravdivé. Zejména je nepochybné, že také my kdysi vstaneme z mrtvých.*

Radostné ohlasy. Vzkříšení Páně nám slavnostně připomíná Boží hod velikonoční, svíce velikonoční s odznaky pěti oslavených ran a zpěv „*Aleluja*“, to jest: *chvalte Pána!* Rodičku boží pozdravujeme po čas velikonoční chvalozpěvem: „Raduj se, nebes Královno!“ Proč tak?

Velikonoční povinnost. „Jako Kristus vstal z mrtvých, tak (je žádoucí), abychom i my vedli život nový.“ (Řím. 6, 4.) Proto v čas velikonoční volá církev syny a dcery své k svaté zpovědi a ke stolu Páně. — Kristus, náš beránek velikonoční, jest obětovan. (1. Kor. 5, 7.) *Povstaň z hříchů a pospěš k obětní hostině!* Hodné přijímání svátosti oltární je nám zárukou, že vstaneme z mrtvých s tělem oslaveným. (Jan 6, 55.)

18. VSTOUPIL NA NEBESA.

Po 40 dní zjevoval se vzkříšený Kristus Pán učedníkům a mluvil o království božím. (Sk. ap. 1, 3.)

45. *Ve který den vstoupil Ježíš Kristus na nebesa?*
Ježíš Kristus vstoupil na nebesa ve čtvrtek, čtyřicátý den po svém vzkříšení.

Podivuhodné nanebevstoupení. Vstoupil na nebesa vlastní mocí, viditelně před očima svých učedníků, s duší a s tělem. *Proč asi právě s hory Olivové?* — Vstoupil do nebe první z lidí. „V domě Otce mého je příbytků mnoho, jdu vám připravit místo.“ (Jan 14, 2.) — *Do nebe vzal s sebou duše svatých a předpeklí.* S námi zůstal ve svátosti oltářní.

Křížové dni. Před svátkem Nanebevstoupení Páně jsou Křížové dni s prosebnými průvody. „Abys úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil, abys myslí naše k nebeským žádostem pozdvihnouti ráčil, tě prosíme, uslyš nás!“ Bohužel „mnoho žije těch, kteří myslí (jen) na věci pozemské. (Ale) naše vlast je v nebesích“. (Filip. 3, 18—20.) „Hleďte to, co jest nahoře, kde je Kristus, sedě na pravici boží!“ (Kol. 3, 1.)

46. *Co znamená „Ježíš sedí na pravici Boha Otce“?*
„Ježíš sedí na pravici Boha Otce“, znamená, Ježíš Kristus i jako člověk panuje s Bohem Otcem celému světu.

„Přijď království tvé!“ S Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého žije a kraluje Kristus na věky věkův. To nám připomíná *svátek Ježíše Krista Krále* v poslední neděli říjnovou. — Mnozí lidé žijí, jako by říkali: „Nechceme, aby tento kraloval nad námi.“ (Luk. 19, 14.) *Laický neboli světský apoštolát* pracuje pro království Kristovo příkladem, modlitbou, slovem, tiskem, almužnou. Kterak mohu pracovatí já?

19. VĚŘÍM V DUCHA SVATÉHO.

47. *Kdo je Duch svatý?*

Duch svatý je třetí božská osoba.

Je tedy věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, nejvýše svatý. Posvětil anděly a první lidí. Po hříchu prvotném povzbudil prarodiče, aby hříchu litovali, a sílil je, aby kajícně sloužili Bohu. Posvěcoval všechny, kdož ve slíbeného Vykupitele věřili. Těšil duše svatých v předpekli. Osvěcoval proroky. Uchránil Pannu Marii hříchu dědičného. Způsobil vtělení Syna božího. Zjevil se viditelně při pokřtění Páně, poznovu pak, když ho Ježíš Kristus podle své přípovědi seslal.

48. *Ve který den seslal Ježíš Kristus Ducha svatého?*

Ježíš Kristus seslal Ducha svatého v neděli, desátý den po svém nanebevstoupení.

49. *Co zvláště způsobil Duch svatý v apoštolech?*

Duch svatý způsobil v apoštolech zvláště to, že je osvětil, posílil a posvětil.

Dárce darů přemnohých. Kromě toho dostali apoštolé od Ducha svatého též moc, mluvití cizími jazyky, konatí zázraky a neomylně hlásati evandélium. Seslání Ducha svatého nám připomíná *Boží hod svatodušní*. — *Nás Duch svatý osvěcuje, posilňuje a posvěcuje*. Přijď, Duchu svatý, naplň srdce v tebe věřících a zapal v nich oheň lásky své!

Nejsvětější z věřících. Panna Maria sloužila božskému Synu svému pečlivě po celou dobu skrytého života jeho. Přimlouvala se u něho na svatbě v Kaně Galilejské. Cestou křížovou jej provázela na Kalvarii. Tam stála pod křížem a trpěla s ním, až dokonal. Trvala na modlitbách s učedníky před sesláním Ducha svatého. Poslední léta prožila pod ochranou sv. Jana, Miláčka Páně. Po smrti vzal ji Pán Ježíš do nebe a tam ji povýšil nad anděly a svaté.

To slavíme ve svátek *Nanebevzeti Panny Marie* 15. srpna. — Oslavení Ježíše Krista a Panny Marie si připomínáme v růženci slavném. (Viz čl. 70.)

ZDRÁVAS KRÁLOVNO, MATKO MILOSRDENSTVÍ! ŽIVOTE, SLADKOSTI A NADĚJE NAŠE, BUĎ ZDRÁVA! K TOBĚ VOLÁME VYHNANÍ SYNOVÉ EVY. K TOBĚ VZDYCHÁME LKAJÍCE A PLAČÍCE V TOMTO SLZAVÉM ÚDOLÍ. I PROTOŽ, ORODOVNICE NAŠE, OBRAŤ K NÁM SVÉ MILOSRDNÉ OČI, A JEŽÍŠE, POŽEHNANÝ PLOD ŽIVOTA SVÉHO, NÁM PO TOMTO PUTOVÁNÍ UKAŽ. O MILOSTIVÁ, O PŘÍVĚTIVÁ, O PŘESLADKÁ PANNIO MARIA!

20. ZALOŽENÍ A POČÁTKY CÍRKVE.

Církev za dob apoštolských. Po seslání Ducha svatého začali apoštolé působit místo Pána Ježíše. Kázali svaté pravdy a křtili ty, kdož uvěřili. Pokřtěné bířmovali. Sloužili mši svatou a podávali sv. přijímání. Ve svaté zpovědi odpouštěli hříchy. Nemocným udíleli poslední pomazání. Snoubence oddávali. Svě uředníky světili na kněze a některé z kněží na biskupy. Věřícím nařizovali, čeho třeba k spasení.

Tak působili apoštolé zprvu v Jerusalemě, později v celé Palestině a konečně mezi pohany. *Všichni pokřtění s apoštolý dohromady pod vrchní správou sv. Petra apoštola se jmenovali obec věřících anebo „církev“.* — Tak to chtěl a zařídil před svým odchodem ze světa Ježíš Kristus; on církev založil.

50. *Kterak založil Ježíš Kristus církev?*

Ježíš Kristus založil církev takto: 1. odevzdal apoštolům moc, hlásati svaté pravdy, posvěcovati věřící a vésti je k bohumilému životu; — 2. ustanovil místo sebe apoštola Petra za viditelnou hlavu církve; — 3. slíbil apoštolům, že zůstane s nimi do skonání světa.

Apoštolé místo Krista Pána. Svou trojí moc odevzdal Kristus apoštolům slovy: „Dána jest mi

veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy. A křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám. A ejhle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 18-20.)

51. *Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus apoštola Petra za hlavu církve?*

Ježíš Kristus ustanovil apoštola Petra za hlavu církve těmito slovy: 1. „Ty jsi Petr (to je skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. — 2. Tobě dám klíče království nebeského: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 18. 19.) — 3. „Pas beránky mé... Pas ovce mé!“ (Jan 21, 15. 17.)

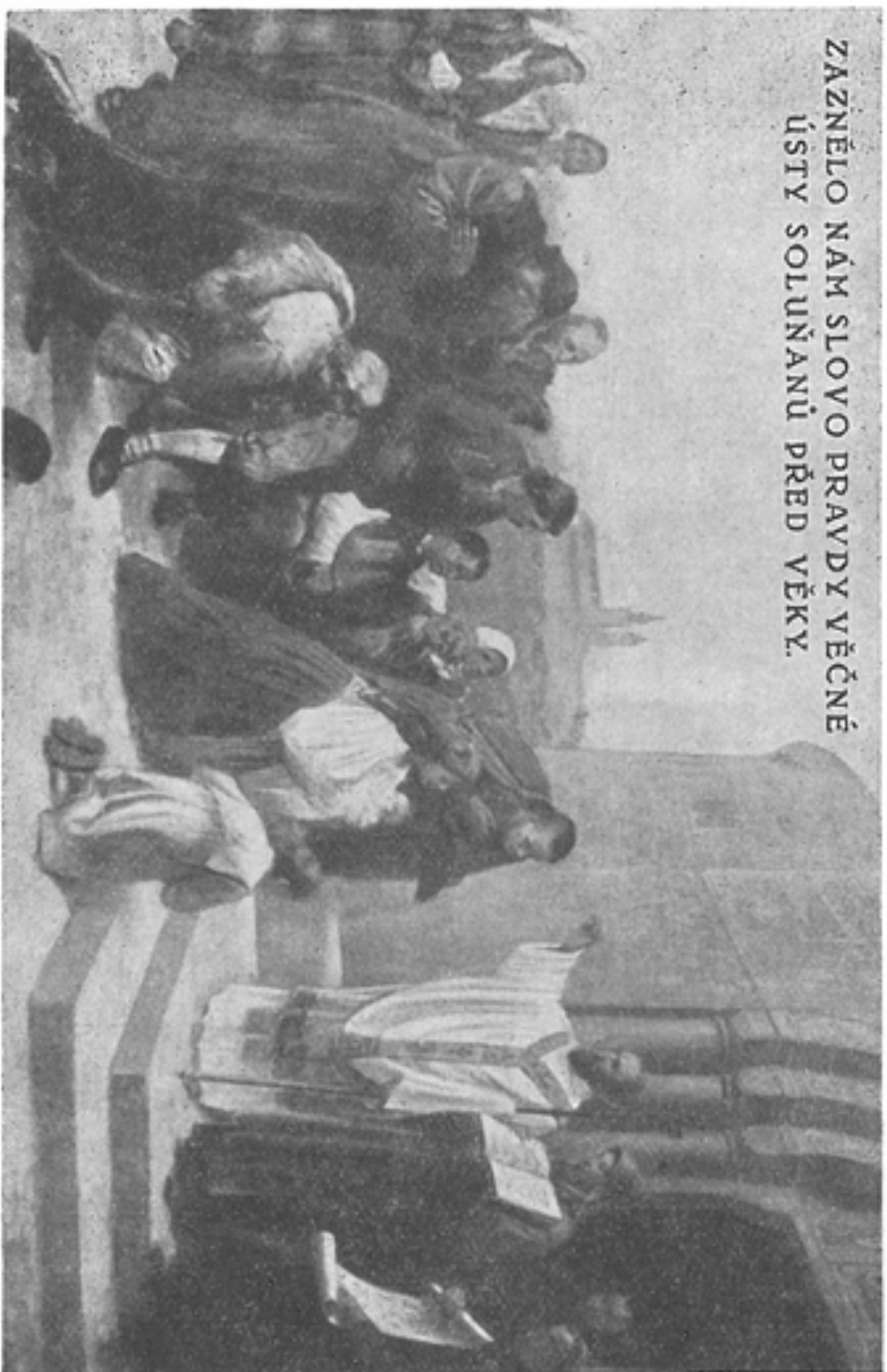
„Království nebeské“: církev Páně. „Klíče království nebeského“: nejvyšší moc nade všemi členy církve u věcech spasení. „Brány pekelné“: pekelné síly, totiž zlí duchové se svými spojenci lidskými. „Do skonání světa“ zůstane Kristus s apoštolů: trojí moc apoštolům daná a nejvyšší úřad apoštolu Petrovi svěřený bude trvat i v nástupcích apoštolů. *S nimi a s celou církví zůstane i Duch svatý na věky.* (Jan 14, 16.)

21. NÁSTUPCOVÉ APOŠTOLŮ.

Hlavou církve neviditelnou zůstal a bude do skonání světa Ježíš Kristus, její zakladatel a božský Velepastýř. Jeho viditelným zástupcem neboli náměstkem na zemi stal se z ustanovení Páně apoštol Petr. Sídlił zprvu v Jerusalemě, později v Antiochii a konečně v Římě. Tam jako biskup římský zemřel a byl pochován. Ostatní apoštolé skonali na různých místech, kde naposledy působili.

52. *Kdo jest od smrti apoštola Petra hlavou církve?*
Od smrti apoštola Petra je hlavou církve římský papež.

ZAZNĚLO NÁM SLOVO PRAVDY VĚČNĚ
ÚSTY SOLUŇANŮ PŘED VĚKY.

53. *Kdo jsou kromě papeže řádnými nástupci apoštolů?*

Kromě papeže jsou řádnými nástupci apoštolů biskupové apoštolsky svěcení a s papežem sjednocení.

Papež a biskupové slovou dohromady „církve učící“. V úřadě pomáhají biskupům hlavně kněží svátostně vysvěcení a řádně zplnomocnění. Všichni svěcení náleží ke stavu duchovnímu (klerus). Ostatní věřící slovou dohromady stav světský nebo „církve slyšící“

Farnost. O naše spasení pečuje duchovní správce biskupem ustanovený; říká se mu *farář*. My jsme jeho farníci, patříme k farní osadě neboli *farnosti*. Farář pomáhá v duchovní správě *kaplan*, a kde je více škol, *katecheta*. Jménem biskupovým dozírá na několik farností *děkan (vikář)*.

Diecése skládá se z určitého počtu děkanských obvodů (vikariátů). Vrchním pastýřem duchovním je v diecési *biskup*, ustanovený papežem. Mimo správu diecése přísluší mu zvlášť udělovati svaté bířmování a svěcení kněžstva, světití kostely a oleje pro svaté obřady. Pro své věřící posílá „pastýřské listy“. Poradním jeho sborem je *konsistoř*. Přední biskup v zemi slove *arcibiskup*.

Církev. Všechny diecése na celé zemi řídí a spravuje jako nejvyšší pastýř duchovní *římský papež* (papa = otec). Slove tak, protože jak otec pečuje o spasení veliké rodiny katolických křesťanů. Proto máme k němu lnouti s úctou, láskou a poslušností jako děti k otci svému. Říká se mu „*Svatý otec*“, protože je zástupcem Krista Pána. Cestným odznakem papežovým je tiara neboli trojkoruna a klíče ve znaku; papežský prapor je barvy zlatostříbrné.

„*Tam, kde strmí církev týmě.*“ Papežským sídlem v Římě je *palác Vatikán*. Papežský úřad slove *Svatá stolice*, papežský vyslanec *nuncius*. Časem svolává papež všechny biskupy k důležité poradě na cír-

kevní sněm. Pravidelně je poradním sborem papežovým 70 *kardinálů*. Po smrti papežově mají kardináli právo zvoliti papeže nového. Na potřeby nejvyšší správy církevní přispívají věřící *svatopetrským halířem*. — Jak se jmenuje nynější papež? Kolikátý je to nástupce apoštola Petra?

„ABYS APOŠTOLSKÉHO PASTÝŘE NEJVYŠŠÍHO
A VŠECHNY ŘADY DUCHOVNÍ
VE SVATÉM NÁBOŽENSTVÍ ZACHOVATI RÁČIL,
TĚ PROSÍME, USLYŠ NÁS!“

22. CÍRKEV PÁNĚ — OBECNÁ NEBOLI KATOLICKÁ.

Božský Velepastýř „chce, aby všichni lidé (bez rozdílu věku a stavu) byli spaseni a přišli k poznání pravdy“. (1. Tim. 2, 4.) Na to založil církev a řekl: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Marek 16, 16.) Je tedy církev Páně *pro všechny lidi povinná*. — Apoštoly a jejich nástupce rozeslal Kristus Pán do celého světa ke všem národům. A ejhle, nescíslný zástup ze všech národů a pokolení a jazyků je v nebi před trůnem Beránkovým. (Zjev. 7, 9.) Přivedla je tam církev, protože je světová, všenárodní, *pro všechny národy vhodná*. — Stojí pevně jako na skále. „Brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) Tak zůstane pod ochranou Páně *po všechny časy nerozborná „do skonání světa“*. (Mat. 28, 20.)

54. *Proč říkáme církvi Páně „obecná“ neboli „katolická“?*

Církvi Páně říkáme „obecná“ neboli „katolická“, protože jí Kristus založil pro všechny lidi, národy a časy až do skonání světa.

Do církve katolické se nečítají: 1. *Nepokřtění* (pohané, mohamedáni, židé). — 2. *Pokřtění jinověrci* a ti, kdož od církve katolické odpadli nebo z ní byli vyloučení. — 3. *Křesťané rozkolní*; ti neuznávají pa-

peže za svou nejvyšší hlavu duchovní; k nim patří zvláště pravoslavní.

55. *Kdo náleží do církve katolické?*

Do církve katolické náleží všichni pravověrní křesťané, kteří uznávají římského papeže za svou hlavu duchovní.

Katolíci různých obřadů. Katolíci křesťané konají služby boží většinou římským obřadem v jazyku latinském; ti slovou *římsí katolíci*. — Jiní katolíci křesťané užívají obřadu řeckého a slovou *katolíci řečtí*. K nim patří také sjednocení Rusíni na Podkarpatské Rusi; ti konají služby boží obřadem řeckým v jazyku staroslovanském.

56. *Proč říkáme církvi obecné „římsko-katolická“?*
Církvi obecné říkáme „římsko-katolická“, protože její hlavou je římský papež.

„Iděte do celého světa“ (Marek 16, 15.), poručil Pán Ježíš apoštolům. Proto odcházejí horliví učedníci Páně z vlasti mezi pohany na *misie (zámořské)*. Hodní věřící podporují ty snahy almužnou a modlitbou. I děti mohou a měly by k tomu pomáhati v *Díle svatého dělství Páně*. Kterak pomohu já?

23. CÍRKEV PÁNĚ TOLIKO JEDNA.

Kristus Pán mluvíval vždy o jediné toliko církvi. „Vzdělám církev svou“, řekl Petrovi. (Mat. 16, 18.) Připravoval jedno „království boží“ na zemi. Určil a stanovil: „Bude jeden ovčín a jeden pastýř.“ (Jan 10, 16.) Proto věřili apoštolé: „*Jeden Pán, jedna víra, jeden křest*“ (Efes. 4, 5.) a jedna církev.

57. *Proč je pravá jenom jedna církev?*

Pravá jest jenom jedna církev, protože Ježíš Kristus jenom jednu církev založil.

Církev Páně musí býti apoštolská, protože svou církev svěřil Kristus apoštolům. Apoštolé hlá-

sali učení Páně; apoštolé udělovali svátosti Páně; apoštolé vedli místo Pána duchovní správu věřících; jen apoštolům slíbil Kristus, že s nimi bude do skonání světa. Pravá je tedy jenom ta církev, která má *apoštolské učení, svátosti a představené*.

58. *Po čem je nejsnáze poznati pravou církev Páně?*
 Pravou církev Páně je nejsnáze poznati po tom, že jest apoštolská.

Pro svou církev vyvolil, vysvětil a ustanovil Kristus apoštoly. Apoštolé vysvětili za své nástupce biskupy. Nástupcové těch biskupů vysvětili dnešní biskupy církve katolické: každý z nich je tedy *apoštolský vysvěcen*, nad to pak od papeže, nástupce apoštola Petra, potvrzen a trvá s ním ve spojení. *Římský papež a biskupové takto vysvěcení a s papežem sjednocení jsou tedy řádnými nástupci sv. apoštolů.*

59. *Která jen církev jest apoštolská?*
 Jen církev římsko-katolická jest apoštolská, protože jen její představení (papež a biskupové) jsou řádnými nástupci apoštolů.

Ostatní náboženské společnosti pokřtěných povstaly teprve po době apoštolské odpadem anebo rozkošem od církve katolické. Je jich mnoho a říkají sobě také „církev“. *Žádná z nich nemá však řádných nástupců apoštolských za představené.* Nejvíce jim všem chybí nástupce apoštola Petra, římský papež. „*Církev je tam, kde je Petr.*“ (Sv. Ambrož ✕ 397.)

„Aby všichni jedno byli“, modlil se Pán Ježíš při poslední večeři. (Jan 17, 21.) Od starodávna snažili se papežové přivésti všechny rozkolné a zbloudilé křesťany k jednotě svaté víry v pravé církvi. (Unie = jednota.) O sjednocení národů slovanských pracuje zvláště *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje* se sídlem na Velehradě. Tam se konají na ten účel světové sjezdy unionistické.

„ABYS VŠECHNY ZBLOUDILÉ
 K JEDNOTĚ SVATÉ VÍRY NAZPĚT DOVOLAL,
 TĚ PROSÍME, USLYŠ NÁSI!“

24. CÍRKEV PÁNĚ — SVATÁ.

Kristus, Bůh-člověk nejsvětější, založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení. To koná církev tím, že hlásá světu svaté pravdy, posvěcuje věřící modlitbou, službami božími a zvláště svátostmi, a vede je k plnění svatého zákona božího. Tak každý člen církve může a má být svatý. „Věřím ve svatou církev obecnou.“

60. Proč říkáme církvi katolické „svatá“?

Církvi katolické říkáme „svatá“, protože má svatého zakladatele, účinné prostředky k svatému životu a mnoho světců zázraky osvědčených.

„Buďte svatí!“ (3. Mojž. 11, 44.) Z vůle Páně učí a vede nás církev, „abychom, odřeknouce se bezbožností a světských žádostí, střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě“. (Tit. 2, 12.) Tak žili první křesťané. Proto se původně jmenovali „svatí“ (Kol. 1, 2.) *Nejkrásnějším květem v zahradě církve svaté byla již tehdy dobročinná láska.* „Hledte, jak se milují“, říkávali o křesťanech pohané. Takové chce mít Kristus Pán své učedníky všechny.

61. Čím se hlavně jeví svatost učedníků Páně?

Svatost učedníků Páně se jeví hlavně milosrdnou láskou. „Synáčkové, přikázání vám nové dávám, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás. Z toho pozná svět, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni ke druhým.“ (Jan 13, 34. 35.)

„Koukol mezi pšenící“ (Mat. 13, 25.) ukázal se hned mezi dvanácti apoštoly a v prvotné církvi jerusalemské. (Sk. ap. 5, 2.) Podobně byli a jsou v církvi členové nehodní, protože nežijí podle toho, čemu církev učí, co k posvěcení života nabízí a co přikazuje. Daleko více však než koukole hříchu bylo a je v církvi vzácné úrody pšeničné. Čím je kdo vzdě-

lanější, tím důkladněji zná světlé stránky církevních dějin a církevního života. A čím hodnější katolík, tím pravdivěji se modlí: „Věřím ve svatou církev obecnou.“

25. KATOLICKÁ CÍRKEV JE NEOMYLNÁ.

Kristus, „světlo světa“ (Jan 8, 12.), zvěstoval evandélium, aby nám ukázal cestu do nebe. Ten svůj úřad učitelský odevzdal apoštolům a jejich nástupcům. Také jim slíbil: „Budu prosit Otce, a (místo mne) vám dá jiného Těšitele, Ducha pravdy, aby s vámi zůstal na věky.“ (Jan 14, 16. 17.) Apoštolu pak Petrovi připověděl: „Prosil jsem za tebe, aby neoslábla víra tvoje, a ty obracej a utvrzuj bratry své!“ (Luk. 22, 32.) Tak Kristus *slíbil a zajistil své církvi dar neomylnosti.*

62. *V čem záleží dar neomylnosti?*

Dar neomylnosti záleží v tom, že církev nemůže se mýlit v učení o víře a mravech.

63. *Komu v církvi přísluší dar neomylnosti?*

Dar neomylnosti přísluší v církvi papeži, když buďto sám anebo spolu s biskupy ohlašuje pro celou církev rozhodnutí o víře a mravech.

Dobře rozeznávej! Římský papež není neomylný ve svém vědění světském, ani když o některé pravdě svaté se vyslovuje soukromě. Je neomylný jenom tehda, když *slavnostně, totiž pro celou církev závazně jednou pro vždy rozhoduje, co máme věřiti nebo konati.* V tu chvíli ho chrání Duch svatý od omylu. — Taktéž neomylně rozhoduje o víře a mravech *obecný sněm církevní, papežem potvrzený.*

„Církev, sloup a základ pravdy.“ (1. Tím. 3, 15.) Tak se věřilo v církvi od starodávna. „Řím promluvil, spor ukončil.“ (Sv. Augustín ✕ 430.) Na církevním sněmu Vatikánském r. 1870 byla neomyln-

nost papežova prohlášena výslovně za článek víry. — Bohu díky! „Vím, komu jsem uvěřil.“ (2. Tim. 1, 12.)

26. KATOLICKÁ CÍRKEV — SAMOSPASITELNÁ.

„Já jsem cesta a pravda a život; *nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*“ (Jan 14, 6.) Aby všichni mohli do nebe, odevzdal Kristus svou duchovní moc apoštolům a jejich nástupcům. Jen církvi katolické nařídil tedy, aby hlásala lidem boží pravdu, pomáhala věřícím k svatému životu a vedla je po cestě k nebi. Církev katolická je samospasitelná.

64. *Proč církev katolická slove „samospasitelná“?*
Církev katolická slove „samospasitelná“, protože jen ona sama dostala od Krista Ježíše plnou moc, aby vedla lidi k věčnému spasení.

Slovo „samospasitelná“ neznamená tedy: jistotně bude každý spasen, kdo náleží do církve katolické; ani ne: každý bude na věky ztracen, kdo žije mimo církev katolickou; nýbrž znamená: *nemůže být spasen, kdo vlastní těžkou vinou do církve katolické nenáleží.* Tak je třeba rozumět větám: „Nemůže Boha mít za otce, kdo by neměl církve za matku.“ (Sv. Cyprián, biskup mučedník ✠ 258.) „Kdo se odlučuje od církve, odlučuje se od Krista.“ (4. sněm Lateran-
ský r. 1215.)

65. *Kdo může být spasen mimo církev katolickou?*
Mimo církev katolickou může být spasen, kdo žije mimo ni bez vlastní viny, hledá však upřímně pravdu a plní svědomitě vůli boží, jak ji poznává.

Tak může být spasen pokřtěný jinověrec, ano i člověk nepokřtěný. Hřích dědičný může tomuto být odpuštěn křtem žádosti. Těžký hřích osobní může tomuto i onomu být odpuštěn dokonalou lítostí. Ostatně však chybí jim všem mnoho prostředků, aby došli spasení snáze a jistěji. Mimo správné a úplné

učení chybívá zejména mše svatá, svátost oltářní, kněžské rozhřešení a poslední pomazání.

Svatá církev — máti naše. Vroucněji než hodná matka své děti - miluje nás Kristus Pán. Jeví nám to zvláště skrze duchovní správce svojí církve. Oni nás ve jménu Páně živí slovem božím a chlebem andělským, vychovávají nás v bázni boží a pečují o naše spasení i po smrti. Proto říkáme církvi „máti naše“ A od znovuzrození křestního jsme dětmi jejími. S radostí opakovala sv. Terezie na smrtelném loži několi-krát: „Jsem dcerou církve katolické!“

BOHU DÍKY, ŽE NÁLEŽÍM DO CÍRKVE SVATÉ!
ZŮSTANU DO SMRTI KATOLÍKEM,
A TO VĚŘÍCÍM A POSLUŠNÝM.
PETROVĚ SKÁLE VĚRNĚ A STÁLE!

27. VĚŘÍM V OBCOVÁNÍ SVATÝCH.

Svatý je, kdo je v nebi nebo v očistci, nebo kdo je v posvěcující milosti na zemi. Ale i každý jiný člen církve katolické slove „svatý“, protože je svatým křtem posvěcen a k svatosti povolán. *Všichni svatí patří k sobě jako členové jedné rodiny, jedné společnosti, jedné obce.* Tomu se říká „obcování svatých“

66. *Kdo náleží k obcování svatých?*

K obcování svatých náleží pravověřící na zemi, duše v očistci a svatí v nebi.

Jsme „spoluobčané svatých“. (Efes. 2, 19.) Zásluhy dobrých skutků, které konají členové církve, jsou jakoby *společným majetkem*, z něhož má částečný užitek a podíl každý člen. Pro deset spravedlivých byl Hospodin ochoten prominouti trest hříšným obyvatelům Sodomy. (1. Mojž. 18, 32.) Pro zásluhy vyvolených ukrátí Bůh soužení před koncem světa. (Mat. 24, 22.) Dobré skutky hodných věřících a zásluhy světců v nebi mohou nehodným zadržeti trestající ruku boží a zjednatí leckomu z nich milost polepšení.

67. *V čem záleží obcování věřících na zemi?*

Obcování věřících na zemi záleží v tom, že všichni jsme účastní užitků mše svaté, modlitby a jiných dobrých skutků veškeré církve.

Účast neboli podíl je tím větší, když modlitbu, dobrý skutek anebo mši svatou v ý s l o v n ě za někoho obětujeme. „Modlete se za sebe vespolek, neboť mnoho může úsilovná modlitba spravedlivého.“ (Jak. 5, 16.)

S dušemi v očištcí záleží naše obcování v tom, že duším v očištcí pomáháme, oni pak za nás u Boha prosí. — Svatí v nebi o nás vědí, protože stále patří na Boha vševědoucího; vidí v něm jako v zrcadle, co jim Bůh sdělití chce. — Naše obcování se svatými v nebi záleží v tom, že je o přimluvu vzýváme, oni pak za nás u Boha prosí neboli orodují.

28. ÚCTA SVATÝCH.

K svatým v nebi náleží: duše dětí, které umřely v křestní nevinnosti; duše dospělých, kteří zesnuli v posvěcující milosti a za své hříchy dosti učinili pokáním na zemi a utrpením v očištcí; vyvolení, které Bůh za živa nebo po smrti oslavil zázraky a které církev zapsala do seznamu svatých; svatí andělé a Královna všech svatých, Panna Maria. *Bohu se kláníme a k němu se modlíme, svaté ctíme a vzýváme.*

68. *Proč máme ctít svaté v nebi?*

Svaté v nebi máme ctít, protože jsou to přátelé boží, Bohem samým oslavení.

Svatí v nebi - vzory naše. *Památné dni svatých* jsou označeny v církevním kalendáři. Společným svátkem světců známých i neznámých je *den 1. listopadu*. Nejslavnější z nich jsou zahrnuti v *litanii ke všem svatým*. — Je velmi prospěšno čísti *životopisy svatých*, abychom se příkladem jejich povzbudili k dobrému. *Znáš životopis sv. patrona svého?* — Čím vroucněji svaté ctíme a následujeme,

tím účinněji za nás orodují. Časem dějí se na přímluvu jejich i zázraky.

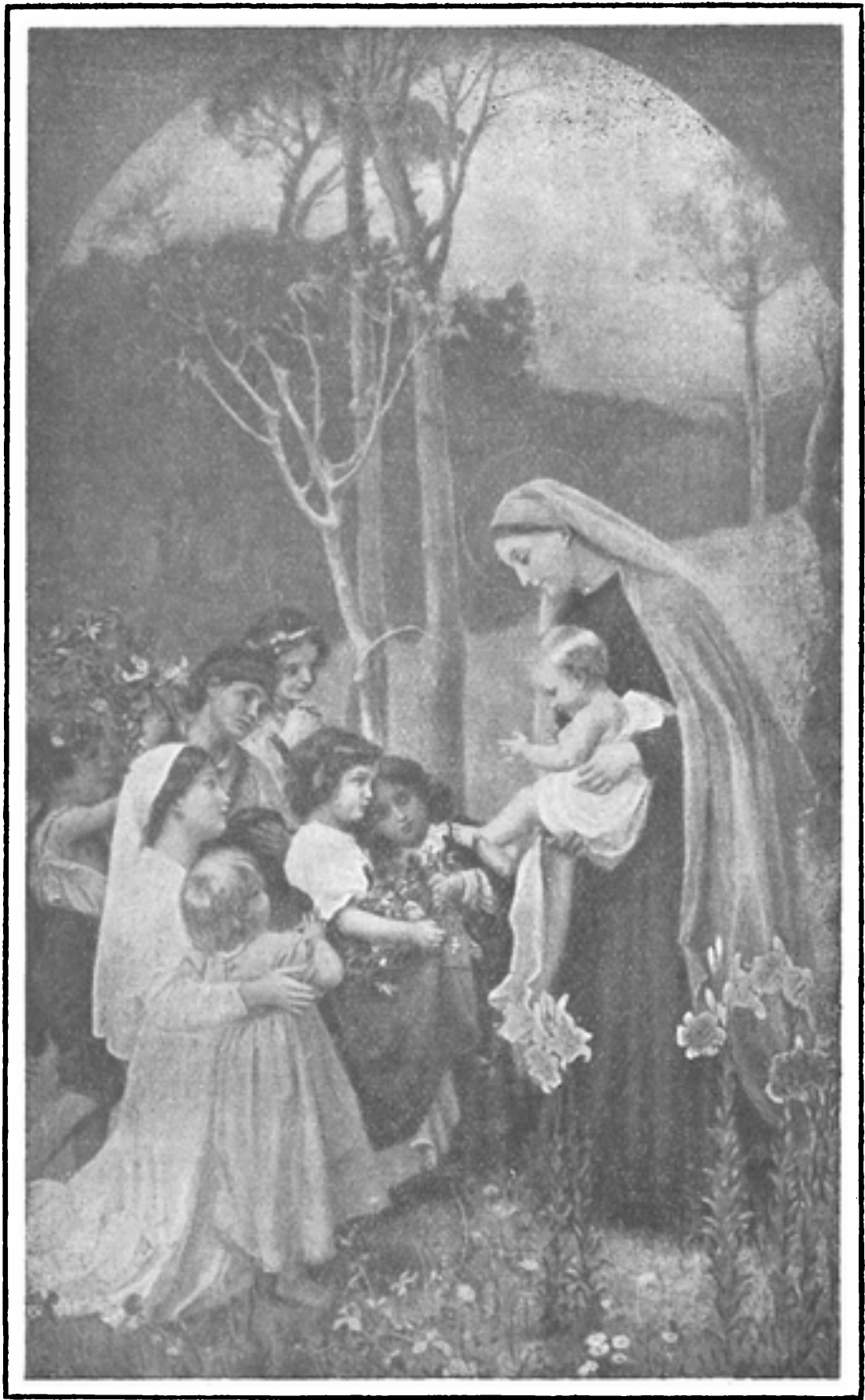
Svatí v nebi - přátelé naši. Svátí *milovali své bližní za živa na zemi*; proto se přimlouval u Boha: Job za své přátele (Job 42, 8.), Abraham za obyvatele Sodomy, Mojžíš za lid izraelský (2. Mojž. 32, 31.), Panna Maria za snoubence v Kaně Galilejské. — *Ještě více milují nás nyní v nebi.* „Tento jest milovník bratří, který se mnoho modlí za národ a za všecko město svaté: Jeremiáš, prorok boží.“ (2. Mach. 15, 14.) — *Žejména pamatují na nás* oni svatí, kteří jsou nám blízcí jako apoštolé naší vlasti, jako krajané, jako patronové (kostelní, křestní, biřmovací) a jako příbuzní. Některé svaté vzýváme jako pomocníky ve zvláštních potřebách. Které na příklad?

69. *Proč máme nad ostatní svaté ctíti Pannu Marii?*
Nad ostatní svaté máme ctíti Pannu Marii, protože jest matkou boží, ze svatých nejsvětější a svou přímluvou nejmocnější.

Královna všech svatých. Ježto svou přímluvou u Boha nejvíce zmůže, říkáme Panně Marii „panna mocná“, „matka dobré rady“, „uzdravení nemocných“, „potěšení zarmoucených“, „útočiště hříšníků“, „brána nebeská“. — Které jsou svátky mariánské? Který den v týdnu je zvláště zasvěcen úctě Panny Marie? Které dva měsíce? Víš o Mariánské družině?

Svaté obrazy: kříž, sochy a malby. *Úcta jim prokazovaná se vztahuje na příslušné osoby v nebi.* Zvláště zasluhují naší úcty obrazy a sochy posvěcené. Jsou to většinou cenné památky dějinné aneb umělecké. Některé obrazy oslavil Bůh zázraky a vyslyšením modlitby: uctívají se na poutních místech. Pěkné svaté obrazy a kříž jsou nejlepší ozdobou katolického příbytku.

Svaté ostatky jsou zbytky těl světců božích a různé památky po nich anebo po Kristu. Na příklad dřevo a hřeby z kříže Páně. Mnohé ze svatých ostatků oslavil Bůh zázraky. Když do hrobu proroka

POD OCHRANU TYOU SE UTÍKÁME,
SVATÁ BOŽÍ RODIČKO!

Elizea položili jiného mrtvého, ten ožil, sotva se mrtvé tělo dotklo kostí Elizeových. (4. Král. 13, 21.) V Efesu činil Bůh divy neobyčejné skrze ruce Pavlovy, a mnozí nemocní ozdravěli, když jim byly přiloženy části oděvu sv. apoštola. (Sk. ap. 19, 11. 12.) — Proto jsou nám sv. ostatky ctihodny. *Jsou kde sv. ostatky u nás? Kde jsou hroby našich světců národních?*

SVATÁ MARIA, MATKO BOŽÍ, PROS ZA NÁS HŘÍŠNÉ!
 SVATÍ CYRILE A METODĚJI, ORODUJTE ZA NÁS!
 TY JSI DĚDIC ČESKÉ ZEMĚ, ROZPOMEŇ SE NA SVÉ PLÉMĚ!
 SVATÝ PATRONE MŮJ, ZA MNE TY ORODUJ!

29. MUSÍM UMŘÍTI.

V ráji nebylo smrti. Prvotným hříchem však Adam a Eva pozbyli nesmrtelnosti tělesné nejen sami, nýbrž i my všichni, potomci jejich. „Prach jsi a v prach se vrátíš.“ (1. Mojž. 3, 19.) Tak musil umřít první člověk, a po něm „na všechny lidi přešla smrt, protože všichni jsme v Adamovi zhřešili“. (Řím. 5, 12.) *Smrt jest odloučení duše od těla.*

70. *Co pravil Pán Ježíš o hodině smrti?*

O hodině smrti pravil Pán Ježíš: „Buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.“ (Luk. 12, 40.)

Na smrt je připraven, kdo žije v *posvěcující milosti*. „Od náhlé a nenadálé smrti vysvobod nás, Pane!“ Proč se tak modlíme? Leč ani náhlá smrt není věčným zlem pro toho, kdo je aspoň bez hříchu těžkého. — Vzácným je dobrodiním, může-li kdo zemřít *svátostně zaopatřen*. Tak se umírá doslovně „s Pánem Bohem“. — „Spořádej dům svůj, neboť umřeš.“ (4. Král. 20, 1.) Opatrný spořádá závčas pozemské záležitosti své pro případ smrti. *Poslední vůle* neboli závěť se pořizuje ústně nebo písemně.

V poslední hodinu při rozžaté hromnici: Bože, buď milostiv mně hříšnému! — Ježíši, v tebe věřím.

Ježíši, v tebe doufám. Ježíši, tebe nade všechno miluji. — Pane Ježíši, přijmi ducha mého! — Ježíši, Maria, Josefe, vám daruji srdce své i duši svou. Stůjte při mně v posledním boji. S vámi ať odejde v pokoji duše má!

71. *Kam odchází duše hned po smrti?*

Hned po smrti odchází duše před boží soud.

„Uloženo jest lidem jednou zemřítí, a potom bude soud.“ (Žid. 9, 27.) Posmrtný soud boží slove tajný nebo soukromý. *Po soudu soukromém přichází duše buď do očištky nebo do nebe anebo do pekla.*

„Blahoslaveni, kteří umírají v Pánu, neboť skutky jejich jdou za nimi.“ (Zjev. 14, 13.) „Kéž bych umřel smrtí spravedlivých!“ (4. Mojž. 23, 10.) Žij tak, jako bys měl denně umřít, a žítí budeš blaze na věky. Pamatuj denně:

UMŘÍTI MUSÍM, ALE NEVÍM KDY.
VÍM VŠAK, ŽE BYCH NA VĚKY BYL NEŠTASTEN,
KDYBYCH UMŘEL VE HŘÍCHU TĚŽKÉM.
SVATÁ MARIA, MATKO BOŽÍ,
PROS ZA MNE HŘÍŠNÉHO
NYNÍ I V HODINU SMRTI MÉ. AMEN.

30. TĚLU DO HROBU PŘÍSLUŠÍ.

Zesnulému se zvoní umíráčkem. Na č? — Mrtvé tělo bylo stánkem nesmrtelné duše, posvěceno svátostmi a určeno k slavnému vzkříšení. Proto zasluhuje naší úcty. Tělo svátečně oděné položí se do rakve. Kterak? — U rakve hoří svíce, jako by pobízela k modlitbě: „A světlo věčné ať mu svítí!“

Pohřeb církevní se koná se sv. obřady. Kněz kropí zesnulého *svěcenou vodou*; říká při tom: „Rosou nebeskou kéž občerství duši tvou Bůh Otec, Syn a Duch svatý!“ Rosou nebeskou je boží smilování. — Iménem zesnulého zpívá se *kající žalm*: „Smiluj se nade mnou, Bože!“ — *Hořící svíce* neseme při pohřbu na znamení, že přejeme zesnulému světlo

věčné blaženosti. — Jako vonný *dým z kadidla* má ze srdce stoupat k nebi naše přímluvná modlitba. — Nejvzácnější obřad pohřební je *zádušní mše svatá*. Jmenuje se „Rekviem“, protože tím slovem začíná: „*Odpočinutí věčné dejž jim, Pane!*“ — *Žbožně zúčastniti se pohřbu je skutek milosrdný vůči pozůstalým a vůči zesnulému.*

Hrob. Mrtvé tělo katolického křesťana se pohřbívá do země. Tam se rozkládá v prach způsobem ne násilným a ne viditelným, nýbrž přirozeně a skrytě. Takový rozklad nejlépe vyhovuje lidskému citu živých. Tak byli pochováni Kristus, Panna Maria i první křesťané. Při tom zůstala církev dodnes a zakazuje přísně svým členům *dáti se po smrti spálit*, poněvadž je to způsob pohanský. Neuposlechnouti toho zákazu by znamenalo, chtít umřítí ve hříchu. Takovým se odpírá po smrti církevní doprovod.

Hřbitov, „svaté pole“. Za prvních dob křesťanských se pochovávalo tam, kde se věřící scházeli na služby boží. Později se pohřbívalo kolem kostela. Věřící toužili být i po smrti co nejbližší oltáři. A živí chtěli své zesulé stále mít na očích, aby na ně při službách božích pamatovali. — *Právo na pohřbení v posvěcené části hřbitova přísluší jen tomu, kdo zemře jako řádný katolík.* — Každý hřbitov je místo úctyhodné, zejména, je-li posvěcen i církevně. Byl by to hřích, rušit tam povinný klid anebo svévolně hroby poškozovat.

31. OČISTEC.

Jest očistec. To znali ze zjevení božího již věřící Starého zákona. Proto se za mrtvé modlili a přinášeli za ně oběti. „*Svaté a spasitelné jest modliti se za mrtvé, aby hříchů byli zproštěni.*“ (2. Mach. 12, 46.) V Novém zákoně věřila církev svatá v očistec od počátku; proto se modlívala za zesulé. Sv. Monika (* 387) prosila před smrtí: „*Pochovejte tělo mé kde chcete, jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně.*“

72. *Kdo přijde do očistce?*

Do očistce přijde, kdo zemře v boží milosti a má ještě trpěti za hříchy.

I po odpuštění hříchu zbývají pravidelně *časné tresty* boží. Ty dlužno vytrpěti nebo je nahraditi dobrými skutky „za pokání“. Pokání za živa nedokončené trpí duše v očistci. „Ukrutný je plamen pálí, že se hříchů nedokály.“

73. *Co trápí v očistci?*

Duše v očistci trápí veliké teskno po Pánu Bohu a rozličné tresty časné.

Jsou to tresty velmi bolestné, větší nebo menší, delší nebo kratší, podle zasloužení. Duše v očistci jsou ubohé a zasluhují účinné lásky naší; proto jim něžně říkáme „*dušičky*“. *Ž očístce dostávají se do nebe. Poslední vyjdou z očistce v soudný den.*

74. *Čím pomáháme duším v očistci?*

Duším v očistci pomáháme modlitbou a jinými dobrými skutky, zvláště pak obětí mše svaté.

„Smilujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne!“ (Job 19, 21.) Hodný věřící pamatuje s účinnou láskou na všechny, „kteří nás předešli se znamením kříže“, jmenovitě na ty, kteří umřeli jemu: *všelico si za dušičky odepře, prokáže na jejich úmysl milosrdenství živým, každodenně se za zesnulé modlívá, věnuje dušičkám odpustky, obětuje za ně sv. přijímání a zvláště mši svatou.* „Kdykoli se slouží oběť mešní, spěchají andělé otevřít žalář očistcový.“ (Sv. Jan Zlatoušlý * 407.)

Na *dušičky* vzpomínejme! Zvláště večer, v památný den úmrtí nebo jmenin zesnulého, na hřbitově a pokaždé v kostele. Výroční *Památka dušiček* se koná po svátku Všech svatých. Večer před tím se rozžihají světla na hrobech; v srdci má světlo svítit každodenně; co to znamená?

„ODPOČINUTÍ VĚČNÉ DEJŽ JIM, PANE.
A SVĚTLO VĚČNÉ AT JIM SVÍTÍ!“

32. O PEKLE.

Jest peklo. První se tam dostalí pyšní andělé — zlí duchové. Kdo je tam z lidí? „Každý strom, který nese ovoce dobrého, bude vyřazen a hozen do ohně.“ (Mat. 7, 19.) Do ohně se hází „suchá ratolest“. (Jan 15, 6.) Kdo se podobá suché ratolesti? Ven do tmy byl uvržen pozvaný, jenž neměl „roucha svatebního“. (Mat. 22, 12. 13.) Co je svatebním rouchem duše? — *V soudný den se dostanou zavržení do pekla i s tělem.*

75. *Kdo přijde do pekla?*

Do pekla přijde, kdo zemře ve smrtelném hříchu.

Pán Ježíš pravil o pekle: 1. *že je tam temno, pláč a skřípění zubů* (Mat. 22, 13.); — 2. *že zavržení se mučí v plameni a že červ jejich neumírá* (Luk. 16, 24. — Marek 9, 43.); — 3. *že při posledním soudu řekne zavrženým: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného.“* (Mat. 25, 41.) — *Temnem se rozumí odloučení od Boha, „světla věčného“.* *Pláčem se rozumí pozdní, beznadějná lítost.* *Červem duše se rozumí probuzené svědomí.*

76. *Co trápí zavržené v pekle?*

Zavržené v pekle trápí odloučení od Boha a oheň věčný.

Pamatuj! „Kdo sestupuje do pekla za živa, nedostane se tam po smrti.“ (Sv. Bernard.) Jak to? „Vcházejte těsnou branou, neboť široká brána a prostranná cesta vede k zahynutí, a mnoho je těch, kteří jdou po ní.“ (Mat. 7, 13.) Bůh mne opatruj od takové cesty! „Hrozné jest upadnouti do rukou Boha živého.“ (Žid. 10, 31.) „Ať nás nežže věčný plamen, uchovej nás, Jezu Kriste. Amen.“

„OD VĚČNÉ SMRTI,
VYSVOBOĎ NÁS, PANE!“

33. O NEBI.

Jest nebe. Za odměnu se tam dostalí svatí andělé. S Kristem vstoupily do nebe duše svatých z před-

peklí. Hned po smrti přichází do nebe duše toho, kdo zemřel neposkvrněný v křestní nevinnosti, anebo kdo na zemi časné tresty za své hříchy buď vytrpěl anebo dobrými skutky odčinil. Duše jiných v Pánu zesnulých přicházejí do nebe přes očistec. *V soudný den se dostanou všichni svatí do nebe i s tělem.*

77. Kdo přijde do nebe?

Do nebe přijde, kdo zemře v boží milosti a nemá co trpěti za hříchy.

Pán Ježíš o nebi: že dobrý a věrný služebník vejde v radost Pána svého (Mat. 25, 21.); že je tam jakoby večeře veliká, při které Pán bude sám posluhovat (Luk. 12, 37.), a že blaženost nebeská bude trvati věčně. (Jan 16, 22. — Luk. 10, 42.) „Radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích.“ (Mat. 5, 12.)

Apoštolé o nebi. *Sv. Jan evandělita:* „Ejhle, stánek boží s lidmi a on, Bůh, přebývatí bude s nimi a setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti už nebude, ani zármutku, ani bolesti, neboť první věci pomínuły.“ (Zjev. 21, 3. 4.) — *Sv. Pavel:* „Oko nikdy nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 2, 9.) Svatí tam vidí Boha „tváří v tvář“. (1. Kor. 13, 12.) — Proto říkáme, že jím v nebi svítí „světlo věčné“. *Čím kdo byl za živa světější, tím bude v nebi blaženější.* Neboť „kdo bohatě seje, bohatě také bude sklízeti“. (2. Kor. 9, 6.)

78. Co blaží svaté v nebi?

Svaté v nebi blaží patření na Boha a pokoj věčný.

Pozdvihni se, duše, z prachu, zaleť k rajským končinám! „O, jak se těším, až zaslechnu lahodné slovo: vejdi v radost Pána svého! To mi zasvitne krásný, blažený den, jenž nebude mítí večera.“ Tak umíral sv. Augustin r. 430. „Uvidíme se opět“, psal krátce před smrtí sv. Alois své matce, a skonával se slovy žalmu (121, 1.): „Zaradoval jsem se, když

mi řečeno bylo: Půjdeme do domu božího.“ (✱ 1591.)
Mohu se tak těšiti já?

„ABYS MYSLI NAŠE K NEBESKÝM ŽÁDOSTEM
POZDVIHNOUTI RÁČIL, TĚ PROSÍME, USLYŠ NÁS!“

34. SOUDNÝ DEN.

Víra i věda nás učí, že všemu lidstvu nastane kdysi den poslední. Kdy to bude, ví jediný Bůh. V ten den bude Ježíš Kristus všechny lidi soudit. Sám předpověděl, co bude soudnému dni předcházet a co se v soudný den s námi stane.

79. *Co máme věřiti o soudném dni?*

O soudném dni máme věřiti, že Ježíš Kristus vzkřísí všechny mrtvé, přijde viditelně s nebe na zem a bude nás veřejně soudit.

„Věřím v těla vzkříšení.“ „Přichází hodina, kdy všichni, kteří jsou v hrobech, uslyší hlas Syna božího; a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení soudu.“ (Jan 5, 28. 29.) Na vzkříšení se těšili už věřící ve Starém zákoně. (2. Mach. 7, 11.) Že vzkříšení je možné, dokázal Kristus Pán zvláště tím, že sám sebe vzkřísil z mrtvých. — Tělo po vzkříšení bude nesmrtelné. Svatí je budou míti podobno oslavenému tělu Páně. (Filip. 3, 21.) *Čím duše za živa světější, tím tělo vzkříšené krásnější. Zvlášť oslaveno bude tělo posvěcené svatým přijímáním.*

„Odtud přijde soudit živých i mrtvých.“ Kristus Pán přijde s nebe *viditelně jako Bůh-člověk*: „Uvidíte Syna člověka přicházeti v oblaku nebeském.“ (Mat. 26, 64.) Ten Ježíš, který se vznesl od vás do nebe, zase přijde tak, jako jste ho viděli odcházeti. (Sk. ap. 1, 11.) „Ejhle, Hospodin přijde a všichni svatí (andělé) s ním.“ (Zach. 14, 5.) — Soud neboli rozsudek pronese veřejně. Bude to tedy *soud veřejný aneb obecný*; také mu říkáme „*soud poslední*“

Jak nám bude. „Tehdy státi budou spravedliví s velkou důvěrou proti těm, kteří je kdysi sužovali; ti pak budou z duše sklíčené hořekovatí: To jsou ti, kteří nám byli kdysi na posměch a které tupití bylo naším zvykem. My nemoudří měli jsme život jejich za nesmysl. Ejhle, kterak jsou připočtení k synům božím a mezi svatými jest úděl jejich.“ (Moudr. 5, 1. 3—5.)

„Věřím v život věčný.“ Při smrti odchází na věčnost duše člověka, *po soudu posledním bude žítí věčně celý člověk s duší i s tělem. Život věčný je v nebi a v pekle.* Dvě cesty vedou na věčnost ke dvojí bráně. (Mat. 7, 13. 14.) Ke které bráně směřuji já? Kde domov můj?

„NEBESKÉ JE DVORSTVO KRÁSNÉ,
BLAZE TOMU, KDO TAM DOJDE,
V ŽIVOT VĚČNÝ, OHEŇ JASNÝ
SVATÉHO DUCHA. KYRIE, ELEISON!“

ČÁST DRUHÁ. — HLEĎ SI MILOSTI BOŽÍ!

„Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze Mne.“ (Jan 14, 6.) — „Dobrotivý je Hospodin těm, kteří doufají v něho.“ (Pláč 3, 25.)

35. MILOST BOŽÍ.

Co je milost boží. Do nebe se dostane, jen kdo je svatý. *Svatým se státi nemůže nikdo vlastní silou.* Bůh nejvyšší dobrotivý a milosrdný je však ochoten nás pro nebe posvětit a nám do nebe pomáhat. Když Bůh někoho pro nebe posvětit nebo mu osvětlením a posilou do nebe pomáhá, je to *nezasloužené dobrodiní neboli milost boží.*

Kristus nám ji zasloužil. Milost boží dostali pro sebe a pro všechny své potomky první lidé. Prvotným hříchem však milosti boží pozbyli. S nimi pozbyli milosti boží také jejich potomci, tedy všichni lidé. Všem lidem zasloužil milost boží znovu Ježíš Kristus svou smrtí na kříži.

Milosti boží je potřeba k spasení. Člověk slabý nic nezmůže, když mu Pán Bůh nepomůže. Bez Boha ani přes práh noha. „V něm žijeme a hýbáme se i trváme.“ (Sk. ap. 17, 28.) Tak ve věcech časných. — Pro věčné spasení nejsme dostateční ani v Pána Ježíše uvěřit (1. Kor. 12, 3.), tím méně pak sami se hříchu zbavit a pro nebe se posvětit.

80. *Jak je milosti boží potřeba k spasení?*

Milosti boží je k spasení potřeba nevyhnutelně. Pán Ježíš řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Beze mne nic nemůžete činiti“ (pro nebe. Jan 14, 6. a 15, 5.)

Duch svatý ji rozdává. Milost boží, od Krista Ježíše pro všechny lidi zasloužená, jest jako poklad nesmírné ceny. Z toho pokladu rozdává neboli rozděluje milost boží Duch svatý. (1. Kor. 12, 11.) Nám se jí od něho dostává zvláště, když přijímáme svátosti a když se modlíme. — *Milost boží je dvojitá: posvěcující a pomáhající.*

36. MILOST POMÁHAJÍCÍ.

Duch svatý pomáhá. Hříchem prvotným se rozum lidský zatemnil a vůle se naklonila k zlému. Duch svatý mě *osvěcuje a povzbuzuje* hlasem svědomí, napomenutím rodičů, slovem božím, dobrou knihou, dobrým příkladem bližního, výstražnou příhodou. — Co mi při tom dobrého napadne a k čemu pocítím chuť, k tomu mi Duch svatý *dává sílu*. „Pracoval jsem, ale nikoli já, nýbrž milost boží se mnou“, napsal sv. Pavel. (1. Kor. 15, 10.) A jindy zase: „Vše mohu skrze toho, jenž mě posiluje.“ (Filip. 4, 13.)

81. *Kterak nám pomáhá milost pomáhající?*

Milost pomáhající nám pomáhá tak, že nás *osvěcuje, povzbuzuje a posiluje*, abychom dobré konali a zlého se varovali.

Pomáhá každému. „Pojď za mnou!“ — uslyšel celník Leví, a z celníka stal se apoštol Matouš; totéž slovo, řečené k bohatému jinochovi, zůstalo bez účinku. (Mat. 9, 9. a 19, 21.) **P r o č ?** — Oběma lotrům nabízel milost Duch svatý, když umírali blízko Pána; jeden se obrátil, druhý zatvrzele zůstal ve hříchu. **P r o č ?** — Každému dostává se za živa na zemi pomáhající milosti tolik, *kolik potřebuje k spasení, ale každému milost boží nepomůže.*

82. *Komu jen pomůže milost pomáhající?*

Milost pomáhající pomůže jen tomu, kdo jí ochotně přijímá a s ní spolu věrně působí.

Nadarmo pomáhá Duch svatý tomu, kdo jeho milosti odpírá. „Jerusaleme, Jerusaleme! Kolikrát jsem

chtěl shromáždití tvé děti, jako shromažďuje slepice pod křídla kuřátka svá. Ale tys nechtěl!“ (Mat. 23, 37.) „Stále se protivíte Duchu svatému“, vytýkal zatvrzelým židům jáhen Štěpán. (Sk. ap. 7, 51.) *Míti k spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé, je hřích proti Duchu svatému.* — „Milostí boží jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marna.“ (1. Kor. 15, 10.) „Bratři, napomínáme vás, abyste milostí boží nepřijímali nadarmo.“ (2. Kor. 6, 1.)

„Ejhle, stojím u dveří a tluku.“ (Zjev. 3, 20.) Ochotně otevřeli Duchu svatému apoštolé: opustili všechno a šli za Pánem. (Luk. 5, 11.) Otevřel Zacheus a přijal Pána s radostí. (Luk. 19, 6.) Otevřel Šavel: „Co chceš, Pane, abych učinil?“ (Sk. ap. 9, 6.) — *Otvíráš Duchu svatému ty?* — „Dnes, uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého!“ (Žalm 94, 8.) „Dopslechnu, co mi řekne Hospodin Bůh.“ (Žalm 84, 9.)

ČINY NAŠE, PROSÍME, PANE, VNUKNUTÍM SVÝM PŘEDCHÁZEJ A POMOCÍ SVOU PROVÁZEJ, ABY SE VŠECHNY NAŠE MODLITBY A PRÁCE TEBOU VŽDY POČÍNALLY, A TEBOU POČATY, DOKONÁNY BYLY.

37. MILOST POSVĚCUJÍCÍ.

Nejvzácnější dar boží. Nedá se za živa pochopit a tím méně povědět, jak něco neskonale krásného a cenného je posvěcující milost. Kristus Pán o ní mluvíval jen v podobenství. Zejména jí přirovnával k pokladu skrytému, k perle drahocenné (Mat. 13, 44. 46.) a k rouchu svatebnímu. (Mat. 22, 12.) Hned na úsvitě života jsme nabyli toho daru božího svatým křtem.

V milosti posvěcující má člověk duši čistou a nádherně krásnou. Jako je slunce vidět v rosné krupě, tak obrazí se Bůh v duši svaté: duše zvláštním způsobem *podobá se Bohu*. (Ot. 23.) — Dobrotivý Bůh miluje všechny lidi, ale jednorozeného Syna svého miluje zvláštní láskou a nejvíce. (Mat. 3, 17.) Podobně

svatý člověk slove „miláčkem božím“ (Řím. 1, 7.), je *Bohu zvláště milý*. — Host oděný rouchem svatebním směl se účastnití královské hostiny. (Mat. 22, 12.) Podobně člověk v posvěcující milosti má *právo na nebeskou blaženost*.

83. *Kterak nás posvěcuje milost posvěcující?*

Milost posvěcující nás posvěcuje tak, že nás činí Bohu více podobnými, jemu zvláště milými a k věčné blaženosti oprávněnými.

Živá ratolest. Duše v posvěcující milosti žije novým životem, podobá se živé ratolesti na vinném kmeni Páně a může nésti „ovoce mnohé“. (Jan 15, 5.) Ovocem jsou dobré skutky, záslužné pro nebe. Cokoli v posvěcující milosti vykonám dobrého, jako by se mi zapisovalo do „knihy života“ (Filip 4, 3.), jako by mně tím přibývalo „pokladu v nebi“ (Mat. 6, 20.), zasluhují si nebeské odměny. *Svatý člověk je schopen konati skutky pro nebe záslužné*.

„*Miláčkové, rosťte v milosti!*“ (2. Petr 3, 17. 18.) *Posvěcující milosti přibývá každým skutkem dobrým*. Dobrým skutkem je zvláště slyšení pobožně mši svatou a přijímání svátosti, jmenovitě svátost oltářní. Duše je potom krásnější, Bohu milejší, a má tedy právo na vyšší stupeň nebeské blaženosti. Proto „kdo je svatý, posvěť se ještě!“ (Zjev. 22, 11.) *Všedním hříchem se roucho svatosti jakoby poskvřňuje*.

84. *Čím se pozbývá milosti posvěcující?*

Milosti posvěcující se pozbývá těžkým hříchem.

„*Marnotratný syn*“ — člověk ve hříchu těžkém. *Utratil nebeskou krásu* své duše, zahodil perlu drahocennou, zmařil roucho svatební. — *Utratil lásku boží*; jemu zbývá jen milosrdenství a dobrota Otce nebeského, jenž „slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé“. (Mat. 5, 45.) — *Utratil právo na věčnou blaženost*. Kdyby tak umřel, byl by na věky ztracen zatracen. (Mat. 22, 15.) — *Utratil život pro nebe*: je pro nebe jako mrtev, poklad zásluh již mu nepatří, podobá se suché ratolesti. (Jan 15, 4. 6.) Může nésti

ovoce pro život věčný? — „Věz a viz, jak zlé a hořké jest, opustiti Hospodina, Boha svého!“ (Jer. 2, 19.)

BLAZE DUŠI, DOKUD TUŠÍ,
ŽE V NÍ LÁSKA BOŽÍ DLÍ,
V JASNÉM ZDROJI VÍRY SVOJÍ,
DOKUD NEBE ZRCADLÍ!

38. SVÁTOSTI A SVÁTOSTINY.

Kristus ustanovil sedmero svátostí. Jsou to *svatá znamení, která člověku zjednávají milost pro sedm nejvyšších potřeb na cestě do života věčného.* Ty potřeby jsou: znovuzrození pro nebe, posila proti nepřátelům spasení, chléb života věčného, obnova svatosti po hříchu těžkém, svaté umírání, kněží jako vůdcové k nebi a rodiče jako řádní zástupci boží pro děti.

85. *Jak se jmenuje sedmero svátostí?*

Sedmero svátostí se jmenuje: křest, biřmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a sňatek manželský.

Které svátosti jsem už přijal? — *Jenom jednou za celý život lze přijmouti křest, biřmování a svěcení kněžstva, protože tyto tři svátosti udělují duši na věky zvláštní hodnost neboli vtiskují nezrušitelné znamení.* — Jen z moci Krista Ježíše, nikoli z moci člověka, působí svátosti milost boží. Ať uděluje svátost apoštol Petr nebo Pavel anebo lidáš, Kristus uděluje. (Sv. Augustín.)

•

Svátostiny jsou posvátné úkony, jež ustanovila církev, aby jimi některé předměty zasvětila pro služby boží, aneb aby věřícím vyprosila požehnání boží.

Co se světí. *Pro služby boží zejména: kostel, oltář, zvon, křestní voda, olej křtěnců, nemocných a křížmo, popel, mešní roucho, kalich, hřbitov. Pro věřící zvláště kříž, posvátná socha, obraz,*

medaile, prsten, růženec, křída, hromnice, ratolesti Květné neděle, pokrmy a voda.

Při svěcení se modlí kněz, aby Bůh dopřál své milosti, ochrany a požehnání těm, kdož věci posvěcených budou zbožně užívatí. Zejména je radno zbožně a zkroušeně se žehnatí *svěcenou vodou* doma nebo v kostele, aby nás Bůh ochránil od nebezpečnosti duše i těla.

39. CO NÁLEŽÍ K SVATÉMU KŘTU.

Kristus poručil o křtu svatém: „Učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) — *Křest je svátost první*; neboť nepokřtěný nemůže platně přijmouti žádné svátosti jiné.

Za prvních dob církve křtivali se hlavně dospělí. Ke křtu se připravovali delší dobu, říkalo se jim *katechumeni*; přípravné učení slulo katechismus. Slavný křest dospělých býval hromadně ve svatvečer Zjevení Páně, na Bílou sobotu a v sobotu před Svatým Duchem. Na památku toho světí se podnes v ony dvě soboty *křestní voda*, chovaná ve křtitelně.

86. Co musí činiti, kdo křtí?

Kdo křtí, musí na křtěnce liti vodu a při tom říkati: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Kdo může křtiti? Křtiti může katolický duchovní správce. V nevyhnutelné potřebě může křtiti každý člověk, a to i vodou nesvěcenou; vykoná však jen hlavní obřad (viz ot. 86.); ostatní svaté obřady se, možno-li, doplní potom v kostele.

Svaté obřady křestní. Při svatém křtu dostává křtěnec: 1. *jméno světce* na znamení, že má v nebi vzor a ochránce pro život; — 2. svěcenou „*sůl moudrosti*“ na znamení, že mu pravda Kristova má vždy chutnati; — 3. *pomazání sv. olejem* na znamení, že

je zasvěcen službě boží; — 4. *bílé roucho* na znamení, že ho Duch svatý oděl rouchem posvěcující milosti; — 5. *rozžatou svíci* na znamení, že mu v srdci má neustále hořeti světlo svaté víry, naděje a lásky. — Nový člen církve se po křtu zapíše do *křestní matriky*.

87. *K čemu jsou kmotrové pokřtěným?*

Kmotrové jsou pokřtěným k tomu, aby jim pomáhali plnit křestní slib.

Kmotr anebo kmotra — skládá křestní slib za novorozené dítě a je spolu s rodiči jakoby *duchovním otcem anebo matkou pokřtěného*. Proto s ním nemůže vstoupiti v manželství. Jsou spolupovinni pečovatí o katolickou výchovu dítěte, zvláště když by osířelo nebo rodiče o tu výchovu nedbali. Proto smí býti kmotrem *jen řádný křesťan katolický, a to věkem dospělejší*. Rodiče sami svému dítěti kmotry býti nemohou.

88. *Co jsme slíbili při svatém křtu?*

Při svatém křtu jsme slíbili, že se odříkáme ďábla, že zůstaneme věrní víře katolické a že podle té víry budeme žítí do smrti.

Křestní slib obnovuje hodný katolík častěji, zvláště v den svých narozenin a jmenin, při sv. bířmování a po sv. přijímání. — A nezapomíná, co mu po sv. křtu bylo řečeno: *Přijmi roucho bělostné a hled' si je uchovati bez poskvrny, abys mohl v něm vstoupiti před soudný trůn Pána našeho Ježíše Krista.*

BOŽE MŮJ, DĚKUJI TI SRDEČNĚ, ŽE SE MI DOSTALO SVATÉHO KŘTU. VĚŘÍM V BOHA, OTCE VŠEMOHOUCÍHO, STVOŘITELE NEBE I ZEMĚ. VĚŘÍM I V JEZU KRISTA, SYNA JEHO JEDINÉHO, PÁNA NAŠEHO. VĚŘÍM I V DUCHA SVATÉHO. VĚŘÍM VŠECHNO, ČEMU UČÍ SVATÁ CÍRKEV KATOLICKÁ. V TÉTO VÍŘE CHCI ŽÍTI I ZEMŘÍTI. TROJEDINÝ BOŽE, TOBĚ ŽIJÍ, TOBĚ UMÍRÁM, TVŮJ JSEM ŽIV I MRTEV. AMEN.

40. KŘEST — NEJPOTŘEBNĚJŠÍ SVÁTOST.

89. *Co působí svatý křest?*

Svatý křest působí toto: 1. odpouští dědičný hřích; — 2. uděluje milost posvěcující; — 3. činí pokřtěného dítkem božím a členem církve katolické.

Bohu díky! „Pohledte, jakou lásku nám Otec prokázal, totiž abychom *děťmi božími* sluli; a my jsme jimi.“ (1. Jan 3, 1.) Proto slove křest „svátost znovuzrození“, „koupel znovuzrození“. (Tit. 3, 5.) — Kristus jest jakoby „vinný kmen“. (Jan 15, 5.) Sv. křtem byli jsme pokřtěni, jemu jako ratolesti přivtělení (Řím. 6, 5.) a tím zároveň i *přičlenění k církvi Páně*. *Členem církve katolické stává se každý, kdo je platně pokřtěn od kohokoli.*

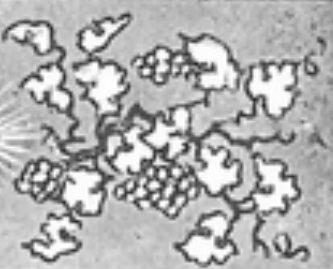
Sv. křtem se vtiskuje pokřtěnému *nezrušitelné znamení*; proto smí člověk jen jednou býti pokřtěn. Dospělému se odpouštějí sv. křtem mimo hřích dědičný také všechny hříchy osobní; musí jich ovšem upřímně litovati. *S hříchy se zároveň odpouštějí všechny tresty boží.*

90. *Proč je křest nejpotřebnější svátost?*

Křest je nejpotřebnější svátost, protože Kristus Pán řekl: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ (Jan 3, 5.)

Beze křtu nelze do nebe ani maličkému dítěti. Církev svatá si přeje snažně, aby dítě bylo pokřtěno *co nejdříve po narození*. Proč? — Bylo by velikým hříchem pokřtění dítěte znemožnit anebo zanedbat. Děti nepokřtěné pohřbívají se bez církevního doprovodu v zemi neposvěcené.

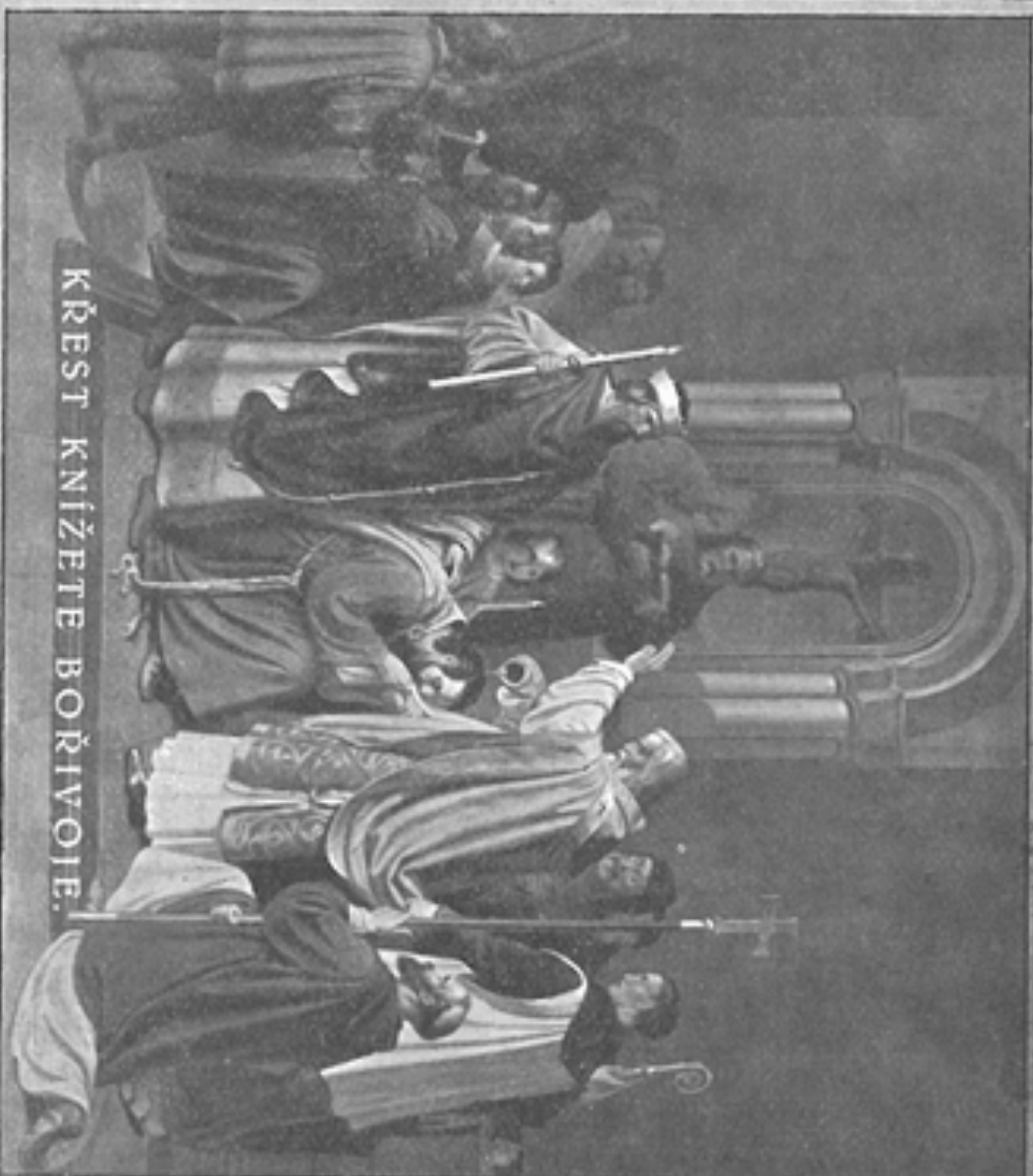
Křest žádosti. Dospělému, jenž nemůže přijmouti křtu svátostného, stačí pro nebe *křest žádosti*, když totiž dokonale lituje hříchů a touží účinně po spasení. — *Křtem krve* bývá posvěcen pro nebe nepokřtěný, jenž pro Krista vytrpí smrt mučednickou.

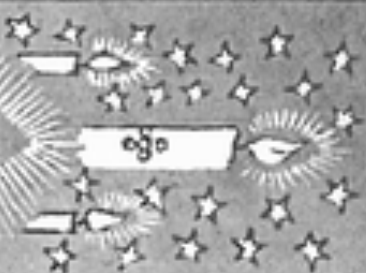
IHS

"JA' JSEM
VINNÝ KMIEN
VY JSTE
RATOLESTI,
ZUSTANTE
VE MNĚ!"

JAN 15, 5.

KŘEST KNÍŽETE BORIVOJE.

IHS

"JA' JSEM
SVĚTLŮ SVĚTA
KDO MĚ NA-
SLĚDUJĚ BUDE
MÍT SVĚTLŮ
ŽIVOTA!"

JAN 8, 12.

Úvod. S pokřtěným dítětem přichází matka do kostela, aby poděkovala za boží pomoc při narození dítěte, aby je zasvětila službě boží a vyprosila si boží požehnání ke zdárné výchově. Kněz jí uvádí k oltáři a poroučí matku s dítětem boží ochraně a přímlově Panny Marie.

41. SVÁTOST BIŘMOVÁNÍ.

Ustanovil Kristus Pán. Z Písma svatého víme o svatém biřmování, že se apoštolé nad pokřtěnými modlili a vkládali na ně ruce, oni pak přijímali Ducha svatého. (Sk. ap. 8, 15. 17. a 19, 6.) Moc k tomu měli apoštolé od Krista Ježíše. Od apoštolů přešla ta moc na biskupy apoštolsky svěcené.

91. *Kterak uděluje biskup svaté biřmování?*

Biskup uděluje svaté biřmování takto: klade svou pravici na hlavu biřmovance, maže ho na čele křížem a říká při tom: „Znamenám tě znamením kříže a posílují tě křížem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Obřady sv. biřmování. *Vzkládání ruky* znamená, že na biřmovance sestupuje Duch svatý a přijímá ho za bojovníka Páně. — *Křížmo* jest olej olivový s balzámem; biskup je slavně světívá na Zelený čtvrtek. — *Mazání křížem* znamená, že Duch svatý dává biřmovanci milost pomáhající proti nepřítelům spasení. — *Kříž na čele* znamená: s čelem posvěceným vyznávej slovy i skutky víru v Krista ukřižovaného. — *Nové jméno světce* znamená, že biřmovanec má v nebi nový vzor a nového ochránce.

92. *Co působí svaté biřmování?*

Svaté biřmování působí zvláštní milost, abychom víru statečně vyznávali a proti nepřítelům spasení zmužile bojovali.

Nepřátelé spasení jsou tělo (zlé náklonnosti), svět (lidé zlí) a ďábel s ostatními zloduchy. — Biřmová-

ním se vtiskuje duši *nezrušitelné znamení*; proto se smí svaté bířmování přijmouti toliko jednou. — Svatého bířmování není nevyhnutelně k spasení třeba, ale z netečnosti je zanedbatí nebo jím opovrhnutí bylo by hříchem.

42. PŘÍPRAVA K SV. BÍŘMOVÁNÍ.

93. *Čeho je třeba k hodnému přijetí sv. bířmování?*

K hodnému přijetí svatého bířmování je třeba: 1. aby bířmovanec o víře a zvláště o bířmování byl poučen; — 2. aby byl v posvěcující milosti; — 3. aby se připravil modlitbou.

K řádné přípravě náleží: *Poučení*. Nastávající bojovník Páně má rozšířiti a prohloubiti své náboženské vědomosti. Nevědomost, matka hříchu. „Slyšte poučení, a budete moudří.“ (Přísl. 8, 33.) — *Modlitba*. Před sesláním Ducha svatého scházeli se učedníci Páně po devět dní k společným modlitbám s Rodičkou boží Pannou Marií. (Sk. ap. 1, 14.) Čím více modlitby, tím hojněji milosti boží. — *Milost posvěcující*. Před sv. bířmováním jdou bířmovanci k sv. zpovědi a ke stolu Páně. Přijmouti sv. bířmování v těžkém hříchu bylo by svatokrádeží. — *Den svatého bířmování* má se ztrávití svatě. „Nezarmucujte Ducha božího, jímž jste byli poznamenaní!“ (Efes. 4, 30.)

94. *K čemu jsou kmotrové bířmovancům?*

Kmotrové jsou bířmovancům k tomu, aby jim pomáhali bojovati proti nepřítelům spasení.

Kmotr anebo kmotra klade bířmovanci při svatém bířmování svou pravici na pravé rameno. Co to znamená? — Kmotrem při sv. bířmování smí býti jen *řádný katolík, věkem dospělejší, sám už bířmovaný a stejného pohlaví s bířmovancem*. Nemá to býti kmotr křestní ani žádný z rodičů bířmovancových. Leč i bez kmotra možno přijmouti svaté bířmování.

Pod praporem Páně. „Stůjte pevně u víře, zmužile si počínejte a buďte silní!“ (1. Kor. 16, 13.) Sv. Pavel bojoval až do konce „dobrý boj“ a dostal „korunu spravedlnosti“. (2. Tim. 4, 7. 8.) Podobně bojovali za živa všichni svatí; nyní stojí v nebi „před trůnem Beránkovým a mají v rukou palmy“ (vítězství. Zjev. 7, 9.) „Bůh nám nedal ducha bojácnosti, nýbrž ducha moci a lásky — nestyď se tedy za svědectví o Pánu našem!“ (2. Tim. 1, 7. 8.) Pracuj, snášej a bojuj „jako dobrý bojovník Krista Ježíše“! (2. Tim. 2, 3.) K praporu Páně věrně a stále!

43. PÁN JEŽÍŠ USTANOVIL SVÁTOST OLTÁŘNÍ.

Svátost oltářní *přislíbil* Pán Ježíš po zázračném nasycení lidu; bylo to před svátky velikonočními rok před jeho umučením. (Jan 6, 22—60.) Při poslední večeři velikonoční svátost oltářní *ustanovil*.

95. *Kterak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní?*

Svátost oltářní ustanovil Pán Ježíš takto: Vzal chléb, požehnal jej a lámal i podával svým učedníkům řka: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé, které se za vás vydává.“ Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal svým učedníkům, řka: „Vezměte a pijte, toto jest krev má, která se za vás vylévá. To číňte na mou památku!“

První proměňování. Slovy „toto jest tělo mé“ proměnil Pán Ježíš chléb ve své tělo; a slovy „toto jest krev má“ proměnil víno ve svou krev, ale tak, že způsobů chleba a vína zůstaly nezměněny. — Způsobami chleba a vína rozumíme zevnější podobu a barvu, chuť a vůni chleba i vína.

„To číňte na mou památku!“ Těmi slovy dal Ježíš Kristus apoštolům moc, proměňovati chléb a víno v jeho tělo a krev. Ta moc proměňovati přešla od apoštolů na biskupy a kněze apoštolský svěcené. Biskup anebo kněz proměňuje chléb a víno v tělo a krev Páně *ve mši svaté při proměňování*. — Ustano-

vení svátosti oltářní si připomínáme vděčně na Zelený čtvrtek a slavnostně na Boží tělo.

96. *Co je svátost oltářní?*

Svátost oltářní jest tělo a krev Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína.

Významné názvy. Říkáme: svátost „*oltářní*“, protože tato svátost se na oltáři koná a na něm ve svatostánku se ukládá. — Říkáme: „*nejsvětější*“ svátost, protože je v ní přítomen sám Ježíš Kristus, Bůh nejvyšší svatý. — Jinak říkáme svátosti oltářní: svatá hostie, boží tělo, chléb nebeský, eucharistie (vzácný dar).

„**Nám se zanechal.**“ Pán Ježíš ustanovil svátost oltářní: 1. aby se ve mši svaté každodenně za nás obětoval; — 2. aby ve svatém přijímání byl pokrmem duše naší; — 3. aby s námi ustavičně dlel nejenom jako Bůh, nýbrž i jako člověk.

44. POJĎTE, KLAŇME SE JEMU!

Od svého vzkříšení má Kristus Pán tělo oslavené. (Viz pod ot. 44.) Může býti tedy současně na mnoha místech. S takovým tělem oslaveným je přítomen ve svátosti oltářní.

97. *Kterak je Kristus ve svátosti oltářní přítomen?*

Kristus je ve svátosti oltářní takto přítomen: 1. pod způsobou chleba je přítomno jeho živé tělo, tedy i krev a duše jeho; — 2. pod způsobou vína je přítomna jeho živá krev, tedy i tělo a duše jeho; — 3. pod každou způsobou, a to i v nejmenší části každé způsoby, je přítomen celý jako Bůh i jako člověk.

Důležité poučky. Kdo přijímá svatou hostii, přijímá nejen tělo, nýbrž i krev Pána Ježíše. — Kdo přijímá částku svaté hostie, přijímá celého Ježíše Krista. „Způsob se jenom láme, ale svátost celou máme.“ — Kristus Pán zůstává přítomen ve svátosti oltářní, pokud způsoby chleba nebo vína trvají. — Nepochopuji, ale věřím. „*Tajemství víry.*“

98. *Jaká úcta náleží Kristu Pánu ve svátosti oltářní? Kristu Pánu ve svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, totiž klaněti se mu jako Bohu.*

„Pán můj a Bůh můj!“ (Jan 20, 28.) Svátost oltářní pod způsobou chleba se ukládá ve *svatostánku*. Jsou tam pro ni dvě posvěcené nádoby: *monstrance a ciborium*. Před svatostánkem hoří ve dne v noci „*věčné světlo*“ Kristu Pánu na počest.

Pojďte, klaňme se jemu! Zvláště se máme klaněti svátostnému Kristu, když se svátost oltářní ve mši svaté pozdvihuje, když je vystavena v Božím hrobě, když jde kněz s „Pánem Bohem“, při průvodě Božího těla, při svátostném požehnání a při sv. přijímání. K počtě svátosti oltářní bývají hodiny adorační a sjezdy eucharistické. „Pojďte, klaňme se, klekněme před Pánem!“ (Žalm 94, 6.)

KLANÍM SE TI VROUCNĚ, SKRYTÝ BOŽE NÁŠ,
JENŽ TU VE SVÁTOSTI SEBE UKRÝVÁŠ.
ZRAK I HMAT I CHUŤ TU KLAME MYSL MOU,
JENOM SLUCHU SVÉMU VĚŘÍM S JISTOTOU.
NA KŘÍŽI JSI TAJIL POUZE BOŽSTVÍ SVÉ,
ZDE VŠAK TAKÉ SKRYTO ČLOVĚČENSTVÍ TVÉ.
RAN TVÝCH JAKO TOMÁŠ VIDĚT NEŽÁDÁM,
ŽE JSI PÁN A BŮH MŮJ, VROUCNĚ VYZNÁVÁM.
ABYCH V TEBE VĚŘIL, TO MI RAČÍŽ DÁT,
UČ MĚ V TEBE DOUFAT, TEBE MILOVAT. AMEN.

45. NÁŠ KOSTEL — DŮM BOŽÍ.

Našemu kostelu říkáme „*dům boží*“, protože v něm od posvěcení jeho sídlí Kristus, Syn boží, ve svátosti oltářní. „Domem božím stal se chrám, Ježíš s nebe sestoupil.“ Co dobrého ti zde prokázal? Co prokazuje? Co míní prokázati? Vzpomínej a počítej! „Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal?“ (Žalm 115, 12.) Pán odpovídá:

Přicházej ochotně! „Mistr je zde a volá tě.“ (Jan 11, 28.) „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11,

28.) „Zaradoval jsem se, když mi řečeno bylo: Půjdeme do domu božího.“ (Žalm 121, 1.) *Hodný věřící přichází do kostela jak může, aspoň na chvíli, i když není povinen — na povinné pak služby boží po každé a včas. Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí a druhé vyrušuje z pobožnosti.*

Chovej se uctivě! „Svaté je místo, na kterém stojíš.“ (2. Mojž. 3, 5.) „Hospodin je na tomto místě, a já jsem nevěděl.“ (1. Mojž. 28, 16.) „Hospodin je ve svatém chrámě svém, ať mlčí před ním všechna země!“ (Hab. 2, 20.) Je pěkným zvykem pozdraviti Pána Ježíše i cestou mimo kostel. Kolem kostela má býti posvátný klid. „Mějte v úctě mou svatyni!“ (3. Mojž. 19, 30.)

Když přijdu do kostela, požehnám se u kropenky svěcenou vodou. Před svatostánkem pokleknu na pravé koleno. Na svém místě se pomodlím: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ — Než odejdu z kostela, rozloučím se s Pánem: „Ježíši, tobě žiji. Ježíši, tobě umírám. Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.“

Vděčně pamatuj! Ve Starém zákoně bylo nařízeno, že každý dospělý muž má odváděti ročně na potřeby svatyně stříbrný peníz. *Bůh slíbil, že ten peníz bude mu každého dárce připomínat a pro duši jeho svolávat boží milosrdenství.* (2. Mojž. 30, 12—16.) I Pán Ježíš platil tu daň chrámovou (Mat. 17, 26.) a pochválil dar chudobné vdovy. (Marek 12, 44.)

Na potřeby kostelní se sbírá v den sváteční při službách božích. Mimo to věnují hodní věřící květiny a svíce na oltář, roucho a kalich pro mši svatou; ochotně přispívají na nové zvony, na stavbu neb obnovu kostela; zakládají zbožné nadace. Rádi by, aby jména jejich byla zapsána v nebesích. (Luk. 10, 20.) *Chceš, aby Bůh byl k tobě štědrý? Nebud' k Bohu lakomý! Jak ty k Bohu, tak Bůh k tobě.*

46. OBĚŤ NOVÉHO ZÁKONA.

Oběti Starého zákona. Věřící od počátku ctili Boha nejen soukromě, nýbrž i společně modlitbou a

obětmi. Na rozkaz boží bylo podrobně určeno, co a kterak má obětovati lid izraelský. Obětovaly se dary rostlinné a živočišné. Byly to tedy oběti Bohu nedosti přiměřené, nedokonalé. A Bůh přece i na takové oběti hleděl se zalíbením (1. Mojž. 4, 4.), hlavně proto, že v nich viděl předobraz oběti Nového zákona. Takovým předobrazem byly zvláště obětní dary Melchisedechovy (1. Mojž. 14, 18.), každodenní oběť beránků v chrámě a beránek velikonoční.

Novou oběť předpověděl Bůh ústy proroka: „*Nemám zalíbení ve vás a nepřijmu oběti z ruky vaší. Neboť od východu slunce až na západ bude se jménu mému na každém místě podávati (nekrvavá) oběť čistá.*“ (Malachiáš 1, 10. 11.)

99. *Která jest oběť Nového zákona?*

Oběť Nového zákona jest Ježíš Kristus, Beránek boží, jenž se za nás svou smrtí na kříži obětoval a v každé mši svaté tu oběť na oltáři obnovuje.

Kristus — Beránek boží. Proč se tak říká Kristu Ježíši? (Ot. 42.) Na kříži se obětoval způsobem krvavým, na oltáři se obětuje způsobem nekrvavým, totiž tak, že znova netrpí a neumírá; na kříži se obětoval sám, na oltáři se obětuje s pomocí kněze, totiž tak, že kněz chléb a víno proměňuje, Beránka pak božího spoluobětuje.

První mši svatou *slavil Pán Ježíš při poslední večeři*. Proměnil chléb ve své tělo slovy: „*Toto jest tělo mé, které se za vás vydává*“ (v oběť). Víno proměnil ve svou krev slovy: „*Toto jest krev má, která se za vás vylévá*“ (v oběť). Tak se Otcí nebeskému pod způsobami chleba a vína po prvé sám obětoval nekrvavým způsobem. A tak se chtěl obětovati ustavičně až do skonání světa. Na to ustanovil oběť mešní.

100. *Kterými slovy ustanovil Kristus mši svatou?*

Kristus ustanovil mši svatou slovy: „*To čiňte na mou památku!*“ (Luk. 22, 19.)

„*To čiňte na mou památku!*“ Těmi slovy Páně dostali apoštolé moc, sloužití mši svatou. Apoštolé

mši svatou skutečně slouživali. „Máme oltář, s něhož jísti nemají mocí ti, kteří slouží stánku.“ (Žid. 13, 10.) Tehda se říkalo mši svaté „*lámání chleba*“ nebo „*večeře Páně*“. (Sk. ap. 2, 42. a 1. Kor. 11, 20.) Od apoštolů přešla moc, sloužití mši svatou, na biskupy a kněze apoštolsky svěcené. „Denně se obětuje Kristovo předražené tělo a krev na stole tajemném.“ (Svatý Hippolyt ✕ asi 235.)

Prvním oltářem Nového zákona byl stůl, u něhož Pán Ježíš první oběť mešní konal a ustanovil. V katakombách se slouživala mše svatá nad hroby sv. mučedníků. Na památku toho jsou v každém oltáři katolickém ostatky svatých. Oltář je posvěcen a křížem ozdoben, protože se na něm obnovuje svatá oběť kříže. Rozžaté svíce znamenají, že se na oltáři obětuje Kristus, „světlo světa“. (Jan 8, 12.)

Mešní roucho bývá rozličné barvy. Barva *bílá* znamená radost a nevinnost (ve svátky Páně, Panny Marie, andělů a svatých nemučedníků). — Barva *červená* značí oheň a krev (o slavnosti svatodušní a ve svátky mučedníků). — Barva *zelená* značí naději v život věčný (v neděle po Zjevení Páně a po Svatém Duchu). — Barva *fialová* značí pokoru a kajícnost (v adventě, postě a prosebné dny). — Barva *černá* značí zármutek (na Veliký pátek a při mši sv. zádušní).

Obřadní řeč mešní je téměř u všech národů katolických většinou latinská; latina je jazyk mrtvý a zároveň světový. Při mši svaté utužuje se tím jednota svaté církve obecné, katolík může kdekoli na světě při mši svaté cítiti se jako doma, a v krajinách jazykově smíšených se tím předchází sporům. — Ostatně se může každý z modlitební knihy v řeči mateřské mši svatou spolu s knězem modlit a některým aspoň výrazům latinským se snadno přiučit.

47. UŽITKY MŠE SVATÉ.

Při mši svaté se obětuje sám Ježíš Kristus, Syn Otci nebeskému milý. (Mat. 3, 17.) Tím obětováním

vzdává Bohu nejvyšší úctu a díky, sám osobně Boha usmíruje a prosí. Proto je mše svatá *dokonalá oběť oslavná, děkovná, smírná a prosebná*.

101. *Čeho nabýváme obětí mešní?*

Obětí mešní nabýváme milostí k životu bohumilému, odpuštění časných trestů a pomoci boží v časných potřebách.

Milosti k životu bohumilému: osvětlení, povzbuzení, posílnění. Zvláště milosti k polepšení se dostává spíše nebo později tomu, kdo bývá zbožně přítomen na mši svaté, byť ho tížil smrtelný hřích. Duch svatý mu na srdce působí podobně, jako když slunce taví led.

Časné tresty boží se odpouštějí tomu, kdo je na mši svaté zbožně přítomen v posvěcující milosti. *I duším v očištcí* lze vyprositi to odpuštění. Proto si toužebně přála sv. Monika před skonáním: „abyste na mne pamatovali při oltáři Páně“.

Pomoc boží v potřebách. Představ si při svaté oběti mešní nebe otevřeno, jako bylo při vidění Jakubově. (1. Mojž. 28, 12.) *Modlitba je při mši svaté účinnější*, protože se modlí s námi svou obětí Kristus Pán. Proto chodíme na mši svatou před důležitým počinem, abychom si spíše vyprosili požehnání boží.

Užitky obecné. Na užitečných každé oběti mešní mají částečný podíl všichni lidé na světě, zejména všichni katoličtí křesťané, a všechny duše v očištcí. „Za všechny zemřel Kristus“ (2. Kor. 5, 15.), za všechny se obětuje znova. „Věřím v obcování svatých.“ (Viz ot. 67.)

102. *Komu se dostává zvláštních užitků mše svaté?*
Zvláštních užitků mše svaté se dostává: 1. knězi, který ji hodně a zbožně obětuje; — 2. těm, za které ji kněz obětuje výslovně; — 3. těm, kdo jsou jí pobožně přítomní.

Jen Bohu se obětuje mše sv. Může se obětovati *za živé*, abychom pro ně a pro sebe vyprosili různé milosti boží; *za mrtvé* katolické křesťany, abychom

pro jejich duše v očištění vyprosili úlevu a vysvobození; a *ke cti svatých*, abychom si vyprosili přímluvu jejich u Boha.

„Poklad v poli.“ (Mat. 13, 44.) Církev přikazuje: „*V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou po-božně slyšeti.*“ V tyto dny obětuje duchovní správce mši sv. za své farníky. Leč horlivý věřící pospíchá na mši svatou i ve všední den, zejména v adventě, v postě, v pátek a ve své dny památné. Značný podíl na užitku mše svaté může mít *hodný ministrant*.

„PŘISTUPUJME S DŮVĚROU K TRŮNU MILOSTI,
ABYCHOM DOŠLI MILOSRDENSTVÍ.“ (Žid. 4, 16.)

48. ČÁSTI MŠE SVATÉ.

1. **Stupňová modlitba.** Před stupní oltáře říká kněz střídavě s ministrantem úryvek žalmu: „Přistoupím k oltáři božímu“ (42, 4.) a hluboce skloněn, vzbu-zuje lítost nad hříchy modlitbou: *Konfiteor* = vyznávám se Bohu všemohoucímu.

2. **Oremus = modleme se!** Kněz vystoupí k oltáři a modlí se tam na levé straně *Introitus* = úvod mešní, uprostřed oltáře pak *Kyrie eleison* = „Pane, smiluj se nad námi“ k Bohu trojjedinému, potom *Gloria in excelsis Deo* = „Sláva na výsostech Bohu“, a konečně na levé straně oltáře *modlitby* za všeobecné potřeby církve. Lid odpovídá: Amen = staň se!

3. **Epištola** = list, dopis. Rovněž na levé straně oltáře čte kněz úryvek někdy z Písma Starého zákona, nejčastěji však z listů apoštolských. Za přečtené slovo boží děkuje lid na konci: *Deo gracias* = Bohu díky! Potom říká kněz *Graduale* = zpěv stupňový před evandéliem.

4. **EVANDĚLIUM** = radostná zvěst o tom, jak božský Spasitel žil, trpěl a byl oslaven. Sepsali to *sv. evandělísté Matouš, Marek, Lukáš a Jan apoštol.* Z úcty k slovu božímu čte kněz úryvek evandělia na pravé straně oltáře a přečtený úryvek políbí. Při slavné

24

25

EVANDĚLIUM.

26

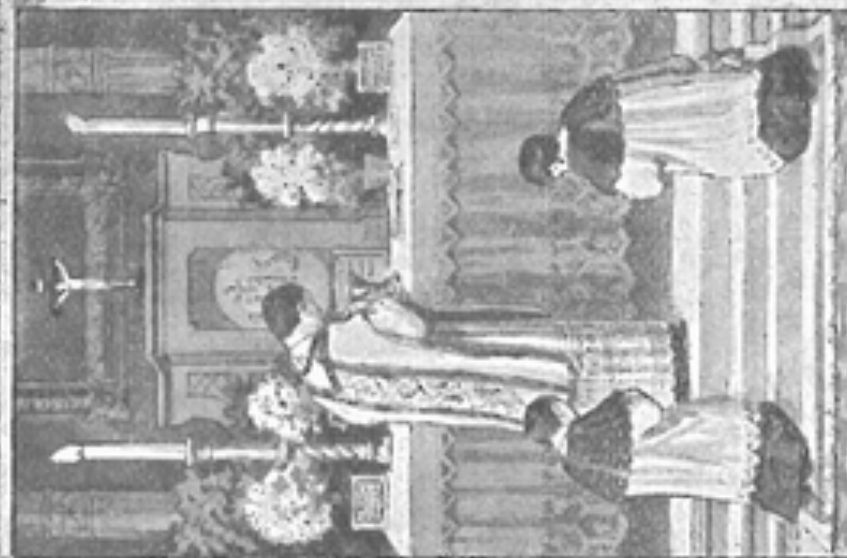

27

OBĚTOVÁNÍ.

POZDVIHOVÁNÍ.

PŘIJÍMÁNÍ.

mši sv. drží se mešní kniha mezi dvěma světly a okuřuje se kadídlkem. Lid přijímá evandélium vděčně slovy: Chvála tobě, Kriste! Po evandéliu modlí se kněz *Kredo in unum Deum* = věřím v jednoho Boha.

5. **OBĚTOVÁNÍ.** Kněz snímá s kalicha roušku, vezme chléb na zlaté míse, nadzdvihne, jako by jej Bohu podával, a modlí se nad ním. Potom nalívá do kalicha víno, nadzdvihne kalich, jako by jej Bohu podával, a modlí se i nad ním. — Mešní chléb je nekvašený z mouky pšeničné a jmenuje se *hostie neboli chléb obětní*; ale teprve při proměňování stane se z něho svatý dar obětní, svatá hostie. — Za starých dob přicházeli věřící k oltáři a skládali do rukou knězových obětní dary. Odtud pochází jméno „obětování“ a obřad „*Lavabo*“: kněz umývá si ruce.

6. **Sanktus** = svatý. Předmluvou k nejsvětější části mešní je velebný chvalozpěv (*preface*), k němuž vybízí kněz přítomné slovy: *Sursum korda* = vzhůru srdce! Chvalozpěv se končí slovy: „*Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země velebností a slávy jeho. Požehnan buď, jenž přichází ve jménu Páně.*“ (Is. 6, 3. a Mat. 21, 9.) Ministrant zvoní. — Potom se kněz modlí potichu za celou církev a zvláště za přítomné; jmenovitě vzpomíná těch živých, kteří se doporučili v jeho modlitby: „*Memento, Domine* = rozpomeň se, Pane!“ *Vzpomínka živých.*

7. **PROMĚŇOVÁNÍ.** V kostele jest úplné ticho. Kněz říká nad chlebem a vínem slova Páně z poslední večeře, proměňuje obojí v tělo a krev Páně a klaní se svátostnému Kristu. Potom pozdvihuje svatou hostii a kalich, aby se věřící na ně podívali, svou víru oživil a Kristu Pánu se klaněli. „*Pozdvíhování.*“

8. **Vzpomínka zesnulých.** Po pozdvíhování modlí se kněz potichu, aby Bůh svaté dary obětní přijal milostivě k spasení lidu svého. Zvláště se modlí za věřící v Pánu zesulé, jmenovitě za ty, kdož jsou poručeni v jeho modlitby. „*Memento, Domine* = rozpomeň se, Pane!“

9. **Pater noster** = Otče náš. Kněz se chystá k sv. přijímání a začíná poslední přípravu k němu modlitbou Páně, pokračuje trojí prosbou: *Agnus Dei* = „Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa . . .“ a končí: „*Pane, nejsem hoden*, abys vešel pod střechu mou . . .“ Ministrant při těch slovech zvoní.

10. **PŘIJÍMÁNÍ**. Kněz přijímá svátost oltářní pod obojí způsobou. Potom podává pod způsobou chleba těm, kdož přistupují ke stolu Páně.

11. **Oremus** = modleme se! Na levé straně oltáře děkuje kněz Bohu jménem svým a jménem věřících za milosti svatého přijímání a poroučí všechny v boží ochranu. Věřící odpovídají: Amen = staň se!

12. **Závěrek**. Kněz ohlašuje zprostřed oltáře konec mešních obřadů slovy: *Ite, missa est* = „jděte, mše jest“ u konce. Potom dává věřícím *požehnání*: „Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“ A čte konečně na pravé straně oltáře *poslední evandélium*. Bývá to obyčejně úvod evandělie sv. Jana: „Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha . . . a Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

103. *Které jsou hlavní části mše svaté?*

Hlavní části mše svaté jsou: evandélium, obětování, proměňování a přijímání.

49. PŘI MŠI SVATÉ POBOŽNĚ!

PŘI STUPŇOVÉ MODLITBĚ máme vzbuditi lítost nad hříchy a úmysl, na který chceme mši svatou slyšet; na příklad: „Ke cti a chvále boží.“ „Ke cti Marie Panny.“ „Na poděkování za . . .“ „Za pokání . . .“ „Za zesnulého J. J.“ „Chci sobě vyprositi . . .“

104. *Co máme činiti při evandéliu?*

Při evandéliu máme povstati a svatým křížem se požehnati na znamení, že chceme učení evandělie poznávati, vyznávati a zachovávat.

Znamení kříže dělává se při evandéliu na čele, na ústech a na prsou: „Ve jménu Otce ✠ i Syna ✠ i Ducha ✠ svatého. Amen.“ Ve středověku stáli při evandéliu rytíři s tasenými meči. Co to znamenalo?

105. *Co máme činiti při obětování?*

Při obětování máme s knězem obětovati Bohu mešní dary a zároveň sami sebe.

Obětuj Pánu Bohu *mešní dary*. Chléb a víno chystá kněz, aby z obojího při proměňování byla svátost oltářní. Vzácné dary těla i krve Páně obětuj Otci nebeskému. Na který úmysl? — Obětuj *sám sebe*: co máš pracovat, co budeš trpět, co chceš odpustit, co si chceš odepřít, co míníš darovat, co ti zvlášť obtížno při službě boží.

MODLITBA K OBĚTOVÁNÍ. Otče nebeský! Přijmi od svých dětí svaté dary, které ti tu s knězem přinášíme. Také obětujeme ti sami sebe. Tobě chceme sloužit bez ustání, ty nám k tomu dej své požehnání!

106. *Co máme činiti při pozdvihování?*

Při pozdvihování máme na svatou hostii a na zdvižený kalich s vírou pohledět a Kristu Pánu se klanět.

MODLITBA K POZDVIHOVÁNÍ. 1. Pán můj a Bůh můj! Pozdraveno budiž svaté tělo Ježíše Krista, které za mne na kříži obětováno bylo. V nejhlubší pokoře klaním se tobě. Ježíši, tobě žiji. Ježíši, tobě umírám. Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen. — 2. Pán můj a Bůh můj! Pozdravena budiž svatá krev Ježíše Krista, která za mne na kříži vylita byla. V nejhlubší pokoře klaním se tobě. Ježíši, smiluj se nade mnou. Ježíši, slituj se nade mnoú. Ježíši, odpusť mi hříchy mé. Amen.

107. *Co máme činiti při mešním přijímání?*

Při mešním přijímání máme přijímat skutečně aneb aspoň duchovně.

Duchovně přijímá, kdo si toužebně přeje: Pane Ježíši, přijď ke mně! — Ovšem upřímná touha se nespokojí na dlouho s pouhým přáním, nýbrž hledí co nejspíše přistoupiti ke stolu Páně také skutečně.

MODLITBA K PŘIJÍMÁNÍ. Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rcí slovem, a uzdravena bude duše má. Ježíši, v tebe věřím. Ježíši, v tebe doufám. Ježíši, tebe nade všechno miluji. Otvírám ti srdce své. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posvěť mě. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a posilni mě. Přijď ke mně, Pane Ježíši, a živ mě k životu věčnému. Amen.

50. PÁN MĚ VOLÁ K SVÉMU STOLU.

108. *Co působí svaté přijímání?*

Svaté přijímání působí toto: 1. posvěcuje nás, abychom byli světější; — 2. posiluje nás, abychom ochotně sloužili Bohu; — 3. živí nás, abychom duši i tělo zachovali k životu věčnému.

„Pojďte ke mně všichni!“ (Mat. 11, 28.) Sv. přijímání *posvěcuje*. Věřící stává se na chvíli svatostánkem Páně. „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.) Všední hříchy, kterých litujeme, se sv. přijímáním odpouštějí. — Sv. přijímání *posiluje duši* podobně, jako pokrm posiluje tělo k práci. Pracovati pro nebe znamená: konati dobré skutky. — Sv. přijímání *živí k životu věčnému*, protože jest ochranou proti těžkému hříchu. „Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému. Amen.“ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v poslední den“ (pro nebe. — Jan 6, 55.)

109. *Kterými slovy přikázal Kristus svaté přijímání?*

Kristus přikázal svaté přijímání slovy: „Amen, amen pravím vám, nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete mítí v sobě života.“ (Jan 6, 54.)

Pod jednou způsobou. Původně podávala se svátost oltářní věřícím pod obojí způsobou. Pro různé nesnáze, které působilo přijímání z kalicha, zavedla církev od století dvanáctého sv. přijímání jen pod způsobou chleba, jako již dříve přijímávali nemocní, vězni a poustevníci. — Sv. přijímání tak úplně stačí, protože Kristus je i pod jedinou způsobou celý přítomen se svým tělem i se svou krví. Pod obojí způsobou přijímá jen kněz, kdykoli slouží mši svatou.

Alespoň jednou za rok. První věřící chodívali ke stolu Páně po každé, když byli na mši svaté. Později přijímali aspoň třikrát do roka: v čas vánoční, velikonoční a svatodušní. Leč i to zanedbávali někteří věřící. Proto nařídila r. 1215 církev pod těžkým hříchem, přijímat alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční.

110. *Kdy jsme povinni přijmouti svátost oltářní?*
Jsme povinni přijmouti svátost oltářní alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční; kromě toho pak v nebezpečství smrti.

Páté přikázání církevní. Jak zní? (Ot. 212.) — *Čas velikonočního přijímání* trvá od Popeleční středy do svátku Boží Trojice. Ze slova „alespoň“ v pátém přikázání církevním vysvítá, že církev svatá snažně si přeje, abychom přijímali svátost oltářní častěji do roka. „*Kdo chce žíti opravdu zbožně, nesmí odkládati sv. přijímání přes jeden měsíc.*“ (Sv. František Saleský.) Sněm Tridentský vybízí věřící, aby přijímali po každé při mši svaté, hlavně v neděli.

Denně může přijímat, kdo je v posvěcující milosti a má pravý úmysl; na příklad: chce učiniti radost Pánu Ježíši; zjednatí si útěchu a posilu v utrpení a pokušení; odprosití Pána za urážky; vyprosití si ochranu před hříchem a boží požehnání.

51. PŘÍPRAVA K SV. PŘIJÍMÁNÍ.

Svaté přijímání působí tím více milostí, čím častěji kdo přijímá a čím je lépe připraven.

111. *Kterak máme přistoupiti k sv. přijímání?*

K svatému přijímání máme přistoupiti úplně lační a počestně oděni, v posvěcující milosti a se srdcem pobožným.

Svátost jen svatým! *Úplně lačný* je, kdo nic nejedl a nic nepil ode dvanácté hodiny půlnoční. Nelačný smí přijímat, kdo je nebezpečně nemocen; jiný nemocný jen s dovolením zpovědníka. — *V posvěcující milosti* je, kdo si není vědom žádného hříchu těžkého. Sv. přijímání s hříchem všedním působí méně milostí. Kdo vědomě přijímá s těžkým hříchem, přijímá nehodně a svatokrádežně: „jí sobě odsouzení, protože nerozeznává těla Páně“ (1. Kor. 11, 29.)

Srdce pobožné. Zbožně se naladím, odpovím-li si modlitbou na tři otázky: 1. *Kdo přichází ke mně?* „Pán můj a Bůh můj.“ Věřím a klaním se. — 2. *Ke komu přichází?* „K nehodnému služebníku.“ Pane, nejsem hoden... Bože, buď milostiv mně hříšnému! — 3. *Proč přichází?* „Protože mne miluje a spasití chce.“ Miluji tě, Pane. Toužím po tobě. Přijď!

Obřady sv. přijímání. Před sv. přijímáním dává ministrant znamení zvonkem, aby věřící vzbudili ještě jednou lítost. Potom kněz: 1. *modlí se* nad věřícími, aby jim Bůh odpustil hříchy, a žehná je znamením kříže; — 2. *ukazuje* lidu sv. hostií se slovy: „Ejhle, Beránek boží, jenž snímá hříchy světa! Pane, nejsem hoden...“; — 3. *podává* sv. hostií přijímajícímu se slovy: „Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému. Amen.“

112. *Co náleží k pobožnosti po svatém přijímání?*

K pobožnosti po svatém přijímání náleží: 1. Pánu Ježíši se klaněti a děkovati; — 2. Pánu Ježíši se obětovati a slíbiti věrnost; — 3. Pánu Ježíši přednáseti, čeho pro život časný i věčný potřebuji.

Vzácná chvíle. Dokud Pán Ježíš dlel viditelně na zemi, přicházeli k němu věřící a prosili o pomoc. A on jim pomáhal: těšil, žehnal, živil, uzdravoval;

▼ bouří chránil. Týž Pán všemohoucí a dobrotivý je ▼ tobě po svatém přijímání. Použij té chvíle a pověz mu důvěrně všechno, co máš na srdci. A zakonči vroucně: Pane Ježíši, tobě chci žítí, tobě chci umřítí, tvůj chci býtí živ i mrtev. Zůstaň se mnou nyní i ▼ hodinu smrti mé! Amen.

52. SVÁTOST POKÁNÍ.

Ustanovil Kristus Pán. Večer po svém vzkříšení zjevil se apoštolům. Tehda jim řekl: „*Jako poslal Otec mne, tak posílám já vás. Přijměte Ducha svatého. Komu hříchů odpustíte, budou odpuštěny, a komu je zadržíte, budou zadrženy.*“ (Jan 20, 21. 23.) — Těmi slovy dostali apoštolé moc, odpouštětí hříchů věřícím. Moc, hříchů odpouštětí, přešla od apoštolů na biskupy a poštolsky svěcené a na kněze jimi zplnomocněné. Hříchů se pokřtěným odpouštějí ve svátosti pokání.

113. *Co působí svátost pokání?*

Svátost pokání působí toto: 1. odpouští hříchů a trestů boží; — 2. uděluje anebo rozmnožuje milost posvěcující; — 3. posiluje k životu bohumilému.

Bohu díky za svátost pokání! Ve svaté zpovědi mohou býtí odpuštěny *všechny hříchů* spáchané po křtu sv. *Není hřichu, aby za živa nemohl býtí odpuštěn.* Hřích jednou odpuštěný je odpuštěn na věky. — *Tresty boží* věčné odpouštějí se ve svaté zpovědi *vždycky úplně, tresty časné* aspoň částečně. — S odpuštěním hřichů těžkého nabývá kající znova *posvěcující milosti* a spolu i zásluh těžkým hřichem pozbytých. (Ot. 225.) Kdo posvěcující milostí nepozbyl, tomu jí svatou zpovědí přibývá. — Vzácným účinkem svátosti pokání je *pokoje svědomí.* Po sv. zpovědi řádně vykonané zavládne ▼ srdci „*pokoj boží, jenž převyšuje všechno pomýšlení.*“ (Filíp. 4, 7.)

114. *Kdy jsme povinni přijmouti svátost pokání?*
Jsme povinni přijmouti svátost pokání alespoň jednou za rok.

Čtvrté přikázání církevní. Jak zní, viz ot. 212. Ze slova „alespoň“ ve čtvrtém přikázání církevním vysvítá, že církev svatá snažně si přeje, abychom se zpovídali častěji do roka. *Častější zpověď posiluje duši v dobrém, zeslabuje zlé náklonnosti a činí svědomí útlejším. Zvláště ve smrtelném hříchu je nebezpečno smíření s Bohem odkládati. Proč?*

„Vstanu a půjdu k Otci svému.“ (Luk. 15, 18.) „Neprodlévej obrátit se k Pánu, aniž odkládej den ode dne, neboť náhle přikvapí hněv jeho.“ (Sir. 5, 8. 9.) *Leckomu se nedostane smíření s Bohem při smrti, protože pohrdal svatou zpovědí za zdra-
vých dnů.* „Nuže tedy, činně dobře, dokud máme čas!“ (Gal. 6, 10.) „Potom už času nebude.“ (Zjev. 10, 6.)

115. *Kolik částek náleží k svátosti pokání?*
K svátosti pokání náleží pět částek, totiž: zpy-
tování svědomí, lítost, předsevzetí, zpověď a
dostiučinění.

DUCHU SVATÝ, OSVĚŤ A POSILNI MĚ,
ABYCH SVÉ HŘÍCHY NÁLEŽITĚ POZNAL.
SRDEČNĚ JICH LITOVAL,
UPŘÍMNĚ Z NICH SE VYZPOVÍDAL
A SE OPRAVDU POLEPŠIL. AMEN.

53. ZPYTOVÁNÍ SVĚDOMÍ.

Zpytovati svědomí jest vážně se rozpomínati, kterých hříchů jsme se dopustili. Zvláště se máme rozpomínati: 1. kdy jsme se naposledy platně zpovídali a zdali jsme vykonali uložené pokání; — 2. jak jsme zachovali jednotlivá přikázání boží a církevní, a máme-li na sobě který hřích hlavní; — 3. jak jsme plnili povinnosti svého stavu.

Zpytuj bedlivě! Čím déle kdo nebyl u sv. zpovědi, tím větší pílí má vynaložiti na zpytování svědomí. Kdyby někdo zpytoval tak povrchně a ne dbale, že by proto vynechal při zpovědi některý hřích těžký, zpovídal by se neplatně.

Zpytuj každodenně! Snadno se rozpomíná před sv. zpovědí na hříchy, kdo svědomí zpytuje každodenně. *Zpytování svědomí spojené s dokonalou lítostí je nejdůležitější část večerní modlitby.* Ukládej se k spánku po každé tak, jako bys měl v noci umříti. A svědomí zpytuj před sv. zpovědí po každé tak, jako by to byla tvá zpověď poslední — a budeš se dobře zpovídat a kdysi šťastně umírat.

54. BEZ LÍTOSTI NENÍ ODPUŠTĚNÍ.

Stává se někdy, že kající nemůže zpytovat svědomí, anebo se nemůže z hříchů vyznati, anebo nemůže vyplnit uloženého pokání, a přece dostane kněžské rozhřešení a má hříchy odpuštěny, jestliže jich lítoval. Bez lítosti nemůže nikdy žádný hřích osobní býti odpuštěn. Zpověď bez lítosti byla by neplatná.

116. *Která je nejpotřebnější částka svátosti pokání?*
 Nejpotřebnější částka svátosti pokání je lítost.

Vzory lítosti. Přišel *celník* do chrámu, stanul opodál a netroufal si ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ A vrátil se domů omilostněn. (Luk. 18, 13.) — *Žena hříšnice* přišla k Pánu Ježíši, klekla si mu k nohám a plakala. A Pán jí řekl: „Odpouštějí se ti hříchy. Jdi v pokojí.“ (Luk. 7, 48. 50.) — *Apoštol Petr* seděl u ohně a zapřel Pána Ježíše. Tehdy „obrátil se Pán a pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slovo Páně, vyšel ven a plakal hořce“. Bůh pak mu odpustil. (Luk. 22, 61. 62.)

Litovati musím upřímně. *Nestačí jen ústy odříkávat slova lítosti;* Bůh se dívá do srdce. Prázdných

slov nepřijímá, ale nepohrdá srdcem zkroušeným a pokorným. (Žalm 50, 19.) Lítost je bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy. — Lítost při svátosti pokání se musí vzbuditi *před zpovědí aneb aspoň před rozřěšením.*

117. *Kterých hříchů je nutno litovati?*

Je nutno litovati hříchů těžkých, a to všech.

Kdyby někdo neměl lítosti, byť jenom nad jedním hřichem těžkým, zpovídal by se neplatně. — *Tomu, kdo má jen všední hříchy, stačí k platné zpovědi litovat aspoň jednoho z nich.* Učiní však dobře, když bude litovati všech hříchů všedních, ze kterých se zpovídá. Radno je také v lítost a zpověď zahrnouti hříchy už odpuštěné, aby lítost byla tím upřímnější.

118. *Co musí s lítostí nezbytně býti spojeno?*

S lítostí musí nezbytně býti spojeno předsevzetí: opravdu chci se polepšiti a nikdy už nehřešiti.

SVATÝ BOŽE, HŘÍŠNÉ TRESTÁŠ ČINY,
TRESTŮ TVÝCH SE HROZÍM ZA SVÉ VINY.
DOBŘE VŠECHNO DOSTÁVÁM Z TVÉ RUKY,
PODSTOUPIL JSI ZA MNE KŘÍŽE MUKY,
NEBE OTEVŘELS MI SMRTÍ SVOU,
A JÁ ZLOBOU SPLÁCÍM LÁSKU TVOU.
HŘÍCHŮ JE MI Z HLOUBI SRDCE LÍTO,
POLEPŠÍM SE, SVATĚ SLIBUJI TO.

55. KTERAK TŘEBA HŘÍCHŮ LITOVATI.

Lítost dokonalá a nedokonalá.

Kdyby někdo litoval jen proto, že hřichem upadl do hanby, do škody, do nemoci, do světského trestu — měl by lítost jen *přirozenou*. Přirozená lítost nestačí k odpuštění hříchů. Abychom dosáhli odpuštění u Boha, třeba litovati z pohnutek lepších.

Představ si živě lásku boží: Bůh, nebeský Otec můj, ničím mně nikdy neublížil, nebe mi připravil,

denně mi dobře činil: a já? . . . Ježíš Kristus mě tak miloval: s nebe na zem sstoupil, na kříži za mé hříchy trpěl a zemřel: a já? . . . — Lítost takto vzbuzená je výborná a slove dokonalá.

119. *Kdy máme lítost dokonalou?*

Lítost dokonalou máme, když litujeme hříchů proto, že jsme byli nevděční Bohu nejvyšš dobrotivému, nebo proto, že Ježíš Kristus za naše hříchy trpěl a zemřel.

120. *Čeho nabýváme dokonalou lítostí?*

Dokonalou lítostí nabýváme hned odpuštění hříchů; jsme však povinni se z nich ještě vyzpovídati.

Dobře si pamatuj! Je velmi prospěšno vzbuditi dokonalou lítost *každodenně večer*, než jdeme spat. Velmi radno je vzbuditi dokonalou lítost *po těžkém hříchu*, nemožno-li hned jíti k svaté zpovědi. Jedinou pomocí k spasení je dokonalá lítost *v nebezpečí smrti*, když někdo je v těžkém hříchu a nemůže přijmouti svátosti pokání. — Kdo sám umí vzbuditi dokonalou lítost, pomůže i druhému; kdy zvláště?

121. *Kdy máme lítost nedokonalou?*

Lítost nedokonalou máme, když litujeme hříchů proto, že jsme jimi zasloužili trestů božích.

Představ si živě tresty boží: co trpí duše v očištění, co zavržení v pekle; těchto neb oněch trestů jsi zasloužil. — Lítost takto vzbuzená je dostatečná a slove nedokonalá. *Lítost nedokonalá stačí k odpuštění hříchů, přijímáme-li zároveň svátost pokání.*

BOŽE MŮJ! MÁM HŘÍCHY NA SOBĚ,
ZASLUHUJI TRESTŮ TVÝCH.
BOŽE, BUĎ MILOSTIV MNĚ HŘÍŠNĚMU!
OD TEBE MÁM VŠECHNO DOBRÉ,
MILOVAL JSI MĚ AŽ K SMRTI KŘÍŽE,
A JÁ JSEM TĚ TOLIKRÁT URAZIL.
JEŽÍŠI, SMILUJ SE NADE MNOU!
JEŽÍŠI, SLITUJ SE NADE MNOU!

JEŽÍŠI, ODPUSŤ MI HŘÍCHY MÉ!
PEVNĚ SI UMIŇUJI, ŽE SE OPRAVDU POLEPŠÍM. AMEN.

56. S UPŘÍMNOU LÍTOSTÍ — OPRAVDOVÉ PŘEDSEVZETÍ.

Čeho kdo upřímně lituje, toho se míní také již nedopustit. Tak s upřímnou lítostí nad hříchy je nezbytně spojeno předsevzetí: opravdu chci se polepšiti a nikdy už nehřešiti. (Ot. 118.)

122. *Co si zvláště mám umíniti při sv. zpovědi?*
Při sv. zpovědi si zvláště mám umíniti: 1. že se budu chránit aspoň všech hříchů těžkých a blízké příležitostí k nim; — 2. že bližnímu ze srdce odpustím a škodu způsobenou napravím; — 3. že si budu hleděti všeho, co mi pomůže zachovat milost boží.

Kdo se zpovídá jenom ze hříchů *všedních*, má si umínit, že se alespoň jednoho z nich už nedopustí, anebo že se ho nedopustí tolikrát. — Je velmi dobře, když si kající hned při zpytování svědomí u každého hříchu svého zvlášť umíní, že se ho chce varovat a kterak proti němu pracovat. *Čím je předsevzetí podrobnější, tím pro polepšení účinnější.*

123. *Co rozumíme blízkou příležitostí ke hříchu?*
Blízkou příležitostí ke hříchu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všechno, co nás přivádí do velikého nebezpečí zhřešiti.

Správně se říká: „Příležitost dělá zloděje.“ „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) Kdo nemíní zanechatí těžkého hříchu nebo dobrovolné blízké příležitosti k němu, nemá pravého předsevzetí; zpovídá se tedy neplatně a rozhřešení mu nic nepomůže.

124. *Co pravil Kristus o příležitosti k těžkému hříchu?*
O příležitosti k těžkému hříchu pravil Kristus: „Pohoršuje-li tě tvé oko pravé, vylup je a hoď

od sebe. Lépe je ti bez oka jíti do království božího, než s oběma očima do pekla, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Marek 9, 46, 47.)

Odpustit a napravit. „Odpouštějte, a bude vám odpuštěno.“ (Luk. 6, 37.) — *Škoda se bližnímu činí na těle nebo na duši, na majetku nebo na cti jeho. Škodu třeba napravit co možná nejdříve a co možná nejlépe. Kdo by nemínil napravit značnou škodu, nebo zanechat velikého nepřátelství, neměl by pravého předsevzetí; zpovídal by se tedy neplatně.*

Co pomáhá zachovat milost boží. Kdo chce ozdravěti, musí se netoliko chrániti všeho, co mu škodí, nýbrž také užívati léků. *Lékem pro duši je denní modlitba, častější přijímání svátostí, pravidelné slovo boží, náboženská četba, duchovní cvičení (exercicie) a náboženský spolek.* — Čeho nejvíce potřebuješ? Co si tedy umíníš?

57. VYZNÁNÍ HŘÍCHŮ — ZPOVĚĎ.

Zpověď je potřebná. — Říká se: „Poloviční zdraví, když se nemoc poví. Přiznání, polovic pokání.“ Při svátosti pokání je potřeba hříchů vyznati, *aby zpovědník věděl, má-li je odpustit anebo zadržeti.* (Jan 20, 23.) Proto byla zpověď už za dob apoštolských: „Přicházeli mnozí z věřících a vyznávali skutky své.“ (Sk. ap. 19, 18.) *Hříchů je potřeba vyznati jednotlivě; nestačí zpověď obecná: „mám hříchů na sobě“ — ani sborová: „zhřešili jsme“*

Kterak se vykonává. Kajícník, obyčejně kleče, vyzná hříchů. Poslouchá pozorně, co mu říká zpovědník. Odpovídá upřímně, nač je otázan. Táže se sám, potřebuje-li rady nebo poučení. Zapamatuje si uložené pokání. Požehná se při rozhřešení. Rozhřešení uděluje zpovědník slovy: „*Já tě rozhřešuji z hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého. Amen.*“ — Zpravidla se zpověď vykonává v kostele; možno však se zpovídati kdekoli.

Úvod a zakončení. Zpovědní vyznání začíná se takto: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. Naposledy jsem byl u svaté zpovědi: (kdy?...)
Vyznávám se před Bohem, že jsem se dopustil těchto hříchů:...” — Zpovědní vyznání končí se takto: „To jsou mé hřichy. Srdečně jich lituji a pevně si umiňuji, že se opravdu polepším.“ — Možno však začínat i končit jinými slovy, jen když se *správně udá čas poslední platné zpovědi.*

125. *Kterak se máme ve zpovědi vyjadřovati?*

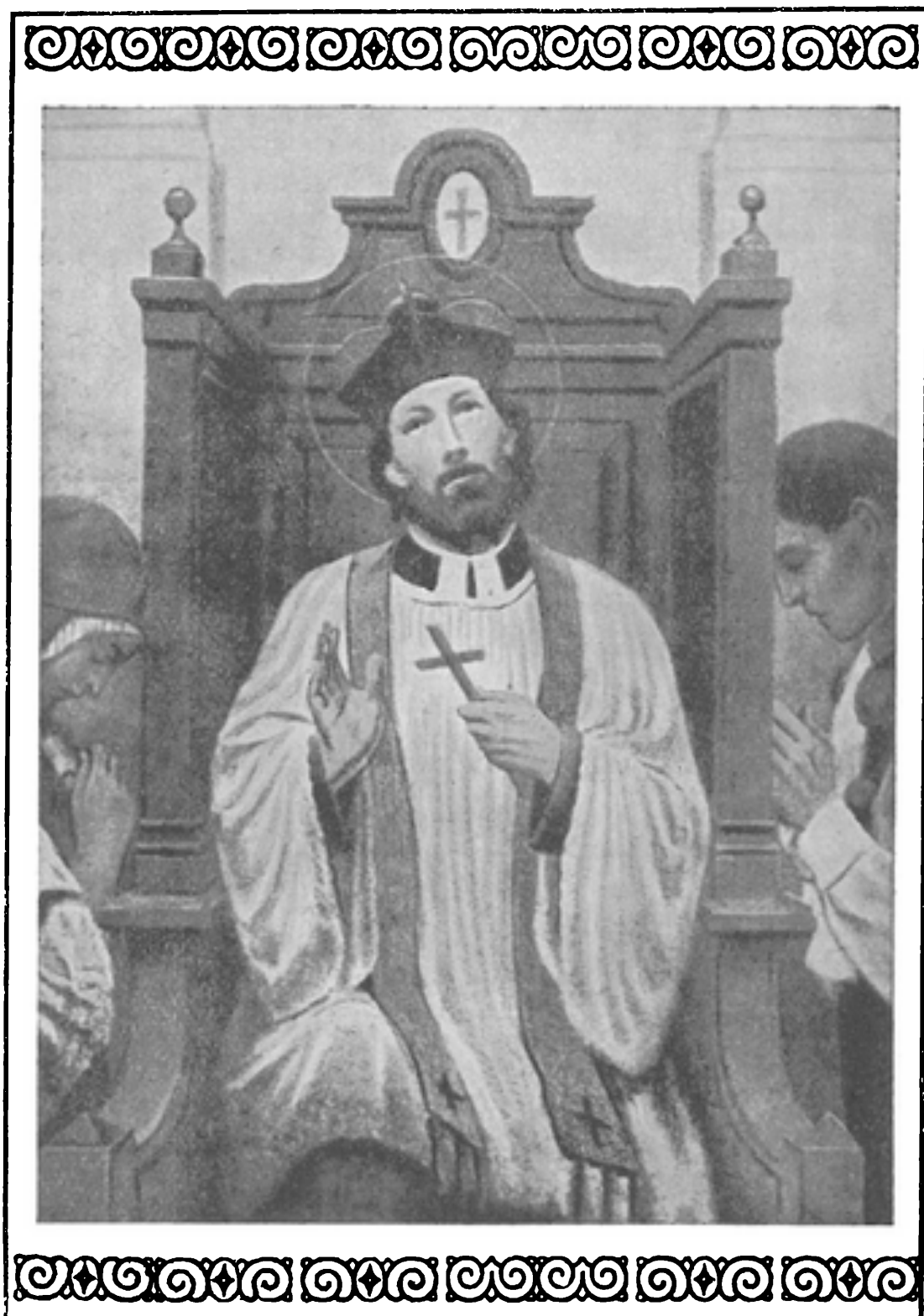
Ve zpovědi se máme vyjadřovati počestně, zřetelně a pro zpovědníka slyšitelně.

Počestně: výrazy slušnými, ne sprostými. Neví-li kající, jak něco povědět, pomůže zpovědník. — *Zřetelně,* aby zpovědníkovi bylo jasno, o který jde hřích. Tedy nikoli: „Hřešil jsem myšlením.“ „Mluvil jsem hříšně.“ „Uškodil jsem někomu“ a podobně. Nikoho však nejmenovat! — *Slyšitelně* tak, aby dobře slyšel zpovědník, ale druzí neslyšeli. *Kdo by náhodou zaslechl něco z cizí zpovědi, je přísně zavázán o tom mlčeti.*

Zpovědní tajemství záleží v tom, že zpovědník pod těžkým hříchem a pod přísnými tresty *nesmí nikomu žádného hřichu ze zpovědi vyraditi.* Zpovědník je povinen spíše dáti se umučit, než by z něčí zpovědi sebemenší hřích vyjevil. Za zpovědní tajemství vytrpěl smrt mučednickou roku 1393 sv. Jan Nepomucký v Praze a roku 1620 blahoslavený Jan Sarkander v Olomouci.

58. ZPOVÍDEJ SE ÚPLNĚ!

Vyznej všechny své hřichy těžké, tedy při každém, kolikrát se stal. *Počet má se udati určitý aneb aspoň přibližný:* kolikrát asi, nebo kolikrát asi za měsíc, za týden. — *Důležité okolnosti,* na příklad: že zanedbal ze sváteční mše svaté značnou část, že nadával

BLAHOSLAVENÝ JAN SARKANDER
UMUČEN V OLOMOUCI PRO ZPOVĚDNÍ TAJEMSTVÍ
ROKU 1620.

rodičům, že způsobil veliké pohoršení, že odcizil majetek posvěcený, že učinil značnou škodu.

Také hříchy všední? *Ž hříchů všedních nejsme povinni se zpovídati;* neboť všední hříchy odpouští Bůh také mimo svátost pokání, když jich upřímně litujeme. Tak se odpouštějí všední hříchy zejména svatým přijímáním a pobožnou účastí na mši svaté. *Je však užitečno také všední hříchů ve zpovědi vyznati,* zvláště když nevíme určitě, je-li něco hříchem lehkým či těžkým.

126. *Kdo se zpovídá úplně?*

Úplně se zpovídá, kdo poví alespoň všechny své hříchy těžké a důležité okolnosti hříchů.

127. *Kdy je neúplná zpověď neplatná?*

Neúplná zpověď je neplatná, když někdo těžký hřích při zpovědi vynechá vlastní vinou.

Vlastní vinou — na příklad: z nemístné bázně, z lichého studu, z nedbalého zpytování. *Neplatná zpověď se napravuje novou zpovědí;* v té má kající povědět všechny těžké hříchy od poslední zpovědi platné a udati, kolikrát se neplatně zpovídal a svátost oltářní anebo jinou svátost nehodně přijal.

„Otče, zhřešil jsem.“ (Luk. 15, 18.) Pošetile by jednal, kdo by s vyznáním odkládal anebo něco těžkého zamlčel. *Vždyť jednou se z toho zpovídati musí, chce-li dojít spasení.* „Kdo své hříchy tají, nebude mít pokoje. Kdo však je vyzná a jich zanechá, dojde milosrdenství.“ (Přísl. 28, 13.) Zpravidla nikdo není odkázán na určitého zpovědníka. Velmi prospěšno je zpovídati se na poutním místě nebo při svaté misi.

128. *Kdy je neúplná zpověď platná?*

Neúplná zpověď je platná, když někdo při zpovědi vynechá těžký hřích bez vlastní viny.

Těžký hřích, vynechaný při zpovědi bez úmyslu a nevědomky, odpouští se zároveň s ostatními hříchy, zbývá jen vyznati se z něho dodatečně, totiž při budoucí zpovědi.

Zpověď generální a životní. Generální slove zpověď, když se opakuje několik zpovědí dřívějších. Životní slove zpověď, když se opakují všechny zpovědi dřívější. — Generální nebo životní zpověď doporučuje se zvláště před sv. birmováním, před svatbou, *při svaté misi nebo duchovním cvičení a v nebezpečné nemoci.*

59. DOSTIUČINĚNÍ.

Kajícník je povinen hříchy své aspoň částečně odčinití dobrými skutky. Na to ukládá mu zpovědník něco za pokání. *Vyplnit uložené pokání je dostiučinění.*

Nutně náleží k dostiučinění, aby kajícník co nejdřív a co nejlépe napravil aspoň značnou škodu bližnímu způsobenou; a jako si před zpovědí umínil s bližním se smířiti, aby se smířil skutečně. K tomu ke všemu je kajícník povinen, *i kdyby ho zpovědník na to výslovně neupozornil.*

129. *Jak máme vyplniti uložené pokání?*

Uložené pokání máme vyplniti právě tak, jak bylo uloženo, a co nejdříve.

K uloženému pokání se doporučuje *přidati si pokání dobrovolné,* jmenovitě modlitbu, almužnu a půst tělesný nebo duchovní: odepříti si něco dovoleného, převzítí kajícně obtíže svého povolání, snášeti trpělivě kříž. Čím dokonalejší pokání, tím více časných trestů božích se odpouští.

Časné tresty boží. Král David se dopustil dvou velikých hříchů. Na domluvu prorokovu jich srdečně litoval a vyznal se z nich zkroušeně. A Bůh jemu hříchy prominul, ale vzkázal: „Syn, který se ti narodil, umře.“ (2. Král. 12, 14.) *Po odpuštěném hříchu a trestu věčném zbývají mnohdy tresty boží časné.* Ty čekají na člověka buď za živa na zemi anebo po smrti v očistci; *církev je však může prominouti také mimo svátost pokání tím, že uděluje odpustky.*

60. ODPUSTKY.

130. *Co jsou odpustky?*

Odpustky jsou prominutí časných trestů božích, které zbývají kajícníkovi po hříchu již odpuštěném.

Dobře rozeznávej! *Získanými odpustky se neodpouští žádný hřích, ani věčný trest, ani časné tresty těch hříchů, které nejsou ještě odpuštěny.* Nejprve musí být odpuštěn hřích a teprve potom může být odpuštěn časný trest boží, hříchem zasloužený. — Odpustky slovou *plnomocné*, když se odpouštějí časné tresty boží úplně; slovou *nepplnomocné*, když se časné tresty boží odpouštějí toliko částečně.

Odpustky nepplnomocné se označují rčením na příklad: čtyřiceti nebo sta dnů nebo jednoho roku. To rčení pochází ze starých dob církve svaté. Tehdy se předpisovalo za hříchy, spojené s velikým pohoršením, *pokání veřejné*. To trvalo 40, jindy 100 dnů, někdy celý rok, ano i déle. Takovým pokáním odčinil kajícník značnou část božích trestů časných. A stejná část se odpouští za odpustky čtyřiceti nebo sta dnů nebo jednoho roku.

131. *Čeho je třeba k získání odpustků?*

K získání odpustků je třeba: 1. abychom byli v posvěcující milosti; — 2. abychom měli úmysl: chci odpustky získati; — 3. abychom vyplnili přesně předepsané podmínky.

Předepsané podmínky bývají: vykonat určitou modlitbu nebo pobožnost (růženec, křížovou cestu, návštěvu kostela, pouť), jíti k svaté zpovědi a ke stolu Páně, anebo dáti almužnu na zbožný účel. Které znáš modlitby odpustkové? — *Jen zlomyslně anebo z neznalosti se tvrdívá, že se odpustky prodávaly.*

Úmysl, získati odpustky, možno vzbuditi před skutkem odpustkovým anebo hned při ranní modlitbě pro celý den: Chci dnes získati všechny mně možné odpustky.

Duším v očistci *možno věnovati získané odpuštění na způsob přímluvy*; to znamená: získávám odpuštění s přímluvnou prosbou církve, aby Bůh té aneb oné duši tresty očistcové promínil. Kolik promíne skutečně, není docela jisto, nýbrž závisí na Jeho milosrdenství.

61. POSLEDNÍ POMAZÁNÍ.

Proč říkáme „poslední“? Po prvé dostává katolický křesťan svaté pomazání při sv. křtu, po druhé při svatém biřmování; po třetí při svěcení na kněze, zpravidla pak naposledy v nebezpečné nemoci. Proto říkáme „*poslední*“ pomazání.

132. *Co napsal apoštol Jakub o posledním pomazání?*
Apoštol Jakub napsal o posledním pomazání: „Je-li kdo z vás nemocen, povolej k sobě kněze církve; a ti ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně. A modlitba víry spasí nemocného, a posílí ho Pán, a má-li hříchy na sobě, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

Tak napsal věřícím apoštol Jakub Mladší, biskup jerusalemský. (✱ 62.) Ze slov „ve jménu Páně“ je poznati, že poslední pomazání *ustanovil Kristus Pán*.

133. *Kterak uděluje kněz poslední pomazání?*
Kněz uděluje poslední pomazání takto: maže nemocného svatým olejem na jednotlivých čidlech a modlí se při tom: „Skrze toto svaté pomazání a předobrotivé milosrdenství své odpustiž tobě Pán, cokoli jsi provinil zrakem.“ (Podobně: „sluchem“, „čichem“, „chutí a řečí“, „hmatem“.)

Kdo může a má přijmouti. *Poslední pomazání může a má přijmouti každý katolický křesťan, který přišel do rozumu a nebezpečně onemocněl*. Má je přijmouti, možno-li, dokud je při dobré paměti. Měl by je přijmouti ochotně, ačkoli není potřebno k spasení nezbytně.

134. *Co působí poslední pomazání?*

Poslední pomazání působí toto: 1. odpouští nemocnému všední hříchy a tresty boží; — 2. posvěcuje ho, aby byl světlejší; — 3. posiluje ho v utrpení, pokušení a smrtelné úzkosti.

Vzácné účinky zvláštní. *Mimořádně odpouští poslední pomazání také hříchy těžké, když se z nich nemocný nemůže už zpovídati, ale má nad nimi lítost aspoň nedokonalou. Často působí poslední pomazání úlevu v nemoci, někdy pak i tělesné zdraví, prospívá-li to nemocnému k spasení. Jak dobrotivě pečuje Kristus, dobrý pastýř, o nemocné věřící!*

Příprava nemocného. *Nemocný se má k poslednímu pomazání připravití svatou zpovědí aneb aspoň upřímnou lítostí a zcela se odevzdati do vůle boží. — Kněze na nemocného zavčas upozorniti, jemu povozem přes pole posloužiti, nemocnému v přípravě napomáhati, je velmi cenný skutek milosrdenství. Domáčí by měli hřích na svědomí, kdyby jejich vinou nemocný umřel nesmířen s Pánem Bohem.*

Tři svátosti k zaopatření. Zpravidla přichází kněz k nemocnému „s Pánem Bohem“ a nemocný přijímá po svaté zpovědi svátost oltářní. „Vstaň a pojez, neboť velikou máš cestu před sebou!“ (3. Král. 19, 7.) Po sv. pomazání dostává nemocný *papežské požehnání*, spojené s plnomocnými odpustky pro hodinu smrti. Tak je nemocný na cestu do věčnosti zaopatřen.

Stůl k zaopatření se upraví takto: přikryje se bílým ubrusem a naň se postaví kříž uprostřed hořících svíc, jedna sklenice s vodou svěcenou, druhá s vodou pitnou, a talíř, na kterém je kousek chleba, něco bavlny a hrstka solí. I květiny tam pěkně svědčí, aby se stůl co nejvíce podobal oltáři. Sůl, chléb a bavlna se má potom spáliti.

„V POSLEDNÍ KDYŽ VEJDU BOJ,
S DUŠÍ MOU SE, JEZU, SPOJ,
SAMA SEBE, ŽIVÝ CHLEBE,
V POTRAVU MI STROJ!“

62. SVĚCENÍ KNĚŽSTVA.

V první době lidstva zastával úřad kněžský otec v rodině (Noe, Abraham, Job), a kníže ve svém národě (Melchisedech). V národě izraelském ustanovil Bůh k úřadu kněžskému syny z rodu Aronova. Když si ten úřad chtěli osobit nepovolání, potrestal je Hospodin náhlou smrtí. (4. Mojž. 16, 31—35.) Kněžství starozákonní po smrti Páně zaniklo a nastalo kněžství novozákonní.

Ustanovil Kristus Pán. Kristus, božský Velekněz Nového zákona, dal apoštolům moc proměňovati chléb a víno (Luk. 22, 19.), odpouštětí hříchů (Jan 20, 23.) a rozdávat ostatní svátosti (Mat. 28, 19. 20.), jakož i vyprošovati věřícím boží požehnání. (Mat. 10, 12.) Tím Kristus odevzdal apoštolům kněžskou moc.

135. *V čem hlavně záleží kněžská moc?*

Kněžská moc záleží hlavně v tom, že kněz může sloužiti mši svatou, udělovati svátosti a žehnat i světiti.

Apoštolé udělovali kněžskou moc vzkládáním rukou. (Sk. ap. 13, 3. a 14, 22.) Sv. Pavel o tom napsal knězi - biskupu Timoteovi: „Připomínám ti, abys poznovu roznítil v sobě milost boží, která ti byla dána vzkládáním rukou mých.“ (2. Tim. 1, 6.) Od apoštolů přešla moc, světiti kněze, — na biskupy a apoštolsky svěcené. Jen od světla možno rozžehnouti nové světlo. *Ani světský úřad, ani náboženská obec nemožou kněžské moci udělití, protože jí sami nemají.*

136. *Kdo jen může světiti na kněze?*

Na kněze může světiti jen biskup apoštolsky svěcený.

„Budou zasvěcení Bohu svému.“ (3. Mojž. 21, 6.) Nastávajícího kněze světí biskup nejprve na *podjáhna*, potom na *jáhna*. Vrcholným stupněm svátosti je svěcení na biskupa. — Svátostným svěcením vtis-

kuje se duši *nezrušitelné znamení*: kněžské moci jednou nabyté nelze tudíž pozbyti. — *Kněžskou moc smí kněz jen potud vykonávati, pokud byl od svého biskupa poslán neboli ustanoven.* — První mši svaté novoknězově se říká „kněžské prvotiny“ neboli „primice“; novokněz potom uděluje zvláštní požehnání.

„Správce božích tajemství.“ (1. Kor. 4, 1.) Katolický kněz je zástupce boží, odpovědný Bohu za duše svěřené. Pater = otec duchovní, má otcovsky pečovat o duše v kostele, ve škole, ve spolku, v nemoci, po smrti. „Buďte pamětliví správců svých!“ (Žid. 13, 7. 17.) „Kdo činí příkoří knězi, činí příkoří Kristu Pánu.“ (Sv. Jan Zlatoústý.)

„Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tudíž Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň!“ (Mat. 9, 37. 38.) *V Suché dny* modlí se věřící, aby Kristus, Hospodář žně, poslal hodné dělníky na svou žeň. Je to zvláštní milost a vyznamenání pro hodnou rodinu, když Bůh syna jejich povolá k stavu kněžskému.

63. SŇATEK MANŽELSKÝ.

Manželství ustanovil Pán Bůh v ráji. (1. Mojž. 2, 22—24.) Sňatek manželský se proto pokládal od nejstarších dob lidstva za úkon důležitý a posvátný. „Jsme děti svatých, proto se nesmíme spojovati jako pohané, kteří Boha neznají.“ (Tob. 8, 5.) *Kristus posvětil sňatek manželský prvním zábrakem a povýšil jej pro pokřtěné na svátost.* Je to podle sv. Pavla „svátost veliká“. (Efes. 5, 32.) Svátostnému sňatku manželskému se právem říká „svatba“.

Před volbou stavu. Ani svobodný stav, ani manželský není pro každého, ale za živa spokojen a po smrti věčně spasen může člověk býti v tom stavu, ke kterému Bůh volá a v kterém Bůh pomáhá. „Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí.“ (Žalm. 126, 1.) *Ke kterému stavu volá Bůh tebe?*

Cokoli činiš, opatrně čiň! Trojnásobného rozmyslu vyžaduje, co má zavázati do smrti. Pravdivě se říká: „Kdo se žení pro statek, ten přichází na zmatek, kdo pro krásu, ta trvá do času, kdo pro ctnost, ta trvá na věčnost.“ Přemýšlej, rad se s rodiči a dbej hlasu starších, zkušených lidí; modlívej se k Duchu svatému a vzývej Rodičku boží, matku dobré rady.

137. *V čem záleží příprava na šťastné manželství?*
Příprava na šťastné manželství záleží v tom: 1. aby si oba dobře rozmyslili, hodí-li se vzájemně k nerozlučnému svazku; — 2. aby zvláště po dobu zasnoubení byli počestně živi; — 3. aby obnovili své vědomosti náboženské a hodně přijali svátost pokání a svátost oltářní.

Čím počestnější stav svobodný, tím šťastnější stav manželský. To štěstí se podkopává předčasnou známostí, lehkomyšlným zasnoubením a těžkými hříchy před sňatkem. Bývá žádoucí, aby sňatku předcházela *řádná smlouva svatební*. — Po vzájemné domluvě zajdou snoubenci s dvěma svědky k vlastnímu faráři. Ten vyšetří, zdali zamýšlenému sňatku nic nevadí a zdali se chtějí vzítí dobrovolně. O tom sepíše úřední listinu. Potom jsou trojí ohlášky s kazatelnou. Nač? — Teprve po nich může býti svatba.

138. *Které jsou svatební obřady církevní?*
Svatební obřady církevní jsou tyto: 1. snoubenci prohlásí před svým farářem a dvěma svědky, že se berou za manžely; — 2. podají si pravé ruce a přijmou kněžské požehnání; — 3. vyslechnou kněžské napomenutí, aby v lásce a věrnosti manželské spolu žili do smrti.

Církevní oddavky. Místo faráře může oddávati jeho zástupce. Oddavky mají býti *dopoledne, a to přede mší svatou, aby při ní mohla nevěsta dostati zvláštní požehnání*. Nejvhodnější je k oddavkám *všední den*. — Manželský slib lásky a věrnosti při oddavkách je přísahou: „K tomu mi dopomáhej Pán Bůh na přimluvu Matky boží a všech svatých. Amen.“

„Zdatnou ženu kdo nalezne? Cenu má nad skvosty z daleka. — O len a o vlnu pečuje, pracuje rukou radostnou. — Ruku svou otvírá nužnému, dlaně své vztahuje k chudému. — Ústa svá otvírá v moudrosti, na rtech má vlídné učení. — Klame a pomíjí krása, té ženě přísluší chvála, kterážto bojí se Pána.“ (Přísl. 31, 10—30.)

* *

„Blažoslavený muž, který se bojí Hospodina a v jeho příkazech má zalíbení. Je milosrdný, slitovný a spravedlivý, v temnu září věřícím jak světlo. Pokoj a blahobyt je v domě jeho a spravedlnost jeho trvá na věky.“ (Žalm 111, 1—4.)

64. „CO BŮH SPOJIL, ČLOVĚK NEROZLUČUJ!“

Za onoho času přistoupili k Pánu Ježíši farizeové a tázali se ho: „Je muži dovoleno propustiti manželku?“ A on jim odpověděl: „Což nečtete Písmo? Tam je psáno, že Stvořitel učinil lidi od počátku mužem a ženou a pravil: Opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své, a budou dva tělem jedním. — A co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“

139. Co přikázal Kristus Pán o manželství?

O manželství přikázal Kristus Pán: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mat. 19, 6.)

Manželský rozvod. Svátostné manželství nemůže býti rozloučeno jinak, než smrtí jednoho z manželů. Duchovní vrchnost může však z důležitých příčin dovolit, aby manželé žili od sebe rozvedeni. Tomu se říká „rozvod“. Rozvedení zůstávají však pravoplatnými manžely, to znamená: žádný z nich nesmí za živobytí druhého vstoupiti v nové manželství.

140. Co napsal apoštol Pavel o svátostném manželství?

Apoštol Pavel napsal o svátostném manželství: „Těm, kteří jsou v manželství, přikazuje Pán, ni-

koli já, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdaná nebo se smíř s mužem svým. A muž nepropouštěj manželku svou!“ (1. Kor. 7, 10. 11.)

Manželská rozlučka. Když světský úřad rozloučí svátostné manželství a dovolí rozloučeným nový sňatek, je to *před Bohem a před církví neplatno*. „Kdo manželku svou propustí a jinou si vezme, smilní; a kdo si vezme propuštěnou, smilní“, pravil Kristus. (Luk. 16, 18.)

141. *Co je povinností manželů?*

Povinností manželů jest: 1. aby v lásce a věrnosti manželské spolu žili až do smrti; — 2. aby své děti vychovávali v bázi boží a pečovali o časně blaho jejich.

Životem společně k Bohu. „Kdo vypoví, jak šťastno je manželství, které církev svazuje, svatá oběť stvrzuje, požehnání pečeti a Otec nebeský uznává! Oba slouží témuž Pánu: spolu se modlí, spolu se postí, jeden druhého vzdělává, povzbuzuje a snáší. Spolu jsou v kostele u stolu Páně, spolu v soužení a spolu v osvěžení. Žádné tajemství jeden před druhým, netřeba skrývatí skutků milosrdných, aniž se modlí tajně a skrytě. S radostí to vidí a slyší Kristus a posílá jim pokoj svůj. To měj na paměti, až bude potřeba; neboť není věřícím dovoleno jinak vstupovati v manželství, a kdyby se smělo, neprospívalo by.“ (Tertullian ✠ 240.)

65. MANŽELSTVÍ SMÍŠENÉ.

Někdy se nesmí manželství uzavřítí, protože tomu brání zákonné závady. *Závadou manželství je zvláště rozdílné vyznání křesťanské*, když totiž jeden ze snoubenců je křesťanem katolickým a druhý nekatolickým. To by bylo manželství smíšené. Církev od takového manželství důtklivě zrazuje a všeobecně ho neschvaluje.

142. *Proč církev neschvaluje smíšeného manželství?*
 Církev neschvaluje smíšeného manželství, protože v takovém manželství: 1. snadno vznikají různice; — 2. katolík snadno ve víře zvlažní, ano i víru trátí; — 3. bývá velmi nesnadno děti vychovávat katolicky.

Mimo to bývá jinověrec toho domnění, že lze manželství rozloučiti a nové uzavříti, kdežto katolík na nový sňatek pomýšleti nesmí.

143. *Kdy jen dovoluje církev smíšené manželství?*
 Církev dovoluje smíšené manželství jen z důležitých příčin, je-li při tom katolická výchova všech dětí zaručena a jsou-li oddavky katolické.

V jednotě svaté víry. Svůj k svému! „Jeden Pán, jedna víra.“ (Efes. 4, 5.) Jednota víry — základ svornosti. Kde víra spojuje, tam láska panuje, tam sídlo pokoje. Rozmysli si dobře, rozmysli! Po účinku zlá rada.

66. MANŽELSTVÍ NEPLATNÉ.

144. *Kdy je manželství katolíka před Bohem neplatné?*
 Manželství katolíka je před Bohem neplatné: 1. když bylo uzavřeno jen před úřadem světským; — 2. když bylo uzavřeno před duchovním nekatolickým; — 3. když bylo uzavřeno církevně sice, ale s neprominutou překážkou.

145. *Co je zvláště překážkou platného manželství?*
 Překážkou platného manželství je zvláště: manželství smrtí nerozloučené, nekřesťanské náboženství, blízké příbuzenství a sliby kněžské nebo řádové.

Duchovní příbuzenství je mezi pokřtěnými a jejich kmotry. Z velmi důležitých příčin může církev některé z těchto překážek prominouti (dispens).

Sňatkem vědomě neplatným dopustil by se katolický křesťan hříchu, z něhož by nemohl býti rozhrěšen, dokud ho nenapraví. Kdyby umřel bez pokání, nemá práva na církevní pohřeb. Rovněž tak, kdyby katolík církevně oddaný připustil, aby děti jeho byly vychovány v bludné víře.

67. O MODLITBĚ.

Kristus, Syn boží, stál mezi učedníky na hoře Olivové a povznesl oči i mysl k Bohu se slovy: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ (Mat. 6, 9.) Tak se modlil.

146. *Co je modlitba?*

Modlitba je nábožné pozdvižení myslí k Bohu.

Kterak se modlití. Modlití se lze buď jen v myšlenkách neboli srdcem, anebo srdcem i ústy, vlastními nebo naučenými slovy, z paměti nebo z knihy modlitební. *Kdo zbožně zpívá, dvojnásob se modlí.* — Letmo povznášejí duši k nebi zbožné povzdechy neboli *modlitby střelné.* — *Ževně jeví se zbožnost smeknutím, rovným postojem, klečením, složením rukou, bitím v prsa.* Co tyto zevní úkony vyjadřují? — „Zdvihejme ruce i srdce k Hospodinu!“ (Pláč 3, 41.)

Modlitební kniha. Zbožný věřící dovede mluvíti k Bohu samostatně vlastními slovy. Potřebuje však nových myšlenek, aby jimi roznítil a vyjádřil zbožné city. K tomu velmi napomáhá modlitební kniha; ta brání zároveň roztržitosti a činí modlitbu pozornější. Také obsahuje vhodné poučení pro život náboženský. Proto bráváme knihu modlitební s sebou na služby boží. Jako dar bývá dobrá modlitební kniha vděčnou památkou. — *Máš svou knihu modlitební? Chodíváš s ní do kostela?*

Nač se modlíme. „Velebí má duše Pána.“ (Luk. 1, 46.) „Sláva na výsostech Bohu!“ (Luk. 2, 14.) Chvála Bohu! — Uzdravený Samaritán padl před Ježíšem na tvář a děkoval mu. (Luk. 17, 16.) „Bože, chválíme tebe.“ Bohu díky! — „Proste, a bude vám dáno.“

(Luk. 11, 9.) Bůh dobře ví, čeho potřebujeme, chce však, abychom ho prosili a tím uznali: Bůh je mým nejvyšším Pánem, bez něho nic nezmohu. — Zvláště máme prositi za odpuštění hříchů. „Odpusť nám naše viny!“ „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ (Luk. 18, 13.) — *Modlíme se, abychom Bohu chválu vzdali a děkovali, anebo jej prosili a usmířili.*

147. *Proč je nám třeba se modliti?*

Je nám třeba se modliti, protože bez modlitby nedosáhneme milosti boží, abychom bohumile žili a svatě umřeli.

Modlitba - „nebeklíč“. *Kristus*, Syn boží, se modlival každodenně. Svým učedníkům vložil na srdce, „že jest potřeba vždycky se modliti a neustávat“. (Luk. 18, 1.) — *Církev* svatá povzbuzuje věřící denně k modlitbě zvoněním, příkladem i slovem. V každé mši sv. vybízí kněz opět a opět: *Oremus*, modleme se! — *Svatí* se modlivali rádi a dobře; proto se ubránili hříchu, žili bohumile a zemřeli v Pánu. „Zavržení jsou na věky v pekle, protože se nemodlili.“ (Sv. Alfons Liguori.)

68. MODLEME SE NÁLEŽITĚ!

148. *Kdy se modlíme náležitě?*

Náležitě se modlíme, když se modlíme nábožně, pokorně, důvěrně, odevzdaně do vůle boží a vytrvale.

Nábožně se modlí, kdo při modlitbě myslí na Boha a není dobrovolně roztržitý. „Lid tento jen ústy mě ctí, kdežto srdce jeho daleko jest ode mne“, stěžoval si Hospodin ústy proroka. (Is. 29, 13.) Proto „před modlitbou připrav duši svou“ (Sir. 18, 23.), představ si živě, ke komu chceš mluvit.

Pokorně se modlí, kdo má na mysli: *jsem hříšný a slabý*. „Jsem ubožák a chudás - Bože, na pomoc mi přispěj!“ (Žalm 69, 6.) „Pane, nejsem hoden...“ (Mat.

8, 8.) Celník stanul opodál a netroufal si ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bíl se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ (Luk. 18, 13.) Kterak se jeví zevně pokora při modlitbě?

Důvěrně se modlí, kdo s jistotou čeká, že ho Bůh vyslyší. S takovou důvěrou přistoupila nemocná žena a dotkla se roucha Páně. Ozdravěle řekl Pán: „Tvá víra tě uzdravila.“ (Mat. 9, 22.) S jistotou mohou čekat vyslyšení, protože Bůh může a chce mí dáti všechno, co je k jeho slávě a mému spasení. Nedá ovšem, co je zlé anebo spasení škodlivé.

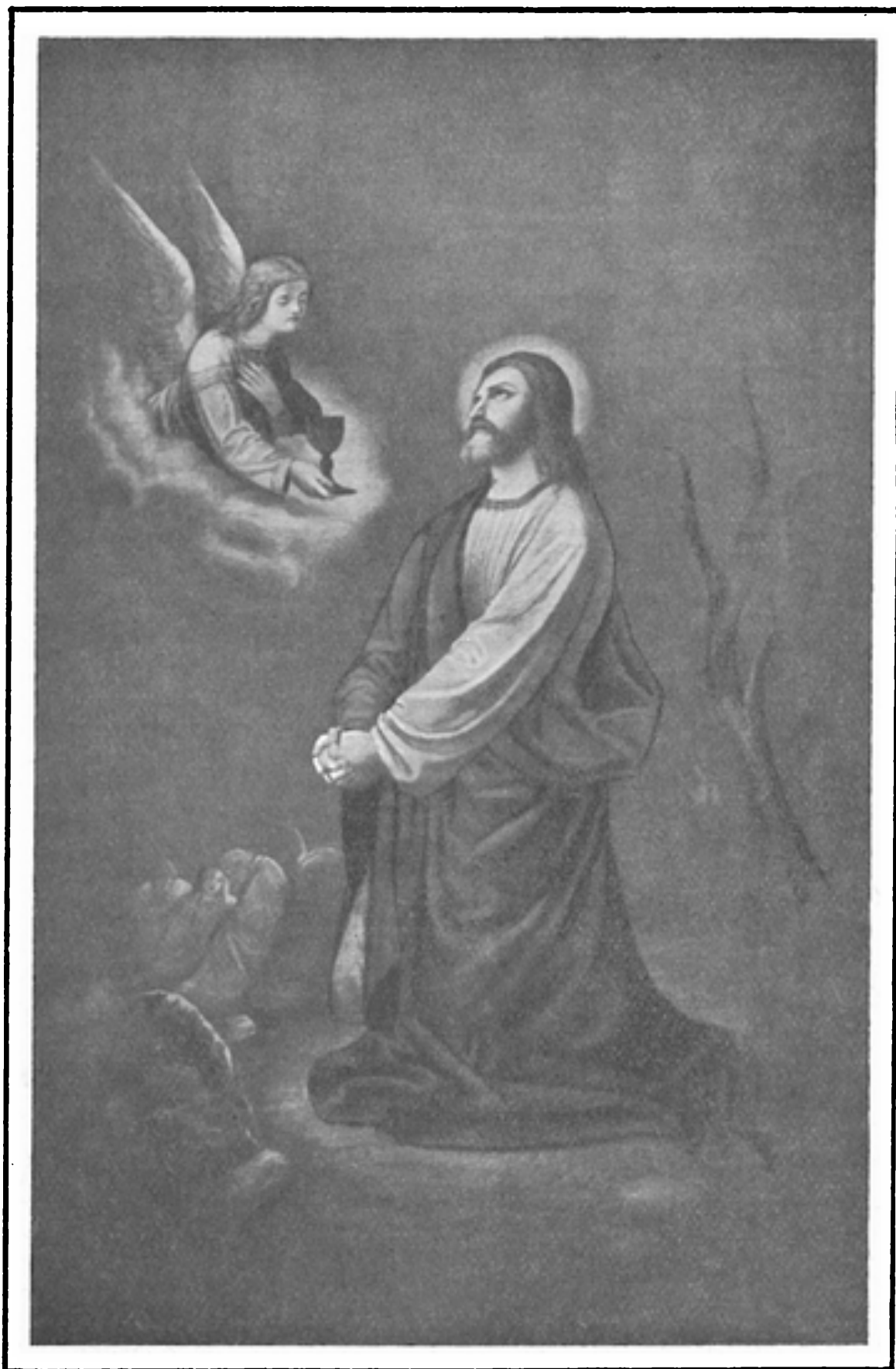
Odevzdaně do vůle boží se modlí, kdo úplně ponechává Bohu, kdy a jak ho vyslyší. „Otče můj! Je-li možno, vezmi tento kalich (utrpení) ode mne! Ale ať se stane, co ty chceš, nikoli co chci já.“ (Marek 14, 36.) „Slož svou starost na Hospodina, on bude o tebe pečovat“ (Žalm 54, 23.): zařídí tvou věc lépe, než míníš ty sám. „Buď vůle Tvá!“

Vytrvale se modlí, kdo se modlit neustává, byť ho Bůh nevyslyšel ihned. Slepý žebrák u Jericha prosil opět a opět: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ (Luk. 18, 38. 39.) Potřebný přítel dostal chleby, protože prosil neodbytně. Tak se máme modlití a neustávatí. „Proste, a bude vám dáno. Hledejte, a naleznete. Tlucte, a bude vám otevřeno.“ (Luk. 11, 9.)

149. *Kterak vyslyší Bůh náležitou modlitbu?*

Náležitou modlitbu vyslyší Bůh tak, že nám udělí buď to, oč prosíme, anebo něco lepšího. (Svatý Bernard.)

Pán Ježíš o vyslyšení modlitby: „*Amen pravím vám: začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dá vám.*“ (Jan 16, 23.) „Když syn prosí otce o chléb, dá mu otec kámen? Anebo když prosí o rybu, dá mu hada? Nebo když prosí o vejce, dá mu štíra? Když tedy vy umíte svým dětem dávatí dobré dary, čím spíše Otec váš nebeský dá věci dobré těm, kteří ho prosí!“ (Luk. 11, 11. 12. a Mat. 7, 11.)

„PŘÍKLAD ZAJISTĚ DAL JSEM VÁM.“ Jan 13, 15.

69. KDY A KDE SE MODLITI.

Ráno a večer. Modlíváme se *ráno* v tomto pořadí: ✠ Otče náš. Zdrávas. Věřím. Desatero. Dobrý úmysl: *Cokoli dnes budu mysliti a mluvití, cokoli činiti a trpěti, obětuji, Bože, ke cti a chvále tvé. Také chci dnes získati všechny mně možné odpustky. Tobě chci já sloužit bez ustání, ty mně k tomu dej své požehnání.* Anděle boží. Zdrávas Královno. ✠ — *Večer* v tomto pořadí: ✠ Otče náš. Zdrávas. Věřím. Desatero. *Žpytování svědomí. Vzbuzení lítosti.* Anděle boží. Zdrávas Královno. ✠

Každodenně. *Ráno a večer.* Je který den, abys neměl zač Bohu děkovati, zač prositi, zač odprositi? (Viz pod ot. 168.) — *Bohumilý je zvyk* modliti se před jídlem a po jídle a když se zvoní k „Anděl Páně“, „tři hodiny“ v pátek odpoledne a umíráčkem. — *Práce modlitbou posvěcená je lehčí, zdárnější a záslužnější.* Bez božího požehnání marno lidské namáhání. S Bohem počni každé dílo, podaří se ti až mílo.

150. *Kdy se máme modliti?*

Máme se modliti každodenně, zvláště ráno a večer, před jídlem a po jídle, a když se k modlitbě zvoní.

Pomoz mi, Bože můj! Nejvíce máme se modliti *v pokušení, před důležitým podnikem a když něco tíží* (starost, zármutek, nemoc, neštěstí, nebezpečí, hodina smrti). „Pros Boha, by řídil tvé cesty, a všechny tvé záměry aby došly u něho zdaru.“ (Tob. 4, 20.) Pán Bůh napřed, a já za ním. Bůh neopustí, kdo se ho nespustí. „Kdo se umí náležitě modliti, umí také náležitě žíti.“ (Sv. Augustín.)

Kde se modliti. Pán Bůh je *všude*. Božský Spasitel se rád modlíval *o samotě* a doporučil modliti se při zavřených dveřích. (Mat. 6, 6.) Proč? — Velmi účinná je modlitba *na místě posvěceném*. „Oči mé budou otevřeny, pozorujice toho, kdo se bude modliti na tomto místě“, řekl Hospodin při svěcení chrámu králi Šalomounovi. (2. Par. 7, 15.) Zejména *při mši*

svaté modlí se tam s námi Kristus Pán. (Žid. 7, 25.) — Některá místa proslavil Bůh zázračným vyslyšením modlitby; proto tam zbožní věřící putují.

Za koho se modlí. Za sebe i za druhé, ať živé nebo mrtvé, přátele i nepřátele, zvláště pak za rodiče, příbuzné a dobrodince, za duchovní i světskou vrchnost a za obrácení hříšníků. *I nejchudobnější je dosti bohatý, aby mohl rozdávatí almužnu modlitby.* — Velmi je Bohu milo se modlití *společně* při službách božích a v rodině. „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já prostřed nich.“ (Mat. 18, 20.)

151. *Žač se máme přede vším modlíti?*

Přede vším se máme modlití za to, co je ke cti a slávě boží a k našemu spasení. „Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a (ostatní) všechno bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.)

Také o věci časné smíme a máme Boha prositi, abychom časnými věcmi zaopatření jsouce, tím snažněji vyhledávali statků věčných. „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) *Pěkně seřaděno je všechno, čeho potřebujeme, v litanii ke všem svatým a v modlitbě Páně.*

70. „OTČE NÁŠ“ — MODLÍTKA PÁNĚ.

Modlitby mariánské.

Rozličnými slovy se můžeme modlití. Nejlepší modlitbou je „Otče náš“. Slove modlitbou „Páně“, protože jí Kristus Pán složil a modlit se jí uložil. (Mat. 6, 9—13.) Skládá se z oslovení: „Otče náš, jenž jsi na nebesích“, a ze sedmi proseb.

152. *Proč je „Otče náš“ nejlepší modlitba?*

„Otče náš“ je nejlepší modlitba, protože pochází od Krista Pána a obsahuje krátce všechno, zač se máme modlití.

OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH! — POSVĚŤ SE
JMÉNO TVÉ. — PŘIJĎ KRÁLOVSTVÍ TVÉ. — BUĎ VŮLE TVÁ,
JAKO V NEBI, TAK I NA ZEMI. — CHLÉB NÁŠ VEZDEJŠÍ
DEJ NÁM DNES. — A ODPUSŤ NÁM NAŠE VINY, JAKOŽ
I MY ODPOUŠTÍME NAŠIM VINNÍKŮM. — A NEUVOĎ NÁS
V POKUŠENÍ. — ALE ZBAV NÁS ODE ZLÉHO. AMEN.

„Otče náš!“ říkáme Pánu Bohu, protože o všechny
lidi otcovsky pečuje. Nás přijal na křtu svatém za
své děti a dědice nebeské blaženosti. — *Jméno boží*
je svaté. Kterak je světíme? Ot. 170. — *Království*
boží je na zemi církev svatá, v srdci milost posvěcující
a v nebi společnost svatých s Kristem králem. —
Vůle boží je to, co Bůh přikazuje a co zařizuje; jako
vyvolení v nebi chceme i my jeho přikázání po-
slouchat a s jeho řízením odevzdaně souhlasit.

Chléb vezdejší je pokrm a nápoj, teplo a světlo.
Chlebem pro nebe je slovo boží a svátost oltářní.
— *Naše viny* jsou hříchy, naším vinníkem jest, kdo
nám ublížil. „Odpouštějte, a bude vám odpuštěno.“
(Luk. 6, 37.) — *Pokoušení* ke hříchu pochází od těla,
světa a ďábla. Rač ty mně, Bože, pomoci, nedej mne
hříchu do moci! — *Žlo* je bolest, hanba, zármutek,
smrt. Největší zlo je těžký hřích a věčné zavržení.
— *Amen* znamená: staň se, oč prosíme.

ZDRÁVAS, MARIA, — MILOSTI PLNÁ, — PÁN S TEBOU,
— POŽEHNANÁ TY MEZI ŽENAMI, — A POŽEHNANÝ PLOD
ŽIVOTA TVÉHO, JEŽÍŠ. — SVATÁ MARIA, MATKO BOŽÍ, —
PROS ZA NÁS HŘÍŠNÉ — NYNÍ I V HODINU SMRTI NAŠÍ.
AMEN.

„Zdrávas, Maria“ neboli „pozdravení andělské“
se skládá z pozdravení anděla Gabriele, z uvítání
svaté Alžběty a z prosby církve svaté. — *Zdrávas*:
buď pozdravena! — *Milosti plná*: Bohu dokonale
milá od prvního počátku svého života. — *Pán (je)*
s tebou: vede a chrání tě, pomáhá a žehná ti, zvolil
si tě za svůj svatostánek. — *Požehnaná mezi ženami*:
ze všech nejslavnější a chvály nejhodnější. Proč? —
Plod života Panny Marie jest její syn, Ježíš Kristus.

Jiné modlitby mariánské. „*Anděl Páně*“: připomínáme si vděčně vtělení Syna božího, pozdravujeme Rodičku boží a poroučíme se v její ochranu. Zbožní věřící se modlívali „*Anděl Páně*“ *mimo neděle a čas velikonoční kleče*; odtud se říká zvonění k té modlitbě „*klekání*“. — *Ždravas Královno*. Pod ochranu tvou se utíkáme. Litanie loretanská. — Které umíš písňě mariánské?

Růženec. Pozdravení andělské možno si představití jako růží podanou Panně Marii. Duchovní věnec uvitý z těch růží, s vložkami vzpomínek ze života Páně a Panny Marie, slove růženec. Rozeznává se růženec *radostný, bolestný a slavný*. Každý se skládá z pěti desátek. — Máš svůj růženec? Je posvěcen k získání odpustků? — Svátek posvátného Růžence je 7. října. Celý ten měsíc je zasvěcen Panně Marii, Královně posvátného růžence. Členové „*živého růžence*“ modlívali se denně po jednom z 15 desátek. — Při „*Zdravas, Maria*“ se vkládá za slovem „*Ježíš*“:

V růženci radostném:

1. KTERÉHO JSI, PANNNO, Z DUCHA SVATÉHO POČALA.
2. S KTERÝM JSI, PANNNO, ALŽBĚTU NAVŠTÍVILA.
3. KTERÉHO JSI, PANNNO, V BETLEMĚ PORODILA.
4. KTERÉHO JSI, PANNNO, V CHRÁMĚ OBĚTOVALA.
5. KTERÉHO JSI, PANNNO, V CHRÁMĚ NALEZLA.

V růženci bolestném:

1. KTERÝ SE PRO NÁS KRVÍ POTIL.
2. KTERÝ PRO NÁS BYL BIČOVÁN.
3. KTERÝ PRO NÁS BYL TRNÍM KORUNOVÁN.
4. KTERÝ PRO NÁS NESL TĚŽKÝ KŘÍŽ.
5. KTERÝ PRO NÁS BYL UKŘIŽOVÁN.

V růženci slavném:

1. KTERÝ Z MRTVÝCH VSTAL.
2. KTERÝ NA NEBE VSTOUPIL.
3. KTERÝ DUCHA SVATÉHO SESLAL.
4. KTERÝ TĚ, PANNNO, NA NEBE VZAL.
5. KTERÝ TĚ, PANNNO, NA NEBI KORUNOVAL.

ČÁST TŘETÍ. — PLŇ ZÁKON BOŽÍ!

„Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 17.) — „To jest láska k Bohu, abychom zachovávali jeho přikázání.“ (1. Jan 5, 3.)

71. ZÁKON BOŽÍ.

Jak žítí, abychom došli spasení, stanovil Bůh, náš nejvyšší Pán, svým zákonem. *Žákon boží poznáváme z filasu svědomí, z desatera božích přikázání a z evandělí.*

Hlas svědomí. Při každém jednání ozývá se nám v duši jakoby hlas: toto je spravedlivé, ono je nespravedlivé; toto je počestné, ono je nepočestné; toto je dobré, ono je zlé; toto se smí, ono se nesmí. Tak nám rozum připomíná zákon boží. Tento hlas rozumu slove svědomí. Svědomí před činem pobízí nebo varuje; po činu chválí nebo vyčítá, blaží nebo mučí. „Červ jejich neumírá“, pravil Kristus o zavržených v pekle. (Marek 9, 43.)

153. *Proč nesmíme jednati proti svědomí?*

Nesmíme jednati proti svědomí, protože svědomí nám hlásá vůli neboli zákon boží. „Všechno, co není z přesvědčení, hříchem jest.“ (Řím. 14, 23.)

Pečuj o správné svědomí! Rozum se časem mýlí a nebývá jasný u všech a stejně; a tak i svědomí bývá bludné. *Svědomí se vzdělává učením náboženství, životem podle víry a svatou zповědí.* Člověk útlého svědomí chrání se i hříchů malých a snaží se konat i malé povinnosti. Je dobře s tím, o kom se může říci: „Je svědomitý“, zle však, řekne-li se právem: „Nemá svědomí.“ On svědomí sice nepozbyl, ale uspal je v sobě. Kterak asi?

Desatero božích přikázání. Svědomím poznávají zákon boží i pohané (Řím. 2, 15.), ale ne dosti jasně a zřetelně. Zřetelně zjevil Bůh zákon svůj desaterem přikázání; oznámil je národu izraelskému s hory Sinaj. *Každé z nich směřuje netoliko k našemu spasení věčnému, nýbrž i k časnému blahu lidské společnosti.*

Z evandělia se dovídáme, že Kristus Pán desatero přikázání doplnil (Mat. 5, 17.), správně vyložil a pro všechny lidi potvrdil. „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ (Mat. 19, 17.) Svým příkladem ukázal, jak máme zákon boží plnit dokonale. Veškeren zákon boží shrnul v jedno přikázání hlavní.

154. *Jak zní hlavní přikázání Páně?*

Hlavní přikázání Páně zní: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého. To jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22, 37—39.)

DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZANÍ. PRVNÍ: V JEDNOHO BOHA VĚŘITI BUDEŠ. — DRUHÉ: NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO. — TŘETÍ: POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL. — ČTVRTÉ: CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU, ABYS DLOUHO ŽIV BYL A DOBŘE TI BYLO NA ZEMI. — PÁTÉ: NEZABIJEŠ. — ŠESTÉ: NESESMILNÍŠ. — SEDMÉ: NEPOKRADEŠ. — OSMÉ: NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ PROTI BLIŽNÍMU SVĚTMU. — DEVÁTÉ: NEPOŽÁDÁŠ MANŽELKY BLIŽNÍHO SVÉHO. — DESÁTÉ: ANIŽ POŽÁDÁŠ STATKU JEHO.

72. V JEDNOHO BOHA VĚŘITI BUDEŠ!

První přikázání boží.

155. *Co poroučí Bůh prvním přikázáním?*

Prvním přikázáním poroučí Bůh, abychom v něho věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli.

Slovo „věřím“ znamená: pokládám pevně za pravdu, co někdo mluví. „Věřím v Boha“ znamená:

pokládám pevně za pravdu, co lidem oznámil neboli zjevil Bůh. Pravdy Bohem zjevené slovou „svaté pravdy“. Skrze koho zjevil Bůh svaté pravdy? (Ot. 2.) Zjevené pravdy svěřil Ježíš Kristus církvi katolické.

156. *Proč věříme svaté pravdy?*

Svaté pravdy věříme, protože je zjevil sám Bůh pravdomluvný, a k věření je předkládá církev neomylná.

Všechny svaté pravdy nutno věřiti. Pán Ježíš poručil apoštolům: „Učte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 20.) Proto je nutně potřeba k spasení věřiti všechno, co církev k věření předkládá, ať je to z Písma svatého nebo z ústního podání, ať to lidským rozumem pochopiti lze nebo nelze („tajemství víry“). Nejdůležitější svaté pravdy jsou články víry ve „Věřím v Boha“. *Výslovně máme znáti a věřiti svaté pravdy základní.*

157. *Které jsou svaté pravdy základní?*

Svaté pravdy základní jsou: 1. že jest jeden Bůh; — 2. že Bůh je nejvyšš spravedlivý; — 3. že jsou tři božské osoby; — 4. že se Bůh Syn stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil; — 5. že duše lidská je nesmrtelná; — 6. že milosti boží je k spasení nevyhnutelně potřeba.

Svatá víra. Věřím-li, co mi Bůh skrze církev katolickou k věření předkládá, mám katolickou neboli svatou víru. „Bez víry nelze líbiti se Bohu.“ (Žid. 11, 6.) Blaze tomu, kdo se sv. Pavlem může říci před smrtí: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval.“ (2. Tim. 4, 7.) — Proto je třeba si svaté víry hleděti.

158. *Kterak se máme ve svaté víře vzdělávati?*

Ve svaté víře se máme vzdělávati náboženstvím ve škole, slovem božím v kostele a náboženskou četbou doma.

V rodinné knihovně nemělo by chyběti Písmo svaté aspoň Nového zákona, životopis Páně, kniha

biblických dějin a nedělních perikop, katechismus a výklad jeho nebolí postila, životy světců, „Bohumíla“ sv. Františka Saleského, kniha modlitební a katolicko-náboženský časopis.

159. *Co pravil Pán Ježíš o svaté víře?*

O svaté víře pravil Pán Ježíš: „Kdo věří ve mne, má život věčný.“ „Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Jan 6, 47. — Marek 16, 16.)

73. JAK VĚŘITI SVATÉ PRAVDY.

První přikázání boží.

Pevně. Věřiti pevně znamená: *o ničem nepochybovat.* Mojžíšovi zjevil Bůh, že vyproudí voda ze skály; Mojžíš pochyboval. (4. Mojž. 20, 10.) Panně Marii zjevil Bůh, že bude matkou slíbeného Vykupitele; Maria uvěřila pevně. (Luk. 1, 45.) Nedovedu na příklad pochopiti, kterak jest Bůh trojjediný, ale nepochybují o tom.

Činně. Věřiti činně znamená: *víru činem ukazovat.* „Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane - vejde do království nebeského, nýbrž (toliko ten), kdo činí vůli Otce mého.“ (Mat. 7, 21.) Co věříš srdcem, projevuj životem! „Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá? Může-li ho víra (sama) spasiti? I zlí duchové věří, ale třesou se. Jako tělo bez ducha je mrtvo, tak je mrtva i víra beze skutků.“ (Jak. 2, 14. 19. 26.) „Říkají, že Boha znají, skutky však ho zapírají.“ (Tit. 1, 16.)

Vytrvale. Věřiti vytrvale znamená: *ničím se zviklati nedát.* Josue viděl, jak odstupují mnozí od pravé víry v Boha. Nedal se však odvrátiti špatným příkladem, nýbrž prohlásil veřejně: „*Já a můj dům sloužiti budeme Hospodinu.*“ (Jos. 24, 15.) Vytrvalý věřící stojí pevně u víře, i když mu slibují, hrozí nebo křivdí potupou, škodou nebo násilím. (1. Kor. 16, 13.) Sv. mučedníci podstoupili pro svatou víru i smrt.

160. *Jak máme věřití svaté pravdy?*
Svaté pravdy máme věřití pevně, činně a vytrvale.

„Věřím, a proto mluvím“ (2. Kor. 4, 13.) a jednám jako katolický křesťan netoliko soukromě, nýbrž i *veřejně* před světem. „Tak sviť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž je v nebesích.“ (Mat. 5, 16.) — Budu se hlásiti ke Kristu *bez ostychu*. „Nestydím se za evangelium.“ (Řím. 1, 16.) „Kdo se stydětí bude za mne, za toho se stydětí bude Syn člověka, když přijde ve slávě své.“ (Luk. 9, 26.) — Budu se hlásiti *bez lidské bázně*. Hanba je býti třtinou větrem se klátící. Veřejně, bez bázně a bez ostychu chodí nevěra, a víra by se bála a schovávala? Zmužilé vyznání víry budí úctu lidí a zajišťuje boží odplatu.

161. *Co pravil Pán Ježíš o vyznání víry?*
Pán Ježíš pravil o vyznání víry: „Kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznám také já před svým Otcem, jenž je v nebesích. Kdo by však mě před lidmi zapřel, toho zapru také já před svým Otcem, jenž je v nebesích.“ (Mat. 10, 32. 33.)

VĚŘÍM A VYZNÁVÁM VŠECHNO,
 COS TY, BOŽE PRAVDOMLUVNÝ, ZJEVIL
 A SKRZE CÍRKEV NEOMYLNOU
 MI K VĚŘENÍ PŘEDKLÁDÁŠ.
 V TÉTO VÍŘE CHCI ŽÍTI A ZEMŘÍTI.
 O BOŽE, ROZMNOŽ VÍRU MOU!

74. BEZ VÍRY SE NELZE LÍBIT PÁNU.
První přikázání boží.

162. *Kdo se prohřešuje proti svaté víře?*
Proti svaté víře se prohřešuje, kdo o některém článku víry pochybuje, kdo svatou víru zapírá a kdo jí lehkomyšlně vydává v nebezpečí nebo jí vůbec opouští.

Svatou víru zapírá, kdo mluvením anebo jednáním chce vzbuditi domněnku, že není katolickým křesťanem. Pokládá za pravdu *omylné rčení*: „Náboženství je soukromá věc.“ Tak si počíná z lidské bázně nebo z nemístného studu. Chybí mu, bohužel, katolické sebevědomí.

163. *Kdo vydává svou víru v nebezpečí?*

Svou víru vydává v nebezpečí, kdo poslouchá řeči protináboženské, kdo čte noviny a knihy víře nepřátelské, a kdo se přátelí nebo spolčuje s nevěrci a jinověrci.

„Nespráhejte se s nevěřícími!“ (2. Kor. 6, 14.) „Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Přicházejí k vám v rouše ovčím, ale v nitru jsou to vlci hltaví.“ (Mat. 7, 15.) Strán jinověrců je *výslovně zapověděno* choditi na jejich kázání a bohoslužby, přijímat od nich svátosti a býti jim při náboženských úkonech za kmotry. — S kým kdo postává, takým se stává. To nebyla ovce, co se s vlkem procházela. „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.)

Svatou víru opouští: 1. kdo je *nábožensky lhostejný*: prý „víra jako víra“; „víra není hlavní věc“; „každé náboženství je stejně dobré“; — 2. kdo *nevěří vlastní vinou*, co je článkem víry. Kdo více článků víry zavrhuje, slove nevěrec; nejhorší nevěrec je neznaboh; — 3. kdo *filásá bludy* proti svaté víře: „bludař“, „kacíř“; — 4. kdo *odpadne* od svaté víry neboli vystoupí z církve katolické. „Dvojí zlo spáchal můj národ“, praví Hospodin: „mne opustili, pramen vody živé, a vykopali sobě cisterny rozpukané, které vody držeti nemohou.“ (Jer. 2, 13.)

Bohu díky za svatou víru! „Boží je to dar.“ (Efes. 2, 8.) — Kdo byl od malíčka vychován v nepravé víře a pokládá jí pevně za pravou, nemá za to hřích, dokud nepozná víry pravé. — *K jinověrcům chová se hodný věřící snášlivě*: pro víru jimi nepohrdá a neposmívá se jim, neodsuzuje a nepro následuje jich. Byl by to hřích. „*Bludy potírejte, bloudící milujte!*“ (Sv. Augustin a 2. Tim. 2, 24. 25.)

75. „DOUFEJ V HOSPODINA!“ (Žalm 36, 3.)
První přikázání boží.

Slovo „*doufám*“ znamená: čekám od někoho, že mi pomůže. „*Doufám v Boha*“ znamená: čekám, že mi Bůh pomůže do nebe. Mohu to čekat s důvěrou, protože Bůh to slíbil a „chce, aby všichni lidé byli spaseni“ (1. Tim. 2, 4.)

164. *Co zvláště máme od Boha doufatí?*
Zvláště máme od Boha doufatí odpuštění hříchů, milost jeho a věčné spasení.

Také věci časné? K věčnému spasení bývá potřeba i věcí časných, jako je zdraví, chléb vezdejší, odvrácení pozemského zla. Proto nás učil Pán se modlití: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ „Zbav nás ode zlého.“ A řekl: „Víš zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete.“ (Mat. 6, 32.) *Můžeme a máme tedy od Boha doufat i věci časné, pokud nám ke spasení pomáhají.*

165. *Proč doufáme v Boha?*
Doufáme v Boha, protože Bůh může i chce nám dátí všecko, čeho k věčnému spasení potřebujeme.

Může dátí, protože je všemohoucí; chce dátí, protože je nejvyšší dobrotivý a milosrdný; opravdu dá, protože je pravdomluvný a věrný. „Věz, že Hospodin je Bůh mocný a věrný, prokazující milosrdenství těm, kdož jej milují.“ (5. Mojž. 7, 9.)

Svatá naděje. „Proč jsi zarmoucena, duše moje, a proč mě znepokojuješ? Doufej v Boha!“ (Žalm 41, 6.) Doufej, nezoufej, Pán Bůh s tebou! Kdo v Hospodinu má svůj hrad, nic nemusí se obávat. — Účinně doufá v Boha, kdo sám činí, co může, při tom pak usiluje o milost boží a modlí se.

Proti svaté naději hřeší, kdo v Boha nedůvěřuje: „může anebo chce mi Bůh pomoci?“ — *kdo si zoufá:* „Bůh mi nemůže odpustiti“; „mně už

pomoci není“; — *kdo se opovázlivě spoléhá*: „Bůh je milosrdný, on mě přijme kdykoli na milost, polepším se až později.“ — Nad milosrdenstvím božím zoufatí nebo na milosrdenství boží opovázlivě spoléhati jsou *hříchy proti Duchu svatému*.

DOUFÁM V TEBE, BOŽE MŮJ,
 ŽE MI HŘÍCHY ODPUSTÍŠ,
 SVOU MILOST MI UDĚLÍŠ
 A NA VĚKY MĚ SPASÍŠ,
 PROTOŽE JSI VŠEMOHOUCÍ A DOBROTIVÝ,
 MILOSRDNÝ A VĚRNÝ.
 V TÉTO NADĚJI CHCI ŽÍTI A ZEMŘÍTI.
 O BOŽE, POSILNI NADĚJI MOU!

76. „MILOVATI BUDEŠ PÁNA BOHA SVĚHO!“ První přikázání boží.

„Největší přikázání.“ (Mat. 22, 38.) Nejvíce nám Kristus vložil na srdce, abychom milovali Pána Boha a z lásky k Bohu milovali bližního. *Jak zní hlavní přikázání Páně?* (Ot. 154.) O této lásce svaté napsal apoštol Pavel: „Kdybych měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. Nyní trvají víra, naděje a láska, tyto tři, ale největší z nich je láska.“ (1. Kor. 13, 2. 13.)

„Bůh první miloval nás.“ (1. Jan 4, 19.) On mě *stvořil* a pečuje ve dne v noci o časné i věčné blaho mé. Zamysli se, otevři oči a počítej! — Bůh mě *vykoupil a spasil*. „Zamiloval si mne a sám sebe vydal za mne“ na kříži. (Gal. 2, 20.) — Bůh mě *posvětil*. Na křtu svatém přijal mě za své dítě svaté, za dědice nebeského království a za člena své církve. A neustále je ochoten do nebe mí pomáhat a mě pro nebe posvěcovat.

166. *Proč máme Boha milovati?*

Boha máme milovati, protože jest náš Otec nebeský, od něhož máme všechno dobré.

„CO CHCEŠ, PANE, ABYCH UČINIL?“
„SYNU MŮJ, DEJ MI SRDCE SVÉ!“ Přísł. 23, 26.

„Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mi prokázal?“ (Žalm 115, 12.) Bůh odpovídá: „Synu, dej mi srdce své!“ (Přísl. 23, 26.)

Srdce Bohu! Pána Boha miluje, kdo jej má denně na paměti, k němu se modlívá, rád o něm slyší, k vůli němu pracuje a trpí, a z lásky k němu miluje bližního, neboli zkrátka: kdo dětinně poslouchá, co Bůh přikazuje. „Kdo přikázání moje zachovává, ten mě miluje.“ (Jan 14, 21.) — Tak máme Boha milovati „z celého srdce“, totiž *nade všechno*.

167. *Kdo miluje Boha nade všechno?*

Boha miluje nade všechno, kdo si Boha více váží, nežli všeho na světě, a je hotov raději všeho se vzdátí, než Boha těžce urazití.

Bůh nade všechno! „Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden.“ (Mat. 10, 37.) Abraham z lásky k Bohu opustil svou vlast a blízké příbuzné, ano byl hotov i syna obětovati. Svatí mučedníci obětovali z lásky k Bohu i život. Srdcem se rozněť, slovem pověz, činem ukaž Pánu Bohu, jak ho miluješ.

BOŽE MŮJI OD TEBE MÁM VŠECHNO DOBRÉ.
 TY MĚ STVOŘIL, VYKOUPIIL A POSVĚTIL.
 TY O MNE USTAVIČNĚ OTCOVSKY PEČUJEŠ.
 MILUJI TĚ NADE VŠECHNO. TOBĚ CHCI VĚRNĚ SLOUŽITI
 A RADĚJI VŠEHO SE VZDÁTÍ, NEŽ HŘÍCHEM TĚ ZTRATITI.
 V TÉTO LÁSCĚ CHCI ŽÍTI A ZEMŘÍTI.
 O BOŽE, ROZNĚCUJ LÁSKU MOU!

77. „JEN PÁNU BOHU SE BUDEŠ KLANĚTI!“

První přikázání boží.

„*Bohu se klaněti*“ znamená: Boha za nejvyššího Pána uznávatí, jemu nejvyšší úctu prokazovatí a jeho svaté vůli se podrobovatí. „Buď vůle Tvá!“ (Čl. 8.)

Nejvyšší úctu Pánu Bohu prokazujeme vnitřně *modlitbou*. (Čl. 67—70.) — Proto, že mu náležíme s duší i s tělem, jsme povinni ctíti ho i zevně *zbožnými úkony*, zvláště pokleknutím. „Pojďte, klaňme se, klekněme před Pánem, svým tvůrcem!“ (Žalm 94, 6.) — Vzácně jeví se nejvyšší úcta *obětí*. Čím jest obětní dar dokonalejší, tím oběť cennější. Která jest oběť Nového zákona? (Ot. 99.) — Vnitřně, zevně a obětí máme ctíti Boha nejen soukromě a jednotlivě, nýbrž i veřejně a *společně*. Proto byly společné služby boží předepsány už ve Starém zákoně, a i Kristus se jich jakoby povinen účastnil.

Zasvěceno Hospodinu. Z úcty k Bohu máme uctivě zacházeti se vším, co je zasvěceno počtě a službě boží. Jsou to zejména: *posvěcené osoby*: „Z celé duše své boj se Pána a jeho kněze můj za posvátné!“ (Sir. 7, 31.) — *posvěcená místa*: kostel - „dům boží“, hřbitov - „svaté pole“; — *posvátné věci*: sv. ostatky a obrazy, kostelní zvony, bohoslužebné náčiní, posvátné pomníky. Které znám v naší osadě? Co je na nich napsáno? Kterak jeví úctu před nimi?

168. *Kdo se zvláště prohřešuje proti počtě boží?*

Proti počtě boží se zvláště prohřešuje, kdo zanedbává modlitbu, kdo proti Bohu reptá a kdo se dopouští pověry nebo svatokrádeže.

Modlitbu hříšně zanedbává, kdo je při modlení vědomě roztržitý, kdo se nemodlí v těžkém pokušení a kdo se z netečnosti k Bohu často nemodlivá ráno a večer. Nemá však hříchu, kdo na ranní nebo večerní modlitbu zapomene anebo jí z vážné příčiny buď zkrátí nebo vůbec vynechá.

Pověry se dopouští na příklad, kdo věří, že jsou jisté dni anebo číslíce nešťastné, a podle toho se zařizuje; kdo věří, že bude šťasten, zdrav, nezranitelný, dokud má u sebe určité věci; kdo věří, co mu kdo hádá z ruky, karet anebo z hvězd. — Kdo snům věří, stíny lapá. Kde mizí víra, tam bují pověra. „Trestem pošetilých je nerozum.“ (Přísl. 16, 22.)

Spiritismus. Zvláště zlý je hřích, když se někdo pokouší vyvolávat duchy, aby zjevili skryté věci nebo způsobili něco zázraku podobného. Z dopuštění božího by se to mohlo státi s pomocí ducha zlého, jenž může přeludem anebo skutečně všelico způsobiti, co lidské síly převyšuje. Většinou však vznikají úkazy spirítistické podvodem pořadatelů a lehkověrností nebo sebeklamem účastníků. *Návštěva spirítistických besed působívá těžké poruchy duševní a podrývá svatou víru.* Proto církev zapovídá věřícím se jich účastniti.

169. *Kdo se dopouští svatokrádeže?*

Svatokrádeže se dopouští, kdo nehodně přijímá některou svátost a kdo zneuctívá osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené.

„Nedotýkejte se mých posvěcených a mým prorokům neubližujte!“ (1. Par. 16, 22.) Hrubě a surově jedná, kdo ruší svévolně služby boží. Svědčilo by o veliké mravní zpusťlosti, kdyby někdo zlomyšlně poškodil anebo jinak zneuctil místa nebo věci Bohu zasvěcené. Když se toho hříchu dopustil babilonský král Baltazar, ukázal se na stěně „prst boží“ (Dan. 5, 5.) Ten se ukazuje časem až dosavad.

78. NEVEZMEŠ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO! Druhé přikázání boží.

„Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů, plná je všecka země slávy jeho.“ (Is. 6, 3.) Ano, veliký, vznešený a svatý je Pán Bůh a „svaté jméno jeho“ (Luk. 1, 49.) Proto *poroučí Bůh druhým přikázáním, abychom jeho jméno světili, jen náležitě přísahali a posvátné sliby věrně plnili.*

170. *Kterak světíme jméno boží?*

Jméno boží světíme, když je uctivě vyslovujeme a když uctivě mluvíme o Bohu, o svatých osobách a svatých věcech.

Jméno boží. Z úcty píšeme slovo „Bůh“ s velkým B a užíváme ho jen, když se modlíme anebo když vážně o Bohu mluvíme. Stejně i jména „Ježíš“ a „Kristus“. Podobně jest úcty hodno jméno Matky boží Panny Marie. — *Pěkný je zvyk říkati: Pán Bůh zaplať! Pán Bůh požehnej! S Pánem Bohem! Bůh tě opatruj! Bůh vás potěš! Pomáhej Pán Bůh! Zdař Bůh! Dá-li Pán Bůh! Chvála Bohu!* — *Žbožné a důvěrné vyslovení svatých jmen je nejkratší modlitbou.* — Hodný věřící mluví uctivě o všem, co je posvátné; jsou to zvláště svaté obřady, svátosti, články víry a Písmo svaté.

171. *Kdo se prohřešuje proti jménu božímu?*

Proti jménu božímu se prohřešuje, kdo jméno boží vyslovuje lehkomyšlně nebo ve hněvu, kdo se Bohu rouhá a kdo neuctivě mluví o svatých osobách anebo věcech.

Nevyslovuj lehkomyšlně, to jest bez náležité potřeby! Jestliže z každého slova prázdného bude člověk skládati počet v den soudu (Mat. 12, 36.), oč přísnější bude soud, je-li tím slovem zbytečně řečeným svaté jméno! — Nesmyslné zkomoleniny cizojazyčných výrazů nejsou svatá slova.

Bohu se rouhá, kdo mluví nebo píše potupně a posměšně o Bohu, o světcích aneb o svatých věcech. Kristu na kříži se rouhali velekněží a zákoníci. Rouhá se také, kdo *potupně napodobuje sv. obřady.* Ve Starém zákoně se rouhání trestalo smrtí. (3. Mojž. 24, 16.) Podnes je to hřích, při němžto se leckdy ukazuje „prst boží“. „Nemylte se: Bůh nenechá se posmívati.“ (Gal. 6, 7.)

79. POSVÁTNÝ SLIB A PŘÍSAHA.

Druhé přikázání boží.

Slavnostně vzdává se úcta svatému jménu božímu též náležitou přísahou a slibem Bohu činěným.

Přísaha. „Bůh je můj svědek.“ (Řím. 1, 9.) „Jak je Bůh nade mnou...“ Slavnostně se přísahá před křížem u soudu a před oltářem při oddávkách. „K tomu mi dopomáhej Pán Bůh na přimluvu Matky boží a všech svatých. Amen.“ Také Kristus přísahal. (Mat. 26, 63. 64.) Slovy: „Pravím vám, abyste nepřisahali“ (Mat. 5, 34.), nezapověděl přísahy, nýbrž mínil: buďte tak pravdomluvní, aby nebylo přísahy třeba.

172. *Co znamená slovo „přisahám“?*

Slovo „přisahám“ znamená: beru Boha za svědka, že mluvím pravdu, nebo že chci splnit, co slibuji.

Hříšně přísahá, kdo přísahá lehkomyšlně; ještě většího hříchu se dopouští, kdo přísahou stvrzuje lživou výpověď, a kdo neplní, co pod přísahou slíbil. Takové přísaze říká se „křivá“. O křivé přísaze hrozí Hospodin: „Do domu člověka, jenž přísahá křivě, přijde kletba a usadí se v domě jeho a stráví jej i s dřevem a kamením.“ (Zach. 5, 4.) A staré přísloví praví: „Kdo křivě přísahá, toho Bůh do roka na soud volá.“ U našich předků se křivá přísaha trestávala smrtí. Dosud se křivá přísaha před soudem trestá podle světského zákona jako zločin.

Posvátný slib. Cestou do ciziny slíbil patriarcha Jakub Hospodinu, že mu vystaví oltář a bude obětovatí desátky ze všeho, co mu Bůh nadělí. (1. Mojž. 28, 20.) Někdo slíbí Pánu Bohu: půjdu na pout a tam ke sv. zpovědi a ke stolu Páně; budu si po určitý čas odpírati něco příjemného; pořídím zbožnou památku. Čeští páni a králové budovali ze slibu chrámy a kláštery, nemocnice a útulky pro nuzné. — Jaké sliby skládají řeholníci, viz pod ot. 237.

173. *Co znamená slovo „slibuji Bohu“?*

Slovo „slibuji Bohu“ znamená: dobrovolně se zavazuji pod hříchem, že vykonám něco Bohu milého.

„Plň své sliby!“ (Nah. 1, 15.) Dobrovolný slib, spravedlivý dluh; zvláště slib učiněný Bohu. Raději

neslibovat, než slibu nedostát! (5. Mojž. 23, 21.) Doporučuje se, nečinití důležitého slibu bez porady s duchovním správcem; ten pomůže také v obtíži ze slibu vzniklé. Kdo by zrušil o své ujmě posvátný slib anebo lehkomyšlně mu nedostál úplně, dopustil by se hříchu proti druhému přikázání božímu.

80. POMNI, ABYS DEN SVÁTEČNÍ SVĚTIL.

Třetí přikázání boží.

Neděle - den Páně. Od počátku lidstva bývaly u všech národů určité dny zasvěceny Bohu. Ve Starém zákoně to byla sobota, sedmý den v týdnu, na památku, že Bůh všecko stvořil v šesti dnech, „sedmému dni pak požehnal a posvětil jej“ (1. Mojž. 2, 3.): lidé měli od všední práce odpočívat a Boha společně uctívat. V Novém zákoně jest od první doby křesťanské svátečním dnem neděle.

174. *Proč je v Novém zákoně svátečním dnem neděle?*
V Novém zákoně je svátečním dnem neděle, protože v neděli vstal Ježíš Kristus z mrtvých a v neděli seslal Ducha svatého.

Zasvěcené svátky nařizuje nám světiti první přikázání církevní. *Zasvěcené svátky Páně* jsou: Boží hod vánoční (25/12), slavnost Obřezání Páně (Nový rok 1/1) a Zjevení Páně (6/1). Boží hod velikonoční a slavnost Nanebevstoupení Páně. Boží hod svatodušní, slavnost Nejsvětější Trojice a Božího těla. — *Zasvěcené svátky Panny Marie* jsou svátky jejího Neposkvrněného početí (8/12) a Nanebevzetí (15/8). — *Zasvěcené svátky svatých* jsou sv. apoštolů Petra a Pavla (29/6) a Všech svatých (1/11). Na Moravě je zasvěceným svátkem také den sv. Cyrila a Metoděje (5/7).

175. *Kterak světíme sváteční den?*

Sváteční den světíme, když odpočíváme od práce tělesné, účastníme se mše svaté a konáme skutky bohumilé.

Zasvěcené svátky nepovinné. Některé svátky, dříve zasvěcené povinně, prohlásila církev za *nepovinné*. Jsou to: den sv. Štěpána prvomučedníka, pondělky velikonoční a svatodušní, a dny Narození, Zvěstování a Očišťování Panny Marie neboli Hromnic; ty dny světí věřící jen dobrovolně.

Svátky zvané „státní“ ustanovil světský zákon, jenž i předpisuje, jak se mají zachovávat. Příkázání církevní se na ně nevztahuje.

81. SVÁTEČNÍ KLID.

Třetí přikázání boží.

Bůh je náš dobrotivý Otec, chce, aby si člověk čas od času řádně odpočinul a předčasně životních sil nevyčerpал. Zároveň chce Bůh, aby každý měl občas pohodlně kdy, pečovatí co nejvíc o spasení duše.

Proto přikázal: „Šest dní budeš pracovatí a konatí všeliké práce své; den sedmý je však sobota, to jest odpočinek (ke cti) Hospodina Boha tvého. Nebudeš v něm konatí žádné práce ty, ani tvůj služebník, ani služka tvá.“ (5. Mojž. 5, 13. 14.) Tak zapověděl Bůh ve sváteční den práci tělesnou.

176. *Co se rozumí prací tělesnou?*

Prací tělesnou se rozumí práce dělnická, řemeslná a rolnická.

Psátí, kreslení, malovatí je práce většinou duševní; takovou se sváteční klid neruší. — K svátečnímu klidu přispívá, když se nepracuje ani v obchodě, ani v úřadě, ani ve škole. — *Sváteční klid má trvatí celý den, od půlnoci do půlnoci.*

Jen s církevním povolením anebo z nutné potřeby se smí v den sváteční konatí tělesná práce. Nutné potřeba je na příklad sklídití úrodu za trvalé nepohody, pomáhatí při neštěstí a konatí práce, kterých beze značné škody nelze přerušití.

177. *Kdo se prohřešuje proti svátečnímu klidu?*

Proti svátečnímu klidu se prohřešuje, kdo v den sváteční bez nutné potřeby nebo bez církevního povolení tělesnou práci koná, dovoluje nebo poroučí.

Pomni - nezapomeň! Ústy proroka mluvil Hospodin: „Všechny, kteří šetří dne svátečního, přivedu na svatou horu svou a obveselím je v domě svém.“ (Is. 56, 6. 7.) *Kdo v den Páně vzdělává, prodělává*; neboť rušením svátečního klidu trápí se boží požehnání, pustne srdce a lidská společnost mravně upadá. Bez božího požehnání marno lidské namáhání.

82. SVÁTEČNÍ OBĚŤ.

Třetí přikázání boží.

Sváteční oběť je předepsána druhým přikázáním církevním: *v neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.*

178. *Co znamená „slyšeti mši svatou pobožně“?*

„Slyšeti mši svatou pobožně“ znamená: býti na mši svaté z úcty k Pánu Bohu, chovati se při ní uctivě a sledovati pozorně, co se na oltáři koná.

Není z úcty k Bohu na příklad: býti na mši sv. jen k vůli pěknému zpěvu. Mši svatou třeba slyšeti tam, kde se koná; nestačilo by, slyšet ji toliko z rozhlasu. — *Uctivě se chová*, kdo je přítomen v počestném oděvu, slušně stojí, klečí nebo sedí, neplívá na zem, neohlíží se ani nesměje a zbytečně nemluví. — *Pozorně sledovati* máme zvláště hlavní části; nejlépe, když se při mši svaté modlíme příslušné modlitby anebo zbožně zpíváme píseň mešní.

179. *Kdo je povinen býti v den sváteční na mši sv.?*

Býti v den sváteční na mši svaté je povinen každý katolický křesťan po sedmém roce věku svého, není-li omluven řádnou příčinou.

Řádnou příčinou jest omluven, kdo je nemocen anebo nemá dostatečného oděvu; kdo by utrpěl značnou škodu na zdraví nebo na majetku; kdo má daleko, zvláště při špatném počasí; kdo je neodkladně zaměstnán, aniž může být vystřídán (opatruje malé děti nebo nemocného, nutně obstarává domácnost anebo pomáhá při neštěstí).

V takové nemožnosti je dobře pomodliti se doma mešní pobožnost a jíti do kostela aspoň odpoledne anebo ve všední den. — Kterak se zaříditi se sváteční mší svatou na cestách anebo při veřejné slavnosti?

180. *Kdo se prohřešuje proti sváteční mši svaté?*

Proti sváteční mši svaté se prohřešuje: 1. kdo jí úplně anebo částečně zanedbá; — 2. kdo se při ní chová neuctivě; — 3. kdo je při ní dobrovolně roztržit.

Dávej Bohu, co je božího! *Zanedbá* = *vynechá vlastní vinou*. Kdo by zanedbal celou mši svatou nebo značnou její část, měl by hřích těžký. Snadno vede k zanedbání povinné mše svaté nemírná zábava ve sváteční předvečer. — Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí a druhé vyrušuje z pobožnosti. — Kromě toho se dopouští hříchu, kdo povinnou mši svatou jiným znemožňuje a kdo v kostele nebo mimo kostel služby boží svévolně ruší. Zlomyslné rušení služeb božích trestá i zákon světský.

83. MŮJ DEN SVÁTEČNÍ.

Třetí přikázání boží.

Den slova božího. Časem vypadá z paměti, čemu jsme se z náboženství učili: třeba to pravídelně doplňovat. I kdyby člověk všechno učení víry dobře znal, potřebuje neustále napomenutí a povzbuzení. Konečně pak: jsme více nebo méně povinni

druhé k dobrému véstí a napomínati; nikdo však nedá, čeho sám nemá. Proto třeba pravidelně slyšchatí kázání a vzdělávati se náboženskou četbou. „Ne samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem božím.“ (Luk. 4, 4.) „Blahoslavení, kteří slovo boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28.)

Den svatého přijímání. První věřící chodívali v neděli při mši svaté společně ke stolu Páně. (Sk. ap. 20, 7.) Tak se plně účastnili sv. oběti. „Bůh navštívil lid svůj“ (Luk. 7, 16.), a věrný lid ho k svému spasení ochotně přijímal. To si Kristus Pán vroucně přeje dosud. „Pojďte ke mně všichni, kteří se loptíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím, a naleznete pokoj duši své.“ (Mat. 11, 28. 29.)

Den skutků milosrdných, jako jsou zvláště: navštívení nemocného, pomodlití se na hřbitově, přispětí almužnou na potřeby kostelní nebo misijní anebo vůbec na účely dobročinné. „*V neděli ukládej každý z vás, co může*“, (aby měl na dobročinnou sbírku v kostele. 1. Kor. 16, 2.). „A dej nikoli smutně anebo jako z přinucení, (nýbrž ochotně), *neboť veselého dárce miluje Bůh.*“ (2. Kor. 9, 7.) „Zlatá neděle.“ Jak ty Bohu, tak Bůh tobě. Isi-li k Bohu skoupý, bude k tobě štědrý?

Den svaté radosti. Nejlépe daří se radosti v srdci svatém. Bez upřímné lítosti nemá býti žádná mše svatá. Srdci, aspoň lítostí očištěnému, zachutná dvojnásob zotavení při slušné zábavě. „*Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se!*“ (Filip 4, 4.) — Nestřídmost a bujná rozpustilost, noční toulky a hýření, a vůbec radovánky hříšné nejsou nikdy dovoleny, tím méně v den sváteční. Ráno Duchu svatému, večer duchu zlému?!

181. *Co je v den sváteční žádoucí mimo mši sv.?*
Mimo mši svatou je v den sváteční žádoucí, abychom slyšeli i kázání a přijali svátosti, abychom šli na služby boží též odpoledne a konali skutky milosrdné.

84. CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU!

Čtvrté přikázání boží.

Bůh, neviditelný Král světa, panuje všemu lidstvu. Viditelně panovati nechává místo sebe jiné. V rodině vládne z boží moci otec a matka. Jsou tedy *rodiče osoby pro děti posvátné*. Zastupují u dětí místo boží, prokazují dětem nesčetná dobrodiní a jsou Bohu za ně odpovědni. Není přítelicka nad tatíčka. Na slunci teplo, při matce blaho. — *Zástupci rodičů jsou pěstouni a učitelé, mistři a hospodáři.*

182. *Co poroučí Bůh čtvrtým přikázáním?*

Čtvrtým přikázáním poroučí Bůh, aby děti své rodiče ctily, milovaly a jich poslouchaly.

Hodné dítě ctí rodiče, když je pozdravuje a prosí, jim děkuje a blahopřeje a mluví o nich uctivě. „Kdo by proklínal otce svého nebo matku, smrtí ať umře!“ (2. Mojž. 21, 17.) Rodičům náleží úcta, i když nejsou snad bez chyby.

Hodné dítě miluje rodiče, když jich nermoutí a nehněvá, jim pomáhá v práci a nedostatku, v nemoci a ve stáří, jim odvádí povinné dávky a pamatuje na ně *zvláště po smrti modlitbou a mší svatou*. „Synu, zstaň se ve stáří otce svého a nezarmuť ho za celý život jeho. Zeslábne-li na rozumu, měj slitování a nepohrdej jím. A nezapomínej na bolesti matky své!“ (Sir. 3, 14. 15. a 7, 29.) „Kdo otcí nepřetrpí, ten jinému oči vyloupí“, říkali naši předkové.

Hodné dítě poslouchá rodičů na první poručení, s jasnou tváří a bez odmluvy. Tak byl poddán Syn boží v Nazaretě své matce i svému pěstounu; Otce nebeského byl „poslušen až k smrti kříže“. (Filip. 2, 8.) Poslušnost - první ctnost. Proč? — *Děti dospělé a již samostatné* jsou povinny dbáti aspoň rady, napomenutí a výstrahy rodičů; je ctíti a milovatí jsou povinny do smrti. Zvláště mají věrně splnit poslední vůli jejich.

183. *Co slíbil Bůh hodným dětem?*

Hodným dětem slíbil Bůh svou ochranu a své požehnání.

„Aby ti dobře bylo.“ (5. Mojž. 5, 16.) „Skutkem i slovem ctí otce svého, aby se na tebe sneslo požehnání od něho a zůstalo do konce. Požehnání otcovo utvrzuje domy synů.“ (Sir. 3, 9. 10.) Když otec a nebo matka z plna srdce žehná, je to účinná modlitba o požehnání boží. Proto se říká: „Požehnání rodičů ve vodě neutone, v ohni neshoří. Modlitba matčina z mořského dna vynímá.“

184. *Kdo se prohřešuje proti rodičům?*

Proti rodičům se prohřešuje: 1. kdo se k nim hrubě chová, o nich zle mluví a za ně se stydí; — 2. kdo se na ně hněvá, v potřebách jim nepomáhá a za ně se nemodlí; — 3. kdo jejich rozkazů, napomenutí a výstrah nedbá.

185. *Co praví Písmo svaté o dětech nehodných?*

O dětech nehodných praví Písmo svaté: „Zlořečen, kdo nectí otce svého nebo matky. A veškeren lid řekne: Amen“ (tak jest. — 5. Mojž. 27, 16.)

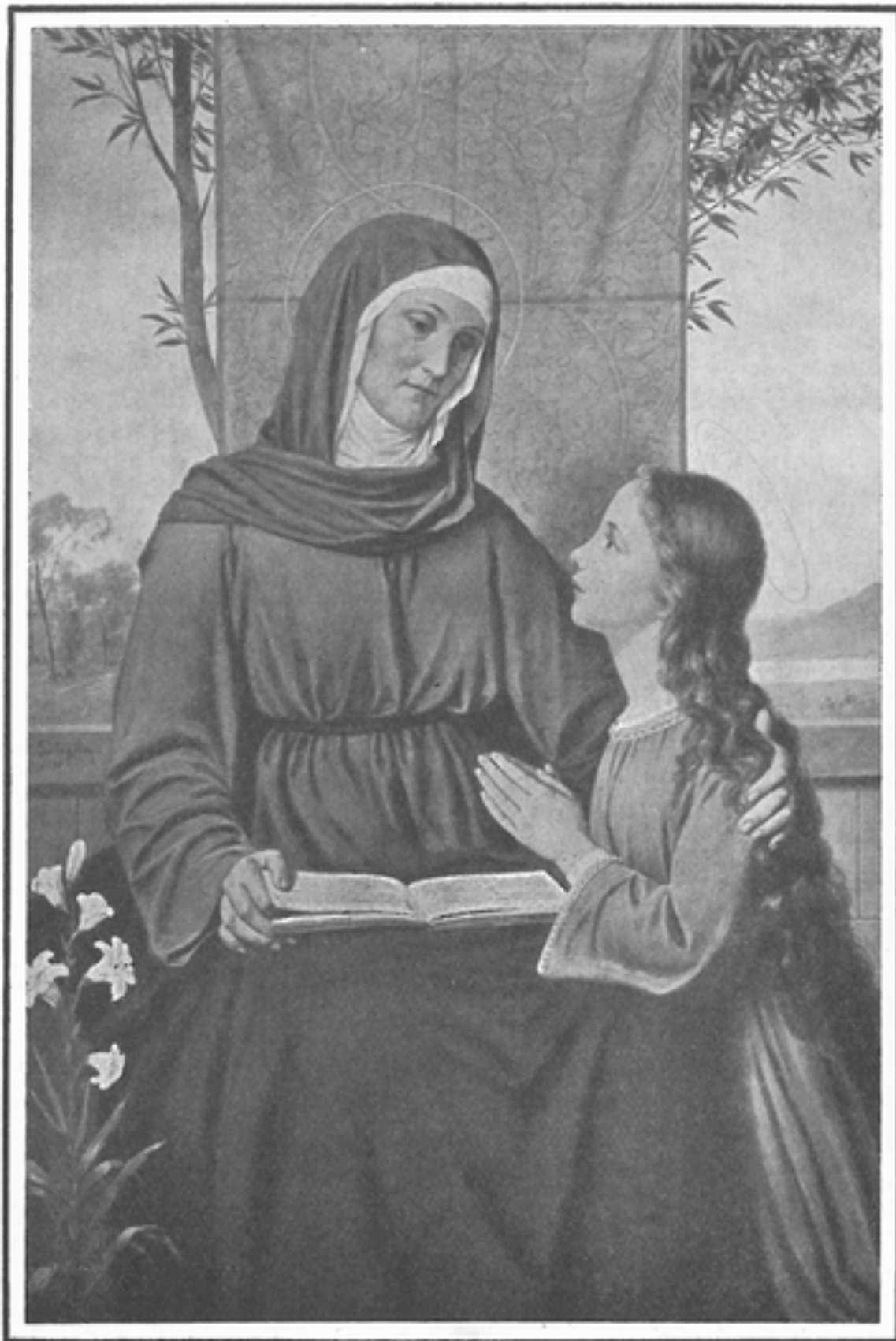
85. VRCHNOSTI DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ.

Čtvrté přikázání boží.

Jako v rodině zastupují místo boží rodiče, tak v církvi a ve státě vrchnosti duchovní a světské. K *vrchnosti duchovní* náleží jmenovitě papež, biskup a duchovní správcové. Těm svěřil Bůh, aby pečovali zvláště o naše spasení věčné. K *vrchnosti světské* náleží jmenovitě president státu a jeho úřední zástupci ve státě, v zemi, v okrese a v obci. Těm svěřil Bůh, aby pečovali zvláště o naše blaho pozemské.

186. *Co napsal svatý Pavel o vrchnostech?*

Sv. Pavel napsal o vrchnostech: „Vyšší moci buď každý poddán, neboť není moci, leč od Boha. Kdo se tedy vyšší moci protiví, zřízení božímu

**SVATÉ DÍTĚ, PANNA MARIA,
CTÍ, MILUJE A POSLOUCHÁ.**

se protiví. Dávejte proto všem, co jste povinni: komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu čest, tomu čest.“ (Řím. 13, 1. 2. 7.)

187. *Kdo se zvláště prohřešuje proti vrchnostem?*
 Proti vrchnostem se zvláště prohřešuje: 1. kdo je drze haní a tupí; — 2. kdo se jim protiví a proti nim se bouří; — 3. kdo jim povinné dávky odpírá.

188. *Kdy nesmíme lidí poslouchati?*
 Lidí nesmíme poslouchati, když nařizují nebo dovolují něco proti zákonu božímu.

Nad rozkaz lidský zákon boží. Tři mládenci v Babyloně dali se raději uvrhnouti do peci ohnivé, než by se byli klaněli modle. (Dan. 3.) Mučedníci Machabejští podstoupili smrt, než by byli poslechli, co král poroučel proti zákonu božímu. (2. Mach. 7.) Apoštolům zakazovala velerada učit o Pánu Ježíši, ale Petr odpověděl jménem apoštolů: „*Více náleží poslouchati Boha než lidí.*“ (Sk. ap. 5, 29.) A učili v chrámě i po domech každodenně jako dříve. Sv. Martin dal se o 14 letech proti vůli rodičů zapsati mezi žáky křesťanské, aby se připravil k sv. křtu.

Všelico dovoleného zákonem světským zapovídá katolíkům zákon boží nebo církevní, na příklad občanský sňatek, rozluku manželství, pohřeb spálením.

K lidem starým chová se ušlechtilý člověk uctivě. „Před hlavou šedivou povstaň a ctí osobu starcovu.“ (3. Mojž. 19, 32.) Je bezcitné a surové posmívati se lidem starým, tělesnou vadou stíženým anebo jinak ubohým. Jaké je vzdělání, takové chování.

86. „MILOVATI BUDEŠ BLIŽNÍHO SVÉHO!“ (Mat. 22, 39.)

Sám sebe miluje každý. Nezřízeně se miluje, kdo pečuje pouze o svůj blahobyť pozemský. Činí-li to

bez ohledu na druhé, slove „sobec“. Bohumile má sebe rád, kdo pečuje především o své spasení věčné. Tak máme milovat i bližního.

Kdo je můj bližní? Všichni pocházíme od prvního člověka Adama. Všichni máme společného Otce, k němuž se modlíáme: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ Za nás „za všechny umřel Kristus“. (2. Kor. 5, 15.) Všechny nás „Bůh povolal k věčné slávě své“. (1. Petr. 5, 10.) Proto jsme si všichni vespolek blízcí, ať si je kdo kterékoli víry nebo národností, ať si je známý nebo neznámý, příjemný aneb odporný, přítel anebo nepřítel. *Můj bližní je každý člověk.*

189. *Proč máme své bližní milovati?*

Své bližní máme milovati, protože jsme všichni po Adamovi jako bratři — k obrazu božimu stvoření, smrtí Kristovou vykoupení a k nebeské blaženosti povolání.

190. *Kterými slovy Kristus vysvětlil přikázání lásky k bližnímu?*

Kristus vysvětlil přikázání lásky k bližnímu slovy: „Co chcete, aby lidé činili vám, činite vy také jim!“ (Mat. 7, 12.)

Láska k vlasti. Více než jiné smíme a máme milovati ty, kteří jsou nám bližší věrou, dobrodiním anebo rodem: jsou to rodiče, sourozenci, příbuzní, členové vlastního národa. Úctu dej cizině, lásku vlasti! Zářivé vzory zejména: Mojžíš, Jeremiáš, Juda Makkabi, Kristus Pán, sv. Pavel, sv. Václav, blahosl. Anežka Přemyslovna, sv. Panna Orleanská.

Ne ústy toliko! Kdo miluje svůj národ, hlásí se k němu, váží si mateřské řeči, otcovské půdy a národních zvyků i památek. Hledí poznati dějiny svého národa a hájí spravedlivě právo jeho, přispívá na jeho potřeby a modlí se zaň. „*Synáčekové, nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a vpravdě.*“ (1. Jan 3, 18.)

Zdvořilost. Drobným, ale společensky důležitým projevem bliženské lásky je, zdvořile se cho-

vat a jednat ústně i písemně. Zdvořilý neuráží a není na obtíž, uctivě oslovuje a pozdravuje, prosí a děkuje, ochotně poslouží, omluví se, když pochybí. Je způsobný, šetrný a srdečně přívětivý. — Pěkné slovo železná vrata otvírá. „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími!“ (Řím. 12, 15.) „Vaše vlídnost budiž známa všem lidem!“ (Filip. 4, 5.) „*Milujte se srdečně, v uctivosti předcházejte jeden druhého!*“ (Řím. 12, 10.) Čím plnější klas, tím hlouběji se kloní.

87. SKUTKY MILOSRDNÉ.

Lidé potřební čekají na bliženskou naši lásku nejvíce. Jsou blízko nás, jen oči otevřít! Ejhle, Lazar žebrák! Chudáci vyhořeli. Osirelo dítě. Nemocný se trápí. Dušičky prosí. Syn marnotratný se zpustil. Co bude z té aneb oné duše, nenajde-li „člověka“, jenž by jí pomohl! (Jan, 5, 7.) Denně možno a žádoucí bližnímu lásku prokazovati skutkem.

191. *Kterými skutky zvláště prokazujeme bližnímu lásku?*

Zvláště prokazujeme bližnímu lásku skutky milosrdnými.

V Písmě svatém se doporučují zejména *milosrdné skutky tělesné*: hladové krmiti, žíznivé napájeti, pocestné do domu přijímati, nahé odívatí, nemocné navštěvovati, zajaté osvobozovati, mrtvé pochovávatí. — *Milosrdné skutky duchovní*: hřešící kárati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti, křivdy trpělivě snášeti, ubližujícím ochotně odpouštětí, za živé i za mrtvé se modlití.

Ve spolku a v řádě. Účelněji a snáze lze konati skutky milosrdné *v dobročinném spolku*, jako je třeba spolek sv. Vincence a sdružení charity neboli milosrdné lásky k bližnímu. Z obce po nítce, a nahý má košíkku. — Cele zasvěcují se službě milosrdenství *řeholníci v řádech*: Milosrdní bratří, Milosrdné sestry; vyučují v opatrovnách a školách, pečují o sirotky,

nemocné a neduživé. Na jejich zásluze má podíl, kdo milodarem dílo jejich podporuje.

192. *Kterak cení Kristus naše skutky milosrdné?*

Naše skutky milosrdné cení Kristus, jako bychom je prokazovali jemu samému: „Amen pravím vám, co jste učinili jednomu z mých bratří nejmenších, mně jste učinili.“ (Mat. 25, 40.)

„Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.“ (Mat. 5, 7.) „Buď milosrdný, jak jen budeš moci. Budeš-li mnoho mítí, dávej mnoho; budeš-li málo mítí, rád uděluj i z mála. Almužna nedopouští, aby duše přišla do temnot.“ (Tob. 4, 8. 9. 11.) „Kdokoli by podal jednomu z těchto maličkých číši vody studené, neztratí odplaty své.“ (Mat. 10, 42.) „Čiňte si přátele z mamonu pozemského, aby vás přijali do stanů věčných, až dokonáte.“ (Luk. 16, 9.) „Blaženější je dávatí nežli brátí.“ (Sk. ap. 20, 35.) *Žkus, jak to blaží už za živa, což teprve v nebi!*

„**Budte vděční!**“ (Kolos. 3, 15.) Milosrdně pomáhati je ctnost, býti vděčný je povinnost. Svět odplácí nevděkem, a nevděk bolí. Krista Pána mrzelo, když malomocní, kromě jediného, nepřišli za uzdravení poděkovat. (Luk. 17, 18.) Bylo by více milosrdné lásky, kdyby více bylo vděčnosti. Vděčné srdce dobrodíní uzná, děkuje slovem a hledí se odvděčiti — zvláště modlitbou.

„ABYS VŠEM DOBRODINCŮM NAŠIM
VĚČNÝMI STATKY ODMĚNITI RÁČIL,
TĚ PROSÍME, USLYŠ NÁS!“
„PÁN BŮH ZAPLAŤ!“

88. „MILUJTE NEPŘÁTELE SVÉ!“

(Mat. 5, 44.)

Nejtěžším, ale spolu nejvzácnějším projevem bliženské lásky jest, milovati toho, kdo nám ukřivdil. „Jakou budete mítí odplatu, milujete-li (jenom) ty,

kteří vás milují? Vždyť tak činí i celníci.“ (Mat. 5, 46.) Od svých učedníků žádá Kristus Pán, aby milovali i nepřátele.

193. *Kterými slovy káže Kristus milovati nepřátele?*
Milovati nepřátele káže Kristus slovy: „Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají. Tak budete podobní svému Otci v nebesích; ten slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a dešť dává na spravedlivé i nespravedlivé.“ (Mat. 5, 44. 45.)

Nemsti se! „Mně náleží odvěta, já to kdys oplátím“, praví Hospodin. (5. Mojž. 32, 35.) A Pán Ježíš: „Slyšeli jste, že bylo řečeno: oko za oko, zub za zub! Já však vám pravím, abyste zlu neodpírali“ (zlem. Mat. 5, 38.) „Nikomu neodplácejte zlým za zlé!“ (Řím. 12, 17.) *Lépe křivdu trpěti než křivdu činiti.*

Odpusť! K odpouštění nás vybízí Kristus napomenutím o daru obětním (Mat. 5, 23, 24.), příběhem o služebníku nemilosrdném (Mat. 18, 23—35.) a prosbou otčenáše. „Odpouštějte si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému, jakož i Pán odpustil vám.“ (Kolos. 3, 13.) „Slunce nezapadej nad hněvem vaším!“ (Efes. 4, 26.) *Sám-lis koho urazil, zjednej si odpuštění!*

Dobře čin! „Láska bližnímu nečiní zlého.“ (Řím. 13, 10.) Kdo do tebe kamenem, ty do něho chlebem! „Lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; a žízní-li, dej mu píti; to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlu, nýbrž přemáhej zlo dobrem.“ (Řím. 12, 20. 21.) Tak se choval ke svým nepřátelům Pán Ježíš, aby nám zůstavil dokonalý příklad a vzor.

194. *Proč je nám Kristus vzorem lásky k nepřátelům?*
Kristus je nám vzorem lásky k nepřátelům, protože se svým nepřátelům nemstil, jim odpouštěl a jim dobře činil.

„Blahoslavení pokojní, neboť oni syny božími sloutí budou.“ (Mat. 5, 9.) Pokoj v rodině, v soused-

ství, ve spolku, v obci, v národě je podmínkou síly, požehnání božího a pokoje věčného. Noha nohu podpírá, a stojí obě dobře. Ve svaté jednotě síla boží. Sjednoceni stojíme, rozdvojení padáme. Svornost tuží, sváry nuzí. *Soud je věřícímu až poslední cestou.* Lepší slaměné porovnání než zlaté vyhrání. „Pokoj vám!“ (Jan 20, 19.) „Žijte v pokoji, a Bůh pokoje a lásky bude s vámi!“ (2. Kor. 13, 11.)

89. „BLAHOSLAVENI TIŠÍ.“ (Mat. 5, 4.)

Páté přikázání boží.

Pátým přikázáním poroučí Bůh, abychom se ve spolek v lásce a v pokoji snášeli, o zdraví a život, jak vlastní, tak bližního pečovali a každému dobrý příklad dávali.

Vzor svaté tichosti. „Láska je trpělivá a dobrotivá, láska nezávidí a neroztrpčuje se.“ (1. Kor. 13, 4. 5.) To nám ukázal svým příkladem Pán Ježíš „tichý a srdcem pokorný“. (Mat. 11, 29.) Nehádal se ani nekřičel. (Mat. 12, 19.) „Když mu spílali, nespílal v odvetu, když trpěl, nehrozil.“ (1. Petr. 2, 23.) Jako beránek vedený k zabítí neotevřel svých úst. (Is. 53, 7.) Od něho se učme svaté tichosti!

195. *Kdo se prohřešuje srdcem proti pátému přikázání božímu ?*

Proti pátému přikázání božímu se prohřešuje srdcem, kdo se na bližního hněvá, jemu závidí a na něho žárlí.

Hněv. „Slyšeli jste, že bylo řečeno: nezabiješ! A kdo by zabil, propadne soudu. Já však vám pravím, že soudu propadne už každý, kdo se na svého bratra jen hněvá.“ (Mat. 5, 21. 22.) Zvláště je hříchem hněv od druhého nezaviněný a přílišný. Veliký a dlouhý hněv, bez úmyslu se smířiti, slove *nepřátelství nebo nenávisť.*

Závist. „Závistí ďáblou přišla smrt na svět.“ (Moudr. 2, 24.) Kain záviděl Abelovi, synové Jakubovi svému bratru Josefovi (1. Mojž. 37, 4. 11.), farizeové a zákoníci Pánu Ježíši. (Mat. 27, 18.) Jakoby bratrem závistivého je *zlopřejný, škodolibý a závistivý.*

196. *Kdo se prohřešuje slovem proti pátému přikázání božimu?*

Proti pátému přikázání božimu se prohřešuje slovem, kdo bližnímu nadává, kdo mu vyhrožuje a kdo jej proklíná.

„Nehněvejte se cestou!“ (1. Mojž. 45, 24.) *Bližního proklíná, kdo naň svolává boží trest.* — „Odpověď vlídná krotí hněv.“ (Přísl. 15, 1.) „Napomínám vás tedy, já vězeň v Pánu, abyste se trpělivě snášeli vespolek v lásce.“ (Efes. 4, 1. 2.) „Neste břemena jeden druhého, a tak naplníte zákon Kristův!“ (Gal. 6, 2.) „Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.“ (Mat. 5, 4.)

„OD HNĚVU, NENÁVISTI
A VŠELIKÉ ZLÉ VŮLE
VYSVOBOĎ NÁS, PANE!“

90. PEČUJ O SVÉ ZDRAVÍ!

Páté přikázání boží.

„Ať žijeme aneb umíráme, Páně jsme.“ (Řím. 14, 8.) Bohu trojjedinému patříme s duší i s tělem. *Život a zdraví jsou drahocenné hříbny nám od Boha jen svěřené.* Budeme z nich účty skládati Pánu života i smrti. (Mat. 25, 14—30.) Proto jsme povinni o život a zdraví pečovatí.

Zdravím těla k síle ducha. Zvláště v mládí třeba tělo chovatí náležitě. Vhodnou prací tělesnou a rozumným cvičením se tuží zdraví a síla pro budoucí povolání, a šlechtí se povaha k pořádku a kázní. „Zdravé, otužilé tělo dopomáhá k velikým činům.“ (Sv. Ignác z Loyoly.) Je-li spojeno se zdra-

vým, otužilým tělem srdce věřící, jsou to činy ušlechtilé. K tomu směřovala ve středověku rytířská výchova: panoš, duševně i tělesně vycvičený, býval náboženským obřadem pasován na rytíře.

Zdraví škodlivo je, zvláště v mladém věku, pití lihovin a kouření; každému škodí na zdraví přílišný sport, nemírný tanec, nevhodný oděv a nestřídmost. Kam střídmost nechodí, tam chodí lékař. *Žvláště fnusno a záhubno jest opilství*; to snižuje člověka „pod obraz boží“, hubí ho tělesně i duševně a ohrožuje věčné spasení jeho. Sv. Jan Křtitel nepil od dětství nic opojného; tak „rostl a sílel duchem“. (Luk. 1, 15. 80.) Podobně může růstí a síletí, kdo se lihovin odřekl dobrovolně (*abstinent*).

Hrdinným skutkem je, když z lásky k Bohu a bližnímu nasazuje zdraví a život obránce vlasti, matka dítěte, lékař a ošetřovatel nemocného, zachránce od smrti a misionář mezi pohany. Mučedníci podstoupili pro svatou víru i smrt. O všech takových praví Kristus: „*Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej.*“ (Mat. 10, 39.)

91. NEZABIJEŠ! Páté přikázání boží.

Drahocenným statkem přirozeným je život vlastní a cizí. Ten chrání Bůh pátým přikázáním výslovně.

197. *Kdo se prohřešuje proti vlastnímu životu?*

Proti vlastnímu životu se prohřešuje, kdo si bez potřeby škodí na zdraví, kdo život lehkomyšlně vydává v nebezpečí a kdo sám sebe vraždí.

Úmyslná sebevražda mívá různé příčiny rozhodující a poslední; avšak *první a základní příčinou bývá ztráta víry a naděje v Boha*. Kdo věří v Boha, že každému odplácí spravedlivě odplatou věčnou, a kdo v Boha doufá, že nikoho na světě

neopustí, ten si při zdravém rozumu za žádných okolností na život úmyslně nesáhne.

Příčetný sebevrah se dopouští hrozného hříchu proti Bohu, jenž jediný jest pánem života i smrti; proti své duši, kterou vrhá do věčné záhuby; a proti své rodině, které působí hanbu a zármutek. Tím hříchem zbavuje se i práva na církevní pohřeb.

198. *Kdo se prohřešuje proti životu bližního?*

Proti životu bližního se prohřešuje, kdo mu zdraví a život ohrožuje neb ukracuje, kdo jej zlomyslně bije nebo zraňuje a kdo jej bezprávně usmrcuje.

Právem usmrcuje vrchnost nenapravitelného zločince (Řím. 13, 4.), člověk napadený útočníka ve spravedlivé obraně vlastního života, a vojín ve válce nepříteli. Odpovědnost před Bohem nese, kdo válku způsobil. — I vojín může a má být svatý. (Tři setníci v Písmě svatém Nového zákona. Sv. Šebestián. Sv. Jiří. Sv. kníže Václav.) Vojínovi do boje povolánému žehná rodná matka i matka církve. Na č? — *Úmyslná vražda je hřích do nebe volající.* „Krev bratra tvého ke mně volá ze země.“ (1. Mojž. 4, 10.)

Cizí zdraví a život ohrožuje, kdo padělá potraviny, zanedbá povinnou opatrnost při jízdě, při práci, při dohledu na děti — a kdo nerozumně žertuje, na příklad zbraní, strašením, sázkou. Tím lidé nehrají, od čeho zmírají. — *Život se ukracuje bližnímu příkořím a hrubostí.* O nezdárných dětech se říká, že rodičům „píjí krev“ a že je „přivádějí do hrobu“. — *Škodu povstalou z hříchů proti životu bližního je vinník povinen napravit.*

K ostatní živé přírodě chová se hodný věřící ušlechtilé: zachází šetrně s rostlinami, soucitně se zvířaty: ošetřuje, netýrá, zbytečně nezabíjí. Zvíře cítí jako ty, nedělej mu trampoty! *Je hříšno zvířata bez potřeby trápit nebo zabíjet.* „Víš zbožný o potřebách dobytka svého, ale srdce bezbožných jest ukrutné.“ (Přísl. 12, 10.)

92. „BĚDA SVĚTU PRO POHORŠENÍ.“ (Mat. 18, 7.) Páté přikázání boží.

Nejvzácnějším statkem bližního jest jeho duše, zejména je-li v posvěcující milosti. O duši bližního máme pečovatí zvláště duchovními skutky milosrdnými. (Viz pod ot. 191.) Proti duši bližního se prohřešuje, kdo ji hříchem kazí neboli pohoršuje. Tomu se říká pohoršení.

199. *Kdo se prohřešuje pohoršením?*

Pohoršením se prohřešuje, kdo bližnímu dává špatný příklad, kdo jej úmyslně svádí ke hříchu a kdo jinak je na jeho hříchu spoluvinen.

Špatný příklad dávají někdy rodiče dětem, představení podrízeným a starší mladším, když před nimi něco zlého dělají nebo mluví. Jako jiskra v popelu doutná špatný příklad v pohoršené duši, až se časem rozhoří ve hřích. Staříčkový Eleazar raději umřel, než by mládeži byl dal pohoršení špatným příkladem. (2. Mach. 6, 24.)

Ke hříchu svádí *slovem*, kdo někoho ke hříchu ponouká, jako ponoukal Evu had-ďábel. Velekněz Kaifáš radil k usmrcení Krista Ježíše. (Jan 11, 49. 50.) Král David velel vrchnímu vojevůdci, aby nechal Uriáše v bitvě zahynouti. (2. Král. 11, 15.) — Svádí *jednáním*, kdo víru druhých úmyslně podrývá, kdo proti náboženství mluví nebo píše, kdo špatné spisy půjčuje, prodává nebo rozšiřuje, kdo nemravné obrazy maluje a vystavuje, a kdo dovoluje přístup na místa mravně nebezpečná.

Spoluvinen na hříchu cizím je, kdo někomu ke hříchu svoluje nebo mlčí, hřích podle povinnosti netrestá, nebo kdo někomu dává ke hříchu příležitost, na příklad nepočestným oděvem. Šavel svolil, aby sv. Štěpán byl ukamenován. (Sk. ap. 7, 60.) Aron, bratr Mojžíšův, mlčel k modloslužbě lidu. (2. Mojž. 32.) Velekněz Helí netrestal zlých synů svých. (1. Král. 3, 13.) — Tak se dopouští někdo „*cizích hříchů*“.

Nepočestný oděv, jmenovitě u dívek a paní, bývá pro mnohé pohoršením. „Nechtěla bys dopustití se hříchu, proč tedy k němu vyzýváš? Stáváš se odpovědnou za hříchy, ke kterým jsi dala podnět.“ (Tertullian.) Bůh bude trestati toho, kdo se žádostivě dívá, i tu, která v takovém oděvu nechává na sebe pohlížeti. Šat jest určen k tomu, aby byl ochranou cudnosti a závojem studu. „*Ženy ať se zdobí oděvem slušným, stydlivě a cudně.*“ (1. Tim. 2, 9.)

200. *Co pravil Pán Ježíš o pohoršení?*

Pán Ježíš pravil o pohoršení: „Kdo by pohoršil jedno z dětí věřících ve mne, tomu bylo by lépe uvázati na hrdlo mlýnský kámen a pohrouziti jej do hlubiny mořské. Běda člověku tomu, skrze něhož přichází pohoršení!“ (Mat. 18, 6. 7.)

Svůdce v jakékoli podobě je pomocníkem ďáblovým. Zvláště záhubno je pohoršiti nevinné a mladistvé věřící. Za všechny smutné následky pohoršení je svůdce spolu odpověden. *Pohoršení je povinen napravití dobrým příkladem, slovem, modlitbou. Ostatně poradí zpovědník.*

„**Tak svíť světlo vaše před lidmi, ať vidí vaše skutky dobré a velebí Otce vašeho, jenž je v nebesích.**“ (Mat. 5, 16.) Světlem je dobrý příklad. „Nikommu v ničem nedáváme pohoršení, aby nebyla haněna služba naše“, napsal o sobě apoštol Pavel. (2. Kor. 6, 3.) Tak nedávej nikomu pohoršení ty, svíť okolí svému dobrým příkladem, a vlastní duši opatruj před nákazou. „*Děti, nedejte se svádět!*“ (1. Jan 3, 7.)

93. BUĎ STYDLIVÝ A POČESTNÝ!

Šesté přikázání boží.

Bůh nám vložil do duše posvátný cit, že některé části našeho těla mají býti zakryty. Stydlivý člověk se tam bez náležité potřeby neodkrývá, nedívá a nedotýká — ani na sobě ani na druhých. Ani nepřipustí, aby se ho někdo nepočestně dotýkal. O těch

věcech zbytečně nemluví ani nepřemýšlí. Tak to poroučí Bůh šestým přikázáním.

201. *Co poroučí Bůh šestým přikázáním?*

Šestým přikázáním poroučí Bůh, abychom v myšlenkách a pohledech, slovech a skutečích byli stydliví a počestní.

„Blahoslaveni čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.) Bůh je nad jiné miluje a chystá jim v nebi zvláštní odměnu. Té požívají ve společnosti Beránka božího Panna Maria, sv. Josef a nesčíslný zástup světců, jmenovitě sv. Anežka, sv. Stanislav a sv. Alois. Jejich odznakem je lilie. Co nejbližší k Bohu je povznesla stydlivost a cudnost neboli svatá čistota.

202. *Co pomáhá k zachování svaté čistoty?*

K zachování svaté čistoty pomáhá: 1. rychle odpírati pokušení a důvěrně vzývati Pána Ježíše i Pannu Marii; — 2. dobře se modlívati a co nejčastěji přijímati svátosti; — 3. pamatovati, že Bůh všechno vidí, a že každé chvíli můžeme umřítí.

Rychle odpírat! Chceš-li v domě ohně zbýti, nedej jiskře ohněm býti! Braň se modlitbou, zvláště střelnou! Raděj umřítí, nežli zhřešiti! Rač, Panno, v mocnou ochranu květ srdce mého vzítí!

Svátosti přijímat! Pokušení nejhoršího druhu doráželo na sv. Karla Boromejského v městě, kde studoval. A on zůstal nezkažený. Tázali se ho, kterak že odolal hříšným svodům? „Chodíval jsem každou neděli ke stolu Páně.“

Pamatovat: Bůh se dívá. „Kterak bych mohl to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému!“ (1. Mojž. 39, 9.) „Než bych před očima Páně zhřešila, raději nevinná půjdu na smrt.“ (Dan. 13, 23.)

„DUŠE NÁM, PANE, ZAPAL OHNĚM DUCHA SVATÉHO,
ABYCHOM TI NEPOSKVRNĚNÝM TĚLEM SLOUŽILI
A ČISTÝM SRDCEM SE ZALÍBILI.“

94. NESESMILNÍŠ! Nepožádáš manželky bližního svého!

Varovný hlas. Smilstvo a všeliká nečistota nebudiž ani jmenována mezi vámi; to svatým nesluší. Taktéž se nesluší hanebně a necudně flachatí nebo vtípkovati. To zajisté vězte a znejte, že nikdo smilný nebo necudný nemá podílu v království božím. Svět říká sice, že to nic není, ale nedejte se sváděti klamnými řečmi. Neboť pro takové věci přichází hněv boží na syny nevěry. (Podle Efes. 5, 3—6. „Svatí“ je název prvních křesťanů. 2. Kor. 13, 12.)

203. *Kdo se prohřešuje proti svaté čistotě?*

Proti svaté čistotě se prohřešuje: 1. kdo má dobrovolně nepočestné myšlenky a žádosti; — 2. kdo nepočestně pohlíží, mluví nebo jedná sám anebo s druhým; — 3. kdo se lehkomyšlně vydává v nebezpečí hříchu necudného.

„Slyšeli jste, že bylo řečeno: nesesmilníš! Já však vám pravím: smilní v srdci svém už každý, kdo hledí na ženu žádostivě.“ (Mat. 5, 27. 28.) Nepočestné myšlenky a žádosti zapovídá Bůh devátým příkázáním. *Není hříchem proti svaté čistotě, co se děje z nutné potřeby nebo z práva. V pochybnosti třeba poprositi rodičů nebo zpovědníka za poučení.*

204. *Co je pro svatou čistotu zvláště nebezpečno?*

Pro svatou čistotu je zvláště nebezpečno: 1. dívatí se na nemravné obrazy a čísti nemravné knihy; — 2. lehkomyšlně se scházeti a přátelíti s druhým pohlavím; — 3. chodíti na neslušné hry, představení a tance.

Pozor na oči! Zloděj oknem a hřích okem. Tak začal hřích Davidův. (2. Král. 11, 2.) Počestný umí pohlédnout a nevidět. „Kdo své oči zavírá, aby neměl záliby ve zlém, bude přebývatí na výsostech.“ (Is. 33, 15. 16.) — *Četba.* Není dovoleno ani radno čísti všechno. Leckterá kniha, byť pěkně psaná, jest jako kvítí jedovaté. Škoda, přeškoda duše četbou otrávené!

Důvěrná známost mezi osobami různého pohlaví bývá mravně nebezpečna. Není-li úmyslu a vyhlídky na brzký sňatek, může býtí hříšná. — *Některé zábavy* budí leckdy nečisté myšlenky a žádosti. Proto je mravně nebezpečno i *společné koupání* osob různého pohlaví. Tím se pozbývá studu a dává se pohoršení. „Nepřipodobňujte se tomuto světu!“ (Řím. 12, 2.)

Smutné následky tělesných hříchů proti svaté čistotě: *hanba; nemoci, mnohdy nezhojitelné, nakažlivé a dědičné; nechuf k modlitbě, ke službám božím a k svátostem; ztráta svaté víry; nekající smrt a nešťastná věčnost.* — „Nezůstane duch můj ve člověku, neboť ztělesněl“, řekl Hospodin před potopou. (1. Mojž. 6, 3.) „Nevíte-liž, že jste chrámem božím, a že ve vás přebývá Duch svatý? Kazí-li tedy někdo chrám boží, toho zkazí Bůh.“ (1. Kor. 3, 16. 17.) Co tělu líbo, duši žel. Milé začátky, smutné konce. Hříšná radost plodí žalost. „Cesta do pekel jsou stezky její, vedou dolů do komnat smrti.“ (Přísl. 7, 27.)

„OD DUCHA SMILNÉHO
VYSSVOBOĎ NÁS, PANE!“

95. SVÉHO SI HLEĎ! Sedmé přikázání boží.

Soukromý majetek. Čeho kdo spravedlivě nabyl, jest jeho soukromý majetek; vlastník má právo s ním svobodně nakládati (může jej někomu prodati, darovati aneb odkázati). To právo je v lidské společnosti základem rodinného života, veřejného pořádku a vzdělanosti. Bůh sám to právo potvrdil přikázáním „nepokradeš“. *Chítí soukromý majetek proti vůli vlastníků rozdělit anebo zespolečnit, bylo by nespravedливо a lidské společnosti škodливо.* Je staré přísloví: „Svoje svato. Svého si hled!“

205. *Kdo pečuje bohumile o majetek?*

Bohumile pečuje o majetek, kdo ho spravedlivě nabývá, šetrně s ním zachází a k dobrým skutkům ho užívá.

„Slož účty ze správy své!“ (Luk. 16, 2.) *Spořivý* pamatuje na sebe i na rodinu pro čas nemoci, nedostatku a stáří. Nevíš, co zlého večer přinese. Chovej bílý grošík pro černý den! Ne jak chceme, ale jak můžeme. „Seberte pozůstalé drobtý, ať se nezkaží!“ (Jan 6, 12.) — *Marnotratný* utrácí lehkomyšlně na věci zbytečné. Dnes tlusto a zítra pusto. Roboty do soboty a peněz do neděle. Hýřil za mladu a na starost umírá z hladu. Oděv, stravu — podle stavu! — *Dobročinný*, milosrdný, štědrý činí si „přátele z mamonu pozemského“ (Luk. 16, 9.) a skládá si „poklad nehynoucí v nebi“. (Luk. 12, 33.)

„Chraňte se lakomství!“ (Luk. 12, 15.) Lakomec čím více pije, tím více žízní. Žádnému dobře nečiní, leda když umře. „Kdo chtějí zbohatnout, upadají v osídlo ďáblovo.“ (1. Tim. 6, 9.) Jidáš z lakoty stal se zlodějem a zrádcem. „Blázne, této noci povolám duši tvou, a čí bude, co jsi nahromadil?“ (Luk. 12, 20.)

96. NEPOKRADEŠ!

Aniž požádáš statku jeho!

„Každému své!“ bylo právní zásadou již u pohanských Římanů. A naši předkové říkávali: „Svoje svato, cizí nejsvětější. Svého si hled, cizího nech!“ Sedmým a desátým přikázáním chrání Bůh cizí majetek.

206. *Kdo se prohřešuje proti cizímu majetku?*

Proti cizímu majetku se prohřešuje: 1. kdo krade nebo loupí; — 2. kdo se dopouští lichvy nebo podvodu; — 3. kdo cizí majetek nespravedlivě zadržuje nebo poškozuje.

Krade, kdo odcizuje potajmu. — *Loupí*, kdo odcizuje násilím. — *Lichvy se dopouští*, kdo nouze bližního využívá k nespravedlivému zisku: předražuje zboží, práci nebo peníze (nespravedlivým úrokem). — *Podvodu se dopouští*, kdo bližního zkracuje na majetku lstivě, na příklad neplatnými penězi, ne-

správnou měrou a váhou, špatným zbožím, nepoctivou hrou, výpůjčkou „na věčnou oplátku“, zavineným úpadkem, podvrženou listinou, podplácením svědků.

Nespravedlivě zadržuje, kdo nevrací, co našel, vypůjčil anebo má svěřeno; kdo zkracuje bližního v jeho právu (cesty, pastvy, mateřské řeči, osobní svobody); kdo neplatí včas, co platiti jest povinen. *Zadržovati mzdu dělníkům a utiskovati chudobné, zvláště vdovy a sirotky, je hříchem do nebe volajícím.* (Jak. 5, 4.)

*Nespravedlivě poškozuj*e na příklad, kdo povinnou práci zanedbává nebo špatně koná, kdo cizí majetek zlomyslně kazí nebo ničí. — *Na hříchu proti cizímu majetku je spoluvinen*, kdo nepoctivý majetek kupuje, přijímá nebo přechovává. Horší kdo přijímá, nežli kdo kradе. Zloději jsou kdo kradou, i kdo jim pomocní radou. — *Proti desátému přikázání božímu hřeší*, kdo si žádá neprávem přivlastnění cizí majetek.

Z moudrosti předků. Málem se začíná, mnohem se končí. S jehličky na truhličku, s truhličky na kravičku, s kravičky na šibeničku. Za zlodějem hanba chodí. Jak nabyl, tak pozbyl. Kdo stojí o cizí, přichází o své. Nepoctivý groš sto poctivých z kapsy vyhání. Nepoctivé jmění požehnáno není.

207. *Co poroučí Bůh sedmým přikázáním?*

Sedmým přikázáním poroučí Bůh: 1. abychom bohumile o majetek pečovali; -- 2. abychom každému, co jeho jest, nechávali, dávali a prokazovali; — 3. abychom nespravedlivý majetek navrátili a škodu způsobenou napravili.

Vrať a nahraď! Co? Všechnu škodu, ať zlomyslně anebo bezděky způsobenou, a všechno cizí anebo cenu jeho. Kdo všechno nemůže, má vrátit a hradit, aspoň co může. — *Kdy?* Co nejspíše. Není-li možno najednou, třeba po částech. — *Kterak?* Nenápadně, odpracovatí, „darovatí“. — *Komu?* Poškozenému nebo jeho dědicům. Nevíš-li o nich, dej nespravedlivý majetek chudým anebo na zbožné účely. *V pochýbnosti poradí zpovědník.*

S poctivostí nejdál dojdeš! „Co chcete, aby lidé činili vám, čiňte vy také jim!“ (Mat. 7, 12.) „Co nechceš, aby se od jiného dalo tobě, hled' abys ty nečinil jinému!“ (Tob. 4, 16.) „Lépe mít maličko, ale spravedlivě, než příjmy veliké, ale nepoctivě.“ (Přísl. 16, 8.) Lepší svůj šat plátěný, než hedvábný kradený. Dostí má, kdo na svém přestává.

97. NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ!

Osmé přikázání boží.

Jaký by to byl život na zemi, kdyby nemohl věřiti spolehlivě syn rodičům, žák učitelí, přítel příteli, nemocný lékařů, soudce svědkům! Proto chce Bůh, abychom v řeči a chování dbali vždy pravdy.

208. *Kdo se prohřešuje proti pravdě?*

Proti pravdě se prohřešuje, kdo lže, kdo křivě svědčí a kdo se přetvařuje.

Lže, kdo vědomě mluví nepravdu, aby oklamal bližního. Mýliti se může každý, lhátí nemá nikdo. Svatí nelhají ani žertem. Hřeší, kdo lže, aby pomohl sobě, neb aby posloužil druhému, neb aby uškodil někomu. První takto lhal „dábel, otec lži“. (Jan 8, 44.) „Ohyzda zlá je na člověku lež.“ (Sir. 20, 26.) Mladý lhář, starý zloděj. — Nemocnému lživě tajiti jeho blízkou smrt by mohlo býti hříchem těžkým.

Křivě svědčí, kdo lže o někom před soudem; je to křivá žaloba nebo křivé svědectví. Někdy bývá s tím spojena i křivá přísaha. Tak byl Nabot připraven o majetek a o život. (3. Král. 21, 13.) Proti Kristu svědčili před veleradou lživí svědkové. (Mat. 26, 60.) Farižeové žalovali na něho křivě před Pilátem. (Luk. 23, 2.) Proti jáhnu Štěpánovi nepřátelé „postavili křivé svědky“. (Sk. ap. 6, 13.) „Svědka lživého nenávidí Hospodin“ (Přísl. 6, 19.) a stíhá světský soud.

Přetvařuje se, kdo se tváří a chová tak, aby bližního oklamal. Úlisně jedná, jako Herodes před mudrci. (Mat. 2, 8.) Dělá se přítelem: „Zdráv buď,

mistře! A políbil jej.“ (Mat. 26, 49.) „Na oko pobožný.“ — „Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Jste podobní hrobům obíleným. Ty jsou zevně ozdobeny, ale v nitru plny hníloby.“ (Mat. 23, 27.)

Buď upřímný a věrný! Co v srdci, to na jazyku, to v chování! „Opravdu Izraelita, ve kterém není lsti.“ (Jan 1, 47.) Zachovej svěřené tajemství, zvláště úřední, a plň, co jsi dobrého slíbil. Jonatan Davidovi při loučení: „Jdi v pokoji, a co jsme si přísahali, při tom zůstane.“ (1. Král. 20, 42.) Dokud a kde Bůh žítí povelí, buď věren víře, vlasti, příteli! Věrní manželé: „Přijměte prsten věrnosti a buďte sobě věrni!“ Slovu věrný: na jeho slově může hrady stavěti. „Služebník dobrý a věrný“ vejde v radost Pána svého. (Mat. 25. 23.)

98. DOBRÉ JMÉNO — VZÁCNÉ JMĚNÍ.

Osmé přikázání boží.

Křivým svěděním trpívá nejen pravda, nýbrž i čest a dobré jméno bližního. A „dobré jméno, nejlepší dědictví“. „Lepší jméno dobré než bohatství velké.“ (Přísl. 22, 1.) Kdo cti pozbude, je v hanbě, a hanba tíží a škodí. *Vlastní cti smím a mám šetřit a hájit. Bližnímu jsem povinen čest nechávat a prokazovat* myšlením, slovem a chováním. „Co chcete, aby lidé činili vám, čiňte vy také jim!“ (Mat. 7, 12.)

209. *Kdo se prohřešuje proti dobrému jménu bližního? Proti dobrému jménu bližního se prohřešuje:*
1. kdo bezdůvodně o bližním špatně smýšlí;
— 2. kdo jej pomlouvá nebo chyby jeho neprávem vyjevuje; — 3. kdo mu donáší, co druhý o něm zlého mluvil.

Špatně smýšlí o bližním, *kdo bezdůvodně podezírá, nelaskavě posuzuje a odsuzuje.* „Proč myslíte zlé věci v srdci svém?“ (Mat. 9, 4.) „Láska nemyslí o zlém.“ (1. Kor. 13, 5.) Ne hned odsuzuj, nejprv rozsuzuj! „Jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni.“ (Mat. 7, 2.)

Bližního pomlouvá, *kdo lživě o něm vykládá nebo píše něco zlého, nebo skutečné chyby jeho zveličuje.* Od dobrého se ulže a k zlému se přilže. Kleвета jest jak uhel: když nespálí, aspoň ušpiní. „Očernil ho.“ Více bolí od jazyka nežli od meče. Je podle křivditi bezejmennými dopisy. — „Neodsuzujte, a nebudete odsouzeni! Pokrytče, vyhod' nejprve trám z oka vlastního!“ (Luk. 6, 37. — Mat. 7, 5.) Před svými dveřmi meť! Čeho nelze chváliti, toho nehaň! *Zvláště o mrtvých buď dobře anebo nic!*

Chyba bližního se smí vyjeviti, *když toho třeba k jeho polepšení nebo k zamezení většího zla.* Z lásky k bratřím pověděl Josef otcí, co učinili velmi zlého. (1. Mojž. 37, 2.) Někdy je udání pod hříchem závazno.

„Donaseč sám sebe poskvřňuje, mezi všemi bývá nenáviděn.“ (Sir. 21, 31.) Po lidských žlabech kalná voda teče: ty ji musíš roznášet?! Nesmí se každému pověděti všechno, co je pravda. „Slovo, které slyšíš proti bližnímu, ať s tebou zemře!“ (Sir. 19, 10.) — *Na hříchů proti dobrému jménu bližního je spoluvinen, kdo zlé řeči o bližním ochotně poslouchá.*

210. *Co poroučí Bůh osmým přikázáním?*

Osmým přikázáním poroučí Bůh: 1. abychom byli pravdomluvní, upřímní a věrní; — 2. abychom cti a dobrého jména bližních šetřili a hájili; -- 3. abychom křivdu a škodu na cti bližnímu způsobenou napravili.

Naprav křivdu a škodu *odvoláním pomluvy, odprosem za potupu a náhradou majetku.* K náhradě majetkové je zvláště povinen, kdo slovem anebo tiskem nespravedlivě poškodil bližního v živnosti, v obchodě anebo ve službě. Ovšem „škoda se dá nahraditi, ale slzy nikdy“, praví přísloví.

99. CÍRKEVNÍ PŘIKÁZANÍ.

Pán Ježíš dal apoštolům moc, nejen kázat evanđelium a zjednávatí věřícím milost boží, nýbrž i vésti

je dohledem, napomínáním a příkazováním k bohumilému životu. Od apoštolů přešla ta moc na papeže a biskupy neboli církev učící.

211. *Od koho má církev moc, dávatí příkázání?*

Moc, dávatí příkázání, má církev od Ježíše Krista, jenž pravil apoštolům a jejich nástupcům: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 18, 18.)

Slovo „svázati“ znamená zde: někoho k něčemu zavázati, něco mu naříditi. Představení církve nařizují katolickým křesťanům, co k spasení jejich uznávají za vhodné a potřebno.

Církevně nařízeno zejména: že před svatým přijímáním máme býti úplně lačni; že nesmíme čísti spisů církevně zavržených ani choditi na bohoslužby jinověrců; že máme přispívati na potřeby kostelní a na výživu duchovních správců. Zvláště důležité je patero příkázání církevních.

212. *Jak zní patero příkázání církevních?*

Patero příkázání církevních zní: První: zasvěcené svátky světiti. — Druhé: v neděle a zasvěcené svátky celou mší svatou pobožně slyšeti. — Třetí: ustanovené posty zachovávat. — Čtvrté: alespoň jednou za rok se zpovídati. — Páté: alespoň v čas velikonoční svátost oltářní přijmouti.

„Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ (Luk. 10, 16.) Církevní příkázání zavazují *katolické křesťany*, a to pod hříchem tak, jako příkázání boží. „Jestliže kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a celník“ = veřejný hříšník. (Mat. 18, 17.) Toho, kdo zatvrzele církve nechce poslechnout a tím působí veřejné pohoršení, trestá církev vyloučením aneb odepřením církevního pohřbu.

Církevní dispens. Církev má moc, příkázání svá „rozvázati“: leckteré z nich už změnila, jiné zrušila, některé z důležitých příčin někdy promíjí. Příkázání božích ovšem rozvázati nemůže.

Celkový přehled. Které svátky jsou zasvěcené, viz pod ot. 174. Každý svátek zasvěcený je pro nás stejně jako neděle dnem svátečním. Kterak světíme sváteční den? Ot. 175. — Co znamená „slyšení mši svatou pobožně“? Ot. 178. Kdo je povinen býti v den sváteční na mši svaté? Ot. 179. Kdo se prohřešuje proti sváteční mši svaté? Ot. 180. — O církevním postu čl. 100. 101. — O sv. zpovědi alespoň jednou za rok viz pod ot. 114. — O sv. přijímání alespoň v čas velikonoční viz pod ot. 109.

100. PŮST TĚLESNÝ A DUCHOVNÍ.

„*Postiti se*“ znamená: odepřít si některý pokrm anebo značnější část denní potravy. Už příkázání v ráji bylo postní. Mojžíš, Eliáš a Kristus Pán se postili 40 dní a nocí.

Užitky postu. „Nařídte svatý půst!“ vybízel prorok za dnů božího navštívení. (Joel 1, 14.) Jako skutek kající *usmiřuje půst Boha a zhlazuje časné tresty boží. Krotí zlé žádosti a povznáší mysl k Bohu.* „Trestám tělo své a podrobuji v službu“, napsal o sobě sv. Pavel. (1. Kor. 9, 27.) Jsou zlí duchové, kteří ze srdce „nevyjdou, leč modlitbou a postem“. (Marek 9, 28.) Jak užitečný byl půst Danielovi a jeho třem druhům na dvoře královském! (Dan. 1, 15.) „Ze mnoha jídel bývá nemoc, ale člověk zdrželivý život si prodlužuje.“ (Sir. 37, 33. 34.)

213. *Proč jest užitečno se postiti?*

Jest užitečno se postiti, protože postem činíme pokání za hříchy, učíme se přemáhati a prospíváme svému zdraví.

Náboženské posty za starodávna. Už pohané si za pokání ukládali půst. (Jon. 3, 7.) Izraelským zapovídal zákon některé pokrmy a nařizoval přísný půst v den Smíření. Farizeové postívali se dvakrát za týden. (Luk. 18, 12.)

Dřívější posty církevní. Křesťané zachovávali dříve posty časté a přísné, zejména v době před-velikonoční: ve všední dny nejídali nic až do západu slunce; k večeři mívali pokrmů jen rostlinné. Maso a vše ostatní, co pochází od zvířat teplokrevných, se po celou dobu svatopostní nepožívalo. Podobně se postívali věřící v adventě a před velikými svátky. V Suché dny jídali jen ovoce a suchý chléb.

Duchovní půst. Pán Ježíš na poušti kromě postu tělesného s nikým nemluvil, teskno a nepohodu snášel, různé pohodlí si odpíral. K podobnému postu zve i učedníky své. *„Chce-li kdo za mnou jít, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na sebe každodenně a následuj mne!“* (Luk. 9, 23.)

Sebekázní k síle duchovní. Cvič se snáseti dobrovolně, co nemusíš, a odpírej si dobrovolně, co je dovoleno. Tím zesílíš, abys uměl trpět, co nevyhnutelno, odolávat tomu, co zapověděno, a konati, co přikázáno. Tak „sílel duchem“ mládeneček sv. Jan na poušti. (Luk. 1, 80.) *Cvič a pěstuj hrdinu ve své duši!*

101. USTANOVENÉ POSTY ZACHOVÁVATI.

Třetí přikázání církevní.

Církevní půst je předepsán zejména: v pátek, a to na vděčnou památku, že božský Spasitel v pátek za nás umřel bolestně na kříži; — ve svatvečer, totiž předchozí den velikého svátku, abychom se naň lépe připravili; — čtyřicet dnů před velikonoci na památku čtyřicetidenního postu Páně; — v Suché dny čtyřikráte do roka (na jaře po 1. neděli svatopostní, v létě po Svatém Duchu, na podzim po 14. září a v zimě po 3. neděli adventní), abychom děkovali Bohu za přijatá dobrodiní a modlili se zvlášt o hodné kněze. (Mat. 9, 38.) — V tyto dny předpisuje církev svatá půst od masa nebo půst ujmy nebo půst přísný.

214. *Co rozumíme postem od masa?*

Postem od masa rozumíme, zdržovati se pokrmů připravených z masa zvířat teplokrevných. (Půst zdržlivosti.)

Půst od masa je *předepsán* každý pátek, nepřípadá-li naň zasvěcený svátek. — *Povinen* je tím postem každý katolík po sedmém roce věku svého. — *Omluven* jest od toho postu, kdo je nemocen a kdo jest odkázán na cizí stůl: uční, služební, pocestní, žebráci. Maso rybí je v postní dny dovoleno.

215. *Co rozumíme postem ujmy?*

Postem ujmy rozumíme, spokojiti se za den jediným toliko nasycením.

Půst ujmy je *předepsán* ve svatvečery Nanebevzetí Panny Marie a Všech svatých, a každý den doby svatopostní kromě neděl. Mimo jediné nasycení, jež nemá býti zpravidla před polednem, smí se jen ráno a večer něco málo pojísti. — Postem ujmy je *povinen* každý katolík, jenž dovršil dvacátý prvý a nezačal šedesátý rok věku svého. — *Omluven* jest, kdo je nemocen anebo se pozdravuje, a kdo namáhavě pracuje anebo vůbec potřebuje častějšího nasycení.

216. *Co rozumíme postem přísným?*

Postem přísným rozumíme půst od masa s postem ujmy současně.

Přísný půst je *předepsán* zvláště na Štědrý den, na Popeleční středu, v Suché pátky, ve všechny pátky doby svatopostní a v sobotu před Božím hodem svatodušním. — Kdo je povinen přísným postem? Kdo jest omluven?

Postní řád diecéšní předčítá se každoročně celý s kazatelny a bývá vyvěšen na kostelní bráně. Pro jednotlivé dny se oznamuje v kostele. — *Osobní úlevu neboli dispens* postní může na požádání zjednatí od biskupa duchovní správce nebo zpovědník; ten poradí také v různých pochybnostech stran postu. — Neuposlechnutí postního přikázání bylo by hří-

chem; ten hřích poskvrňuje duši, nikoli „pokrm, jenž vchází do úst“. (Mat. 15, 11.)

Zapověděný čas. Církev svatá předpisuje půst hlavně na to, abychom činili pokání za hříchy. S tím se nesrovnávají hlučné radovánky a zvláště *taneční zábavy*. Proto se jich katolický křesťan v *adventě a v době svatopostní* účastniti nesmí. „Všechno má svůj čas: je čas veselí a čas kvílení“ (Kaz. 3, 1. 4.), aby se nesplnilo slovo Páně: „Obrátím slavnosti vaše v nářek a všechny písně vaše v žalozpěvy.“ (Amos 8, 10.)

102. POVINNOSTI STAVU.

Práce údělem člověka. *Pracuje se duševně a tělesně.* Obojí práci konal a posvětil Kristus Pán; bez žádné z nich se lidská společnost neobejde. Ruka i hlava patří k sobě. — *Pracovati je potřeba.* Kůň k tahu, pták k letu a člověk k práci. „Šest dní budeš pracovati.“ (5. Mojž. 5, 13.) „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí!“ (2. Soluň. 3, 10.)

Pracovati je spasitelno: práce namáhavá je pokáním za hříchy, práce bedlivá chrání od pokušení, práce v posvěcující milosti je záslužná pro nebe. — „Dobré jest muži, nese-li jařmo (Páně) od svého mládí.“ (Pláč 3, 27.) Boha vzývej, ruky přidej! Vítej slunce s modlitbou v srdci a s prací v rukou! Jaké dílo, takový plat zde i na věčnosti.

„**Iděte na vinici mou!**“ (Mat. 20, 4.) Bůh, nebeský Hospodář, povolal všechny lidi do práce na svou vinici. Každému z nás určil obor životní činnosti; to jest povolání neboli stav. Ve stavu tom ukládá Bůh Desaterem každému zvláštní povinnosti.

217. *Čím jsou povinni rodiče a pěstouni dětem?*

Rodiče a pěstouni jsou dětem povinni dáti výchovu v pravé víře a v bázni boží a pečovati o jejich blaho časné.

Otcovský dům — hlavní škola. „Počátek moudrosti je báti se Pána.“ (Sir. 1, 16.) Dobrý příklad — veliký řečník. Jak veliké hodiny ukazují, tak se malé

podle nich spravují. Jaký otec, taký syn — „jaká matka, taková dcera“. (Ezech. 16, 44.) — Kde kázeň, tam stud i bázeň. Otcovská povolnost syna kazí. „Chlapec ponechaný své vůli je matce na hanbu.“ (Přísl. 29, 15.) „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého, ale kdo jej miluje, trestá ho včas.“ (Přísl. 13, 24.)

Učitelé jsou povinni žáky vyučovati pro život časný a tak je vychovávat, aby došli cíle věčného. Za výchovu školní jsou rodiče a pěstouni před Bohem spoluodpovědní. — Žáci jsou povinni chodit do školy, pracovat úkoly a učit se, co jim uloženo.

218. *Čím jsou povinni zaměstnavatelé podřízeným?*
Zaměstnavatelé jsou podřízeným povinni platit spravedlivou mzdu a přidržovat je k dobrému.

Zaměstnavatelé. „Každému, kdo ti bude něco pracovat, vyplat ihned mzdu!“ (Tob. 4, 15.) „Hle, zadržaná mzda dělníků, kteří požali pole vaše, křičí, a jejich volání vešlo v uši Pána zástupů.“ (Jak. 5, 4.) — *Mistry a hospodáře* napomíná sv. Pavel: „Páni, prokazujte služebníkům, co je spravedlivo a slušno, vědouce, že také vy máte Pána v nebi.“ (Kol. 4, 1.) „Nestará-li se kdo o svoje a zvláště o domácí své, zapřel víru a jest horší nežli nevěřící.“ (1. Tim. 5, 8.)

Zaměstnanci jsou zaměstnavatelům povinni věrně sloužit a svědomitě pracovat. „Hoden je dělník mzdy své“, zasloužené totiž práci svědomitou. (Luk. 10, 7.) Dokonalé odměny dojde „služebník dobrý a věrný“ v radosti Pána nebeského. (Mat. 25, 21.) „Cokoli činíte, konejte ze srdce jako Pánu a ne lidem, vědouce, že od Pána přijmete v odplatu dědictví (nebeské). *Kristu Pánu služte!*“ (Kol. 3, 23. 24.)

219. *Čím je povinen občan státním zákonům?*
Občan je státním zákonům povinen se náležitě podřizovat a o zákony dobré se přičiňovat.

Volební povinnost. Za dobré zákony a dobrou správu veřejnou má též svědomitý volič před Bohem

zásluhu; za špatné zákony a špatnou správu je nedbalý a lehkomyšlný volič Bohu a společnosti spolupověden.

103. PŘEMÁHEJ POKUŠENÍ!

Na cestě k nebi je nám nebezpečno vše, co svádí ke hříchu. Svádí neboli pokouší *tělo*, na příklad k nestřídmosti, lenosti, nemravnosti; — *svět*, totiž lidé zlí špatným příkladem, mluvením, tiskem, obrazem, divadlem, zábavou; — *ďábel* s ostatními zloduchy vnukáním zlých myšlenek a žádostí.

220. *Odkud pochází pokušení?*

Pokušení pochází od těla, světa a ďábla.

Pokušení samo není hříchem, pokud se mu člověk nepoddá, v ně nesvolí. První lidé svolili, bohužel! Kristus nesvolil. (Mat. 4, 1. 11.) Tobíáš byl ještě malým chlapcem, když všichni chodili se klanět modlám; on sám chodíval se klanět Hospodinu: nesvolil v pokušení, uchoval se od hříchu. (Tob. 1, 5—8.)

221. *Kdy povstává z pokušení hřích?*

Z pokušení povstává hřích, když ke zlému svolíme.

Co činiti v pokušení? Braň se hned s počátku! „Odpírejte ďáblu, a uteče od vás.“ (Iak. 4, 7.) Ďáblu podáš-li prst, ujme tě za celou ruku. Řekni rozhodně: Nikoli! To se nesmí! Nechci! — *Varuj se příležitosti!* Příležitost dělá zloděje. Od ohně vzdálen, nebývá spálen A proto: Pryč odtud! (1. Mojž. 39, 12.) Pryč s tím! (Sk. ap. 19, 19.) Ani kroku tam! „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) — *Modli se!* „Bděte a modlete se, abyste nevešli (nesvolili) v pokušení!“ (Mat. 26, 41.) Zvláště účinné jsou v pokušení modlitby střelné.

222. *Kterak přemůžeme pokušení?*

Pokušení přemůžeme, když mu hned s počátku rozhodně odpíráme, zlé příležitosti se varujeme a modlitbou se bráníme.

K nebi o pomoc! Pomoz, Bože! Nedej mi odloučiti se od Tebe! Tobě chci já sloužit bez ustání. Raděj umřítí, nežli zhřešití! Ježíši, pastýři dobrý, smiluj se nade mnou! Ježíši můj, smilování! Ježíši tichý, srdce pokorného, učiň mé srdce podle srdce svého! Ježíši, tobě žiji! Maria, oroduj za mne! Anděle boží, při mně stůj, duši mi svatou opatruj!

104. TĚŽKÝ HŘÍCH — NEJVĚTŠÍ ZLO.

Hříchu se dopouští někdo skutkem anebo řečí nebo myšlením. Co se stalo bezděčně, proti vůli nebo nevědomky, není hříchem. Nevědomost hříchu nečiní, leč by jí někdo sám zavínil.

223. *Co je hřích?*

Hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona božího.

Těžký hřích. *Všechny hříchy nejsou stejně veliké: jsou hříchy lehké a těžké.* Těžký byl na váze boží hřích pyšných andělů, prvních rodičů, bratří Josefových. Těžkým hříchem by mohlo býti na příklad: nevěřití v Boha, křivě přísahatí, zanedbatí sváteční mši svatou nebo velikonoční povinnost, bližního nenávidětí nebo mu značně uškodití.

224. *Kdo se dopouští těžkého hříchu?*

Těžkého hříchu se dopouští, kdo přestupuje zákon boží ve věci důležité, a to zcela dobrovolně a s jasným vědomím, že hřeší těžce.

Smutné následky. Těžkým hříchem přestává člověk býti svatým dítkem božím a stává se synem marnotraitným. (Viz ot. 84.) Poklad zásluh, které si dosud získal dobrými skutky, mu již nepatří. Zasluguje od Boha trestů časných i věčných. Kdyby tak umřel, byl by odsouzen na věky „ven do tmy, kde je pláč a skřípění zubů“. (Mat. 22, 13.) — V těžkém hříchu je člověk pro nebe jakoby mrtev (Zjev. 3, 1.) a věčné smrti hoden; proto se říká těžkému hříchu „smrtný“.

225. *Proč je těžký hřích pro člověka největší zlo?*
 Těžký hřích je pro člověka největší zlo, protože ho zbavuje milosti posvěcující, připravuje ho o všechny zásluhy pro nebe a uvaluje na něho tresty boží časné a věčné.

Lehký hřích. Lehké nám připadá na váze svědomí to, že Lotova žena se ohlédla, že Mojžíš u skály pochyboval, že Zachariáš neuvěřil ihned andělovi. Ti přestoupili zákon boží *ve věci méně důležité*. Za to měli hřích lehký. — Lehkého hříchu dopouští se také, kdo přestoupí zákon boží *ve věci důležité sice, ale ne zcela dobrovolně, anebo ne zcela vědomě*, že by to byl hřích těžký. — I hodnému člověku málokterý den mine bez lehké proviny. Proto se říká lehkému hříchu „*všední*“ (všedenní).

226. *Proč se máme varovat i hříchu lehkého?*
 Máme se varovat i hříchu lehkého, protože uráží Pána Boha, přivádí na člověka tresty časné a může vésti ke hříchu těžkému.

Uráží Pána Boha. Malá jehlička, a píchnutí bolí. Bůh nejvyšší svatý a dobrotivý nelibě vidí skvrnu na rouchu posvěcující milosti a je potom méně štědrý v milosti. — *Přivádí časné tresty.* Vzpomeň, jak potrestal Bůh za jediný všední hřích ženu Lotovu, Mojžíše, kněze Zachariáše! — *Může vésti ke hříchu těžkému.* Od malé jiskry les vyhořel. Z častého zanedbání povinné modlitby — znesvěcení dne svátečního. Z malého zloděje velký zloděj. „Kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu hyne.“ (Sir. 19, 1.) — *Věru, není radno říkati: „Je to jenom lehký hřích.“*

„OD VŠELIKÉHO HŘÍCHU
 VYSSVOBOĎ NÁS, PANE!“

105. HLAVNÍ HŘÍCHY.

Nebezpečné náklonnosti. Neblahým následkem prvotného hříchu jest, že „srdce lidské se kloní od

mladosti k zlému“ (1. Mojž. 8, 21.) Kloní se k zlému na různé strany. Cítá se obyčejně takových náklonností sedmero, a to: k pýše, lakomství, smilstvu, závisti, nestřídmosti, hněvu a lenosti. *Jsou to jakoby jedovaté kořeny, ze kterých mohou vyrůst hříchy.* S počátku bývají to hříchy lehké.

Lehkým hříchem začíná se jevit *pýcha*, když někdo je marnivý, po cti a chvále baží; rád o sobě mluví, na sobě si zakládá a jinými pohrdá; — *lakomství*, když někdo přílišně spoří a skoupě vydává na potřeby, nerad půjčuje a dává, prý „něco za něco, nic za nic“; — *smilstvo* u dětí, když nejsou stydlivé; — *závist*, když někdo nepřeje druhému daru, pochvaly, úspěchu; — *nestřídmost*, když někdo je mlsný, v jídle nedočkavý nebo hltavý; ví, že líhoviny jsou pro mladé jedem, a přece po nich baží; — *hněv*, když někdo je netrpělivý, vyhrožuje a nadává; — *lenost*, když někdo nevstává ráno na první zavolání, do kostela a do školy se loudá, úkoly, práci a modlitbu odbývá ledajak a oddává se zahálce.

Zpytuj se dobře! Co z toho pozoruješ na sobě? Vytrhávej ze srdce za mladu koukol hříchu každodenně zpytováním svědomí a pravidelně svatou zpovědí. Neříkej: „Na tom nezáleží.“ Neboť z opětování hříchu, byť lehkého, povstává zlý návyk, a ten vede k dalším hříchům horším; jako třeba lakomství k necitelnosti, podvodu nebo křivé přísaze. Ostatní zlé návyky podobně. Proto se jim říká „hlavní hříchy“.

227. *Které jsou hlavní hříchy?*

Hlavní hříchy jsou: pýcha, lakomství, smilstvo, závist, nestřídmost, hněv a lenost.

Nejhorší konce. Hrozným následkem hříšného návyku bývá, že člověk je potom k napomínání zatvrzelý, milosti boží nepřístupný a do smrti nekajícný. Tak umírá nešťastně s neodpuštělným hříchem proti Duchu svatému. (Viz pod ot. 82.)

106. DOBRÉ SKUTKY.

Hodný věřící jest jako „strom štípený u tekoucích vod“. (Žalm 1, 3.) Proto nese „dobré ovoce“ (Mat. 7, 17.), činí totiž, co Bůh poroučí (zachovává přikázání, plní povinnosti stavu, nese trpělivě kříž), ano činí také všelico jiného, co Bůh jen doporučí. Ono i toto se Bohu líbí. *Kdo jednáním, mluvením anebo myšlením činí něco Bohu libého, koná dobrý skutek.*

228. *S kterým úmyslem máme konati dobré skutky?*
Dobré skutky máme konati s úmyslem, že jimi chceme plnit vůli boží.

Dobrý úmysl *chýbí* tomu, kdo na příklad se modlí, aby druhé oklamal, anebo dává almužnu, aby ho lidé chválili (Mat. 6, 2.), anebo se postí z lakoty. Skutek bez dobrého úmyslu nemá ceny před Bohem. — Dobrý úmysl má, byť *nevědomky*, kdo na příklad ze soucitu pomáhá bližnímu nebo snáší trpělivě soužení nebo svědomitě pracuje. — *Výslovně vzbuzujeme dobrý úmysl zbožným pomyšlením anebo slovy: „Ke cti a chvále boží.“ „Ve jménu Páně.“ „Z lásky k tobě, Pane!“ „Buď vůle tvá!“ „Za pokání.“*

Vzbuzuj výslovně! Je velmi užitečno vzbuditi dobrý úmysl častěji za dne a po každé ráno. (Viz čl. 69. odst. 1.) — Cím je úmysl dokonalejší, tím je dobrý skutek před Bohem cennější. I skutky samy sebou lhostejné výslovným úmyslem dobrým nabývají ceny před Bohem. Proto napomíná sv. Pavel: „Buďte že jíte nebo pijete anebo cokoli jiného činíte, všechno činite k slávě boží!“ (1. Kor. 10, 31.)

229. *Které jsou hlavní dobré skutky?*
Hlavní dobré skutky jsou modlitba, půst a almužna.

„Modlitba s postem a s almužnou je lepší, než schovávat poklady zlata.“ (Tob. 12, 8.) K modlitbě náleží všechny skutky pobožnosti; k postu všechny skutky sebezapírání; k almužně všechny skutky mílosrdenství.

230. *Co pravil Pán Ježíš o dobrých skutcích?*

Pán Ježíš pravil o dobrých skutcích: „Neskládejte si pokladů na zemi, kde je rez a mol kazí, a kde je zloději vykopávají a kradou, ale skládejte si poklady v nebi!“ (Mat. 6, 19. 20.)

Dobré skutky záslužné. Kdo je v posvěcující milosti, podobá se živé ratolesti na kmeni Páně (viz za ot. 83.). Živá ratolest kvete a nese ovoce; podobně si člověk v posvěcující milosti za každý dobrý skutek zaslouhuje *více milosti na zemi a více blaženosti v nebi*. Tak dobrými skutky „bohatne před Bohem“. (Luk. 12, 21.) — Jsem v posvěcující milosti? „Nuže tedy, číňme dobře, dokud máme čas!“ (Gal. 6, 10.) „Přichází noc, kdy nemůže nikdo dělati.“ (Jan 9, 4.)

231. *Kdy je dobrý skutek pro nebe záslužný?*

Dobrý skutek je pro nebe záslužný, koná-li se v posvěcující milosti.

Dobré skutky nezáslužné. V hříchu smrtelném je člověk pro nebe jakoby mrtev. Podobá se suché ratolesti, oddělené od kmene Páně. Co dobrého vykoná, je pro nebe nezáslužno. Ale i takové skutky dobré *nejsou zcela neužitečné*.

K čemu napomáhají? Prorok Daniel radil králi babylonskému: „Hříchy své almužnami vykupuj a nepravosti své smilováním nad chudými; snad ti Bůh odpustí hříchy tvoje.“ (Dan. 4, 24.) — Za kající skutky obyvatelů Ninive uchránil Bůh město od záhuby. Bohatec dostal „dobré věci své“ za živa na zemi. (Luk. 16, 25.) Aspoň odměnu pozemskou dává Bůh nejvyšš spravedlivý za dobré skutky tomu, koho nemůže odměnit po smrti. — *Dobré skutky nezáslužné pomáhají člověku, aby dostal od Boha milost polepšení aneb aspoň odměnu pozemskou.*

107. BOHUMILÉ NÁVYKY — CTNOSTI.

Dobrý skutek opět a opět konaný se stane bohumilým zvykem. Návyk dobrého skutku slove

ctnost. Kdo se na příklad dobře modlívá, je *zbožný*; kdo ochotně pomáhá bližnímu, je *milosrdný*; kdo každému nechává, co mu náleží, je *pocivý*. Kdo má více ctností, slove *ctnostný*.

Žádné umění bez cvičení. K nabytí ctností třeba se cvičiti. Kdo si dovede odpírati, co má dovoleno, odepře si, co má zapověděno; kdo umí konati, co není povinen, vykoná také, co je povinen. Oč je duše vzácnější než tělo, o to *duševník nad tělocvík*. „Tělesné cvičení jest užitečno k málu, zbožnost je užitečna ke všemu.“ (1. Tim. 4, 8.) K tomu vedou zvláště dobré knihy náboženské, sv. misie farní, duchovní cvičení (exercicie) a náboženské spolky.

232. Které tři ctnosti jsou nejdůležitější?

Nejdůležitější jsou tři božské ctnosti: víra, naděje a láska.

„Božské“ ctnosti slovou, *protože k Bohu směřují, k Bohu vedou a s Bohem spojují*. Vlohu k nim jsme dostali na křtu od Ducha svatého; sami však ji máme pěstovat a božské ctnosti vzbuzovat. Božské ctnosti vzbuzujeme, když ujišťujeme Boha, že v něho věříme, v něho doufáme a jej milujeme.

233. Kdy zvláště máme vzbuzovati božské ctnosti?

Božské ctnosti máme zvláště vzbuzovati při mši svaté, při svatém přijímání, v pokušení a v nebezpečí smrti.

Vzbuzení víry v Boha viz za čl. 73. Vzbuzení naděje v Boha za čl. 75. Vzbuzení lásky k Bohu za čl. 76. Krátce: „Ježíši, v tebe věřím. Ježíši, v tebe doufám. Ježíši, tebe nade všechno miluji. Amen.“ Tak zejména v pokušení proti svaté víře nebo naději nebo lásce k Bohu.

108. „NÁSLEDUJ MNE!“ — PRAVÍ PÁN.

(Mat. 19, 21.)

Ve škole Páně. Nejsvětějším vzorem všech ctností je pro nás Ježíš Kristus. Hodný učedník *ná-*

sleduje Mistra, počíná si totiž ve všem tak, jako si počínal Pán. „Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili, jako jsem učinil vám já.“ (Jan 13, 15.) Proto *se denně zapírá* = odpírá si to, co vede ke hříchu; *bere na sebe kříž* práce, bolesti, zármutku, křivdy a vůbec všeho, co Bůh obtížného poroučí nebo doporučí.

234. *Co hlavně pomáhá k ctnostnému životu?*

K ctnostnému životu hlavně pomáhá následovati Krista Pána: „Chce-li kdo za mnou jít, zapří sebe sám, vezmí kříž svůj na sebe každodenně a následuj mne!“ „Učte se ode mne, ježto jsem tichý a srdcem pokorný.“ (Luk. 9, 23. — Mat. 11, 29.)

Kristus - vzor pokory. Opustil slávu Otce svého a stal se člověkem. Nepřišel, aby si dal sloužiti, nýbrž, aby sám sloužil. (Mat. 20, 28.) V chudobě a práci přebýval mezi námi. (Mat. 8, 20.) Ponížil se až k smrti kříže. (Filip 2, 8.) Pněl, umíral celé tři hodiny — Král světa širého, Syn boží jediný. Pokorně sídlí ve svátosti oltární. Tak nám září svým příkladem.

Pokorný učedník Páně si na ničem nezakládá; uznává: jsem slabý a hříšný; modlí se; vyznává své hříchy; ochotně poslouchá, nechlubí se a nevypíná; je srdečně zdvořilý. „Bůh se pyšným protiví, milost dává pokorným.“ (1. Petr. 5, 5.) Pokora je základem všech ctností.

JEŽÍŠI TICHÝ, SRDCE POKORNÉHO,
UČIŇ MÉ SRDCE PODLE SRDCE SVÉHO!

109. CTNOSTI BLAHOŠLAVENÝCH.

Osmero důležitých ctností označil Kristus Pán v kázání o blahoslavených. To se čte o svátku Všech svatých.

235. *Jak zní osmero blahoslavenství?*

Osmero blahoslavenství zní: „Blahoslaveni chudobní, neboť jejich je království nebeské. Bla-

hoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou. Blahoslavení lkající, neboť oni potěšení budou.

Blahoslavení, kteří lační po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou. Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.

Blahoslavení pokojní, neboť oni syny božími slouti budou. Blahoslavení, kteří trpí pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. A když vás pro mne budou tupit, pomlouvat a pronásledovat, radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích.“ (Luk. 6, 20. a Mat. 5, 3—12.)

Chudobný ve smyslu Páně nedychtí hříšně po majetku, a má-li jaký, hříšně na něm nelpí; je tudíž „chudobný duchem“. (Mat. 5, 3. a Luk. 6, 20. Viz za ot. 205.) — *Tichý* z lásky k Bohu jedná s bližním přívětivě, snáší příkoří trpělivě a odpouští křivdu srdečně. (Viz čl. 89.) — *Lkající* lituje hříchů svých, rmoutí se nad neštěstím druhých a nese vlastní kříž odevzdán jsa do vůle boží. (Viz ot. 19.)

Po spravedlnosti lační, kdo úsilovně hledá pravdu boží, aby jí poznal, milost boží, aby byl svatý nebo světější, a království boží, aby se tam dostal. — *Milosrdný* pomáhá bližnímu v potřebách tělesných i duchovních. (Viz čl. 87.) — *Čisté srdce* má, kdo se chrání hříchů vůbec a zejména je stydlivý a počestný v myšlení a pohledech, v řeči a chování. (Viz čl. 93.)

Pokojný se snáší s bližním v dobrotě, ustupuje pokud to bez hříchu možno, a smíruje rozvaděné. (Viz za ot. 194.) — *Pro spravedlnost trpí*, kdo pro Krista snáší posměch nebo potupu, obětuje zdraví nebo majetek, přijímá bolest aneb i smrt.

„Blahoslavení“ = *nevýslovně blažení v nebi*. „Potom uviděl jsem zástup veliký, jehož nikdo spočítati nemohl, ze všech národů, pokolení a jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem, oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých. A nebudou již lačněti ani žíznoti, a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich.“ (Zjev. 7, 9. 16. 17.)

**BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA PŘEMYSLOVNA
ZAKLÁDÁ ÚTULNU PRO CHUDÉ A NEMOCNÉ
ROKU 1234.**

110. CHCEŠ BÝTI DOKONALÝ ?

Kdo vroucně, opravdu celým srdcem miluje Boha, hledí mu sloužití ne pouze dostatečně, nýbrž co nejlépe; koná nejen, co Bůh poroučí, nýbrž i co jen radí a doporučí; chrání se netoliko hříchu těžkého, nýbrž i hříchů lehkých; dává si záležet i na maličkostech: je „nad málem věrný“. (Mat. 25, 31.) Tak slouží Bohu dokonale. „Já jsem Bůh všemohoucí; choď přede mnou a buď dokonalý!“ (Mojž. 17, 1.)

236. *Co pravil Pán Ježíš o dokonalém životě?*

Pán Ježíš pravil o dokonalém životě: „Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej všechno, co máš, a (peníze) rozdej chudým. A potom přijď a následuj mne!“ (Mat. 19, 21.)

K nabytí dokonalosti radil božský Spasitel bohatému jinochovi, aby svůj majetek rozdal, aby zůstal svobodný a aby se poslušně podřídil Kristu Pánu i v tom, k čemu není povinen učedník obyčejný.

237. *Které jsou tři evandělické rady?*

Tři evandělické rady jsou: dobrovolná chudoba, doživotní stav svobodný a trvalá poslušnost duchovních představených.

Evandělické rady zachovávatí se zavazují dobrovolně *řeholníci* svatými sliby. Řeholní bratří a sestry žijí obyčejně v kláštorech a slouží Bohu modlitbou, výchovou mládeže, péčí o chudobné i nemocné a duchovní správou mezi věřícími nebo pohany (misionáři). — *Také ostatní věřící* měli by a mohou Bohu sloužití dokonale. K tomu napomáhá zvláště třetí řád sv. Františka a sv. Dominika, Mariánská družina a vůbec náboženský spolek anebo bratrstvo.

„Podíl nejlepší.“ (Luk. 10, 42.) Ve svaté jednotě s jinými dojde jednotlivec snáze, spíše a jistěji toužené výše. *Nevolá k té výši Pán také tebe?* „Blahoslavení, kteří lační po spravedlnosti, neboť oni nasycení budou.“ (Mat. 5, 6.) „Každý, kdo (pro království boží, aby mohl Bohu sloužití dokonale,) opustí dům anebo pole,

bratry anebo sestry, otce anebo matku, dostane (za živa) odměnu stonásobnou a (po smrti) život věčný.“ (Mat. 19, 29.)

111. BUĎ S PÁNEM BOHEM!

Začínej s Pánem Bohem den! V hodinu pevně stanovenou posvěť nový den znamením kříže a vstaň bez prodlení. Pomodli se ranní modlitbu, vzbud' při ní dobrý úmysl a zajdi si, možno-li, i ve všední den na mši svatou. Nelze-li, ucti Pána ve svátosti oltářní aspoň návštěvou nebo vzpomínkou. **Svaté ráno** — červánky svatého dne.

Pracuj s Pánem Bohem ve svém povolání! Promysli dobře, začni rychle, konej pilně! Obnov při práci dobrý úmysl, zvláště když je obtížná a namáhavá! „Dobře je muži, nese-li járho (Páně) od svého mládí.“ (Pláč 3, 27.) Pracuj jako služebník dobrý a věrný svědomitě! Bůh se dívá, Bůh odplatí. Na roli, byť nejcizější, *sobě pracuješ.*

Osvěžuj se s Pánem Bohem! Vděčný před jídlem a po jídle děkuje Pánu Bohu. Rozumný dopřává si osvěžení tak, aby se posilnil k další práci. Prozíravý užívá odpočinku i k potřebnému sebevzdělání. Opatrný se varuje zábah mravně nebezpečných. **Svatý se raduje vždycky v Pánu.** (Filip. 4, 4.)

Trp a snášej s Pánem Bohem, co se přes den nahodí těžkého, smutného a bolestného! Není domečka bez křížečka. Zapři sebe sám, vezmi na sebe kříž práce, křivdy, bolesti - a jdi odevzdán do vůle boží trpělivě za Pánem! Z trpělivosti blaho ti vzejde.

Konči den s Pánem Bohem večerní modlitbou! Nejdůležitější část večerní modlitby je zpytování svědomí s dokonalou lítostí a s upřímným předsevzetím. Je velmi prospěšno si večer před usnutím pravidelně vzpomenouti: Umřítí musím, ale nevím kdy... Potom si určí pořádek díla pro budoucí den a znamením kříže se odevzdej pod ochranu boží.

Proživej týden s Pánem Bohem! V *den sváteční* „pozdvihni se, duše, z prachu, zaleť k rajským končinám“! Ať bez důležité příčiny není pro tebe svátečního dne beze mše svaté a mše svaté bez slova božího! Jaký den nedělní, taký den poslední. — *Pátek*, památný den smrti Páně, a ostatní příkázané dny svěťivej církevním postem! Považuj ten lehounký předpis za vyznání víry a za důtklivé povzbuzení k postu duchovnímu!

Živ buď s Pánem Bohem v posvěcující milosti! Pozor na všední hříchy zcela vědomé a dobrovolné! Nedej se sváděti špatným příkladem a klamnými slovy! Drž se v pokušení ruky boží, a odoláš! Smířuj se pravidelně s Bohem svatou zpovědí a pokládej si za čest přicházeti co nejčastěji ke stolu Páně! „Pamatuj na svého Tvůrce za dnů mladosti své!“ (Kaz. 12, 1.) Dobrými skutky skládej si poklad pro nebe. „Buď věrný až do smrti“ (Zjev. 2, 10.), a živ budeš s Pánem Bohem na věky. Amen.

PROŽÍVEJ ROK S CÍRKVÍ SVATOU!

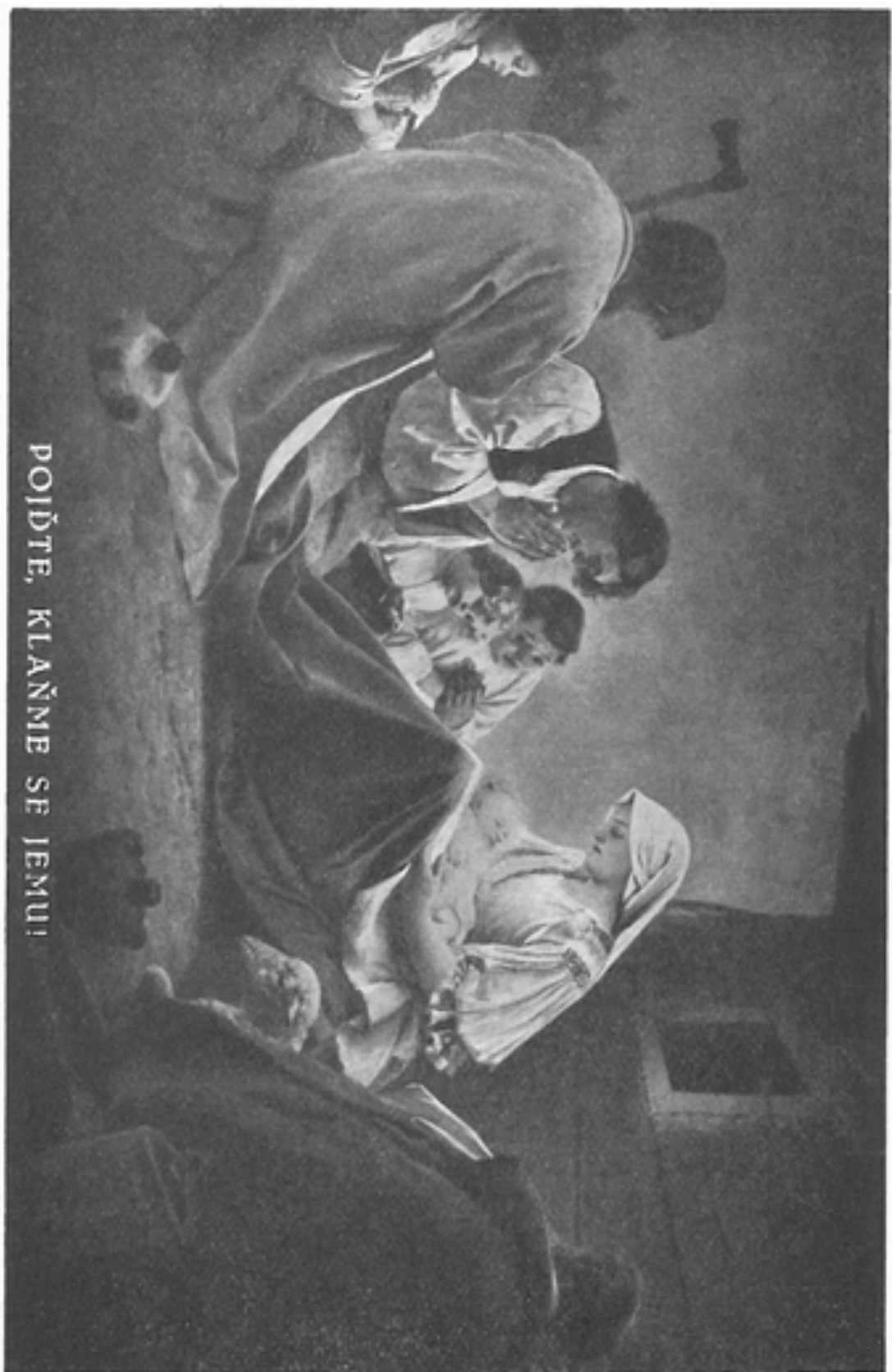
„Milostivé léto Hospodinovo.“
— „Rok mého vykoupení.“ —
(Is. 61, 2. a 63, 4.)

Každého dne nás volá Pán opět a opět do své služby. K té službě nás církev svatá chce povzbudit a posvětit. Proto slaví denně památku buď některého ze světců božích, aneb, a to zvláště, památku některého děje ze života Krista Ježíše. To se každoročně opakuje. Dny a časy, Bohu církevně zasvěcené, se jmenují dohromady „církevní rok“. Ten se dělí ve tři hlavní doby.

112. DOBA VÁNOČNÍ.

Advent — příchod. „Ejhle, Hospodin přijde.“ (Zach. 14, 5.) Rozeznáváme *trojí příchod Páně*. Na první příchod čekali věřící Starého zákona, když slíbeného Vykupitele toužebně vyhlídali. To si máme v adventě připomínat. — Druhý příchod se děje, když Pán přichází do srdce svou milostí aneb osobně při sv. přijímání. V čas adventní máme jemu své srdce otevřít. „Bratři, hodina jest, abychom už ze sna povstali.“ (Řím. 13, 11.) — Třetí příchod se stane, když nás Pán přijde soudit hned po smrti a v soudný den. Na to se máme v adventě připravit. „Buďte připravení, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.“ (Luk. 12, 40.) — *Adventní neděle jsou čtyři*. Vhodně připadá v adventě 8. prosince zasvěcený svátek *Neposkvrněného početí Panny Marie*, jež jako spanilá „HVĚZDA JITŘNÍ“ zasvitla lidstvu před východem SLUNCE, Krista Ježíše.

„**Připravte cestu Páně!**“ (Mat. 3, 3.) Věřící se *modlí*vají v adventě víc než jindy, a to zvláště *radostný růženec*. — I ve všední dny chodívají na mši svatou; ta se slouží skoro ráno ještě za tmy a slove „*roráte*“, protože tím slovem začíná. „Vyros, nebe, Spasitele!“ (Is. 45. 8.) — „Přijde k nám přítel náš, *svatý biskup Mikuláš*“, těší se před 6. prosincem děti, ale i druzí potřební čekají v adventě na milosrdnou lásku naši. — Fialová barva mešního roucha v neděli vybízí: „*Čiňte pokání!*“ (Mat. 3, 2.) Po třetí neděli adventní jsou Suché dni zimní. Hlučné zá-

POJĎTE, KLAŇME SE JEMU!

bavy jsou v adventě katolíkům zapověděny. A blaze tomu, kdo poslechne hlasu Dobrého pastýře, jenž všechny své ovečky zve k svaté zpovědi a k svému stolu. — Děti chystají k vánocům „jesle“ neboli „betlem“ — Co já si umíním pro čas adventní?

Štědrý den, konec přípravy k svátkům vánočním, budí v srdci *tklivé vzpomínky*: Panna Maria se sv. Josefem v Betlemě; Adam a Eva v kalendáři. — *Přísný půst* toho dne zachovávají věřící způsobem starověkým, kdy se jídalo teprve po západu slunce. — „*Štědrá*“ *večeře* začíná v rodině u vánočního stromku s „betlemem“ a končí pěkně vánoční písní. Od štědré večeře má název celý den; zároveň připomíná ten název, jak štědrý byl Bůh Otec, když nám daroval jednorozeného Syna svého. — *Dary „od Ježíška“* dávají rodičové dětem, milosrdní potřebným. Naši předkové byli toho dne i ke zvířatům a k stromům štědrí. Ano i studánka dostala štědré večeře. Hoj, ty štědrý večere, tajemný ty svátku, cože komu dobrého neseš na památku?

Boží hod vánoční 25. prosince, zasvěcený svátek. „Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho.“ (Tit. 2, 11.) „Maličký narodil se nám.“ (Is. 9, 6.) „Pojďte, klaňme se jemu!“ *Služby boží začínají už přede dnem*, protože Kristus Pán se narodil v noci. — Z radosti a na oslavu narození Páně slouží se v každém kostele *trojí mše svatá*. První s evandéliem: „Zvěstují vám radost velikou, která bude všemu lidu“ (Luk. 2, 10. „andělská“); druhá s evandéliem, jak pastýři pospíchali uctít novorozeného Spasitele („*pastýřská*“); třetí s evandéliem: „A SLOVO tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ (Jan 1, 14. „*slavná*“.) — Odpoledne při svátostném požehnání bývá *ofěra pro chudé*. Bůh se ukázal dobrotivý a štědrý, nebud' ty lakomý! — Od svátku Božího narození pějí se v kostele i v rodině půvabné *koledy vánoční*.

Svátky povánoční: sv. Štěpána, *prvomučedníka* (26/12 svátek z dobrovolněný), sv. Jana, Miláčka Páně (27/12) a sv. Nevinátek betlemských (28/12). Vzpomínej a čti ke každému z těch dnů v Biblických dějinách. — *V poslední den občanského roku* (31/12), zasvěcený sv. Silvestru papeži, konají se v předvečer děkovné služby boží. Projdi v duchu minulý rok a najdeš mnoho, zač bys měl Bohu poděkovat a zač jej odprosit. — *Nový rok občanský* 1. ledna je zasvěceným svátkem „Obřezání Páně“. Dne 2. ledna se světí Jména Ježíš. Začnu ve jménu Páně. Snad je to poslední rok mého života na zemi.

Svátek Zjevení Páně, lidovým názvem „*svatých tří králů*“, světí se 6. ledna jako *zasvěcený* na oslavu, že novorozený Vykupitel se zjevil podivnou hvězdou mudrcům a hlasem Boha Otce po svém pokřtění. Za prvních dob křesťanských se toho dne uděloval dospělým slavně svatý křest; na to se v předvečer světla křestní voda. Dosud se světí v onen svatvečer *voda k žehnaní, kadidlo a křída*. — Svěcenou křídou se píše na dveře příbytku nápis *tříkrálový K✠M✠B✠* s letopočtem, aby nás Bůh na přímluvu svatých mudrců chránil ode zlého. — Při službách božích se vybírají *příspěvky na misie* mezi Slovany a pohany. Tak se děkuje činem za „boží dar“ svaté víry.

Den 2. února, čtyřicátý po vánočním hodě Božím, je svátek dobrovolně *zasvěcený*. Slove „*Obětování Páně*“ na památku, že Pán Ježíš byl podle předpisu Zákona v chrámě Bohu představen neboli obětován. — Slove „*Očišťování Panny Marie*“ na památku, že Rodička boží položila tehda předepsanou oběť očištnou. — *Svátek hromnic* říkáme tomu dni, protože se světí svíce zvané „*hromnice*“. Světí se na památku, že Simeon nazval Krista Vykupitele světlem k osvětlení národů. — S rozžatými svícemi se koná *průvod kolem kostela*; to jako bychom provázeli Svatou rodinu do Jerusalema. Kromě toho *se rozžihá svěcená svíce*, když katolický křesťan umírá, když mrtev leží v rakvi a když je veliká bouře s hromobitím. Proto se říká té svíci „*hromnice*“. „*Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, bude mít světlo života.*“ (Jan 8, 12.)

113. DOBA VELIKONOČNÍ.

Od předpostí do Svatého třídenní.

Předpostí trvá 17 dní. Začíná devátý týden před svátky velikonočními nedělí zvanou „*devítník*“. Mešní roucho té neděle a dvou neděl po ní následujících je kající barvy fialové. Světským názvem říká se předpostí „*masopust*“ a třem jeho posledním dnům „*ostatky*“. V ty dny bývá mnohde po 40 hodin *smírná pobožnost* před vystavenou svátostí oltární. Zač bychom měli Pána Ježíše nejvíc odprosit?

Popeleční středa je první den doby svatopostní. V kostele světí kněz popel ze spálených ratolestí loňské Květné neděle, znamená svěceným popelem věřící na čele a říká při tom: „*Pomni,*

člověče, že prach jsi a v prach se vrátíš.“ Ten svatý obřad slove „*popelce*“. — Popelcem připomíná církev svatá: Musíš umřít a čiň tedy zavčas pokání. Tělu do hrobu přísluší, běda, kdo nedbal o duši! „Nebudete-li činit pokání, zahynete.“ (Luk. 13, 5.)

Doba svatopostní je čas od Popeleční středy do svátků velikonočních. Trvá celkem 46 dní. Z těch je 6 dnů nedělních a 40 všedních. Po první neděli svatopostní jsou Suché dni jarní. — K pokání nás vede církev svatá tím, že předpisuje *čtyřicetidenní půst* na památku čtyřiceti dnů, které ztrávil Pán Ježíš na poušti; — uvádí nám živě na pamět *umučení Páně* (nad hlavním oltářem bývá obraz trpícího Vykupitele); — zapovídá věřícím hlučné, jmenovitě taneční zábavy, a koná služby boží, zvláště nedělní mši svatou, v *rouchu kajicné barvy fialové*.

„**Čiňte pokání!**“ (Mat. 4, 17.) „Činit pokání“ znamená: hříchů zanechat, z nich se očistit a za ně si ukládati tresty. Hodný věřící chodívá v době svatopostní *do kostela*, pokud možno, i ve všední dny; zachovává předepsaný *půst církevní*, kterýž doplňuje postem duchovním (viz čl. 100.); koná skutky milosrdné a *modlí se* bolestný růženec a křížovou cestu. Tak se připravuje k *velikonoční povinnosti*. (Viz za ot. 114. a 109.) — Co já si uložím za pokání pro dobu svatopostní?

„**Svatý týden**“ se říká poslednímu týdnu doby svatopostní, protože nám církev staví před oči přesvaté děje, jimiž naše vykoupení bylo dokonáno. Začíná *Květnou nedělí*. Ta slove „Květná“, protože se světí kvetoucí ratolesti (u nás květy vrbové, „kočičky“), na památku slavného vjezdu Páně. — S posvěcenými ratolestmi se koná *průvod kolem kostela*; to jako bychom provázeli Pána Ježíše při slavném jeho vjezdu do Jerusalema a do nebe. — Nebe nám otevřel Ježíš Kristus svou smrtí na kříži. Na památku toho se otvírá ke konci průvodu *kostelní brána*, když na ni kněz třikráte zaklepá křížem. — Chci za Pánem do nebe, půjdu ho také vyprovodit. Kdy se podobá duše kvetoucí ratolesti?

Pašije jsou části evandělia o umučení Páně. Čtou se ve Svatém týdnu čtyřikrát. Po prvé na *Květnou nedělí*, protože Pán Ježíš jako Beránek boží jel toho dne naposledy do Jerusalema za nás trpět a zemřít. *V úterý* potom učil naposledy v chrámě a předpověděl učedníkům svou smrt: „Víte, že za dva dny budou velikonoce; tehdy bude vydán k ukřižování Syn člověka.“

— *Ve středu* nato sešla se velerada a ujednala, že Pána Ježíše zajmou a usmrtí. Při tom se nabídl Jidáš: „Co mi dáte, a já vám ho zradím?“ — *V pátek* skonal Pán Ježíš na kříži.

KLANÍME SE TOBĚ, PANE JEŽÍŠI KRISTE,
A DOBROŘEČÍME TOBĚ,
NEBOŤ SVATÝM KŘÍŽEM SVÝM SVĚT JSI VYKOUPIIL.

114. DOBA VELIKONOČNÍ. Od Svatého třídenní do konce.

Zelený čtvrtek je památný den poslední večeře a smrtelné úzkosti Páně. Církev se raduje z ustanovení svátosti oltářní, ale nemůže se radovat úplně, protože Kristus Pán brzy potom začal své poslední utrpení. Proto je *mše svatá jen s počátku slavná*; při „Gloria“ se slavnostně odzvoní, načež zvony mlčí až do „Gloria“ Bílé soboty. Slouží se mše svatá *tolíko jediná*; ostatní kněží jdou s druhými věřícími ke stolu Páně. — Po mši svaté zůstane svatostánek pootevřen prázdný a *oltář se odsťrojí* na památku, že Pán Ježíš při svém umučení všechno za nás obětoval a byl ode všech opuštěn. Jen několik málo věrných zůstalo s ním až do konce. — Zůstanu také já: s ním se budu modlit, k němu v tyto svaté dny přicházet a jeho umučení rozjímat.

Veliký pátek je památný den smrti Páně. *Umřel*; proto je oltář beze světla a bez ozdob; kněz v obřadním rouchu barvy černé se klade tváří k zemi na stupně oltáře; potom čte pašije. — *Umřel za všechny lidi*. Před smrtí se modlil: při poslední večeři za své učedníky a druhé věřící, na kříži pak za své nepřátele. Proto se modlí kněz za všechny lidi a stavy. Modliteb je 9. Každá začíná slovem: orémus — modleme se! — *Umřel bolestně a potupně na kříži*. Proto kněz odhaluje kříž zastřený černou rouškou a zpívá při tom: „Ejhle, dřevo kříže, na němžto pněl světa Spasitel“, klade kříž na černou podušku a uctívá jej trojím pokleknutím a políbením. — *Svou smrtí se za nás obětoval* krvavým způsobem. Na památku se toho dne mše svatá neslouží; kněz jen přijímá svatou hostii na Zelený čtvrtek proměněnou. — *Umřel i pohřben jest*. V monstranci, zahalené bílým závojem, nese kněz velebnou svátost na postranní oltář, jenž představuje Boží hrob. — Věřící sledují vnímavě svaté obřady, uctívají políbením svatý kříž a navštíví svátostného Krista v Božím hrobě.

Bílá sobota je památný den odpočinku Páně v hrobě a slávy jeho v předpekli. Za prvních dob křesťanských byly služby boží až večer a konal se při nich slavný křest dospělých. Ti byli potom oblečeni v *bílé roucho*. Odtud pochází název „Bílá“ sobota. — Nyní se ty služby boží konají hned ráno: církve se chystá radostně oslaviti vzkříšení Páně. Před kostelem světí kněz *nový oheň*, zanícený jiskrou z křemene. V kostele světí *svíce velikonoční* a zasazuje do ní pět ozdobených zrn kadidla na památku oslavených ran Páně. Potom světí *křestní vodu* se zajímavými obřady, jež končí litanii ke všem svatým. Po té slouží *mši svatou* s „Gloria“. Při tom se opět rozezvučí zvony, načež se po prvé ozve radostné Aleluja — chvalte Pána! — Místo v neděli skoro ráno se koná hned před večerem *slavnost vzkříšení Páně*. „Vstal jest této chvíle.“ — Věřící dávají si ráno světit vodu k žehnání, navštíví Pána Ježíše v Božím hrobě a účastní se uctivě svátostného průvodu „Vzkříšení“.

Boží hod velikonoční. Na kterou památku se slavila Veliká noc Starého zákona? Velikou noc novozákonní posvětil Ježíš Kristus tím, že slavně vstal z mrtvých. Je to nejslavnější svátek roční. *Dobrovolně světí věřící též velikonoční pondělí*. Neděl velikonočních je šest. — Od neděle Vzkříšení ozývá se při službách božích a v modlitbách kněžských „*Aleluja*“. U oltáře hořívá při slavné mši svaté po 40 dní *svíce velikonoční*, jež představuje vzkříšeného Pána Ježíše. — Místo „Anděl Páně“ pozdravujeme Rodičku boží třikrát denně chvalozpěvem: „*Raduj se, nebes Královno!*“ — Církve opět a opět vybízí věřící k *velikonoční povinnosti* svaté zpovědi a svatého přijímání. „*Probud se, kdo spíš, a povstaň z mrtvých, a zasvitne ti Kristus.*“ (Efes. 5, 14.)

Křížové dni. Čtyřicátý den po neděli Vzkříšení ve čtvrtek je zasvěcený svátek *Nanebevstoupení Páně* neboli Božího vstoupení. Ve tři dny před tím, zvané „křížové“, konají se *prosebné průvody*. Věřící jakoby provázeli Krista Pána, než odejde do nebe, a přednášejí mu při tom své záležitosti a potřeby. Ty jsou všechny vyjádřeny v *litanii ke všem svatým*. — Modlití se máme pokorně a důvěrně. To připomíná obřadní *roucho barvy fialové* a evangelium o příteli neodbytném. — *Ideme společně a po mši svaté*, pamětlivi slov Páně: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já prostřed nich.“ (Mat. 18, 20.) — *Vzýváme svaté* o přimluvu, abychom spíše byli vyslyšeni. — *Ideme do pole*, abychom při pohledu na osení se vroucněji modlili: „abys úrodu

zemskou dáti a zachovati ráčil“. Pohled pak vzhůru k nebi vybízí: „Hleďte to, co je nahoře, kde je Kristus, sedě na pravici boží!“ (Kolos. 3, 1.)

115. DOBA SVATODUŠNÍ.

Po nanebevstoupení Páně připravovali se apoštolé s ostatními učedníky a s Marií, Matkou boží, po devět dní na seslání Ducha svatého. To si připomínáme zvláště devátý den po tom svátku, v sobotu. Za prvních dob křesťanských býval v noci potom slavný křest dospělých. Na památku toho světlí se podnes v sobotu ráno před Svatým Duchem *křestní voda* podobně jako na Bílou sobotu.

Boží hod svatodušní světlí se v neděli, desátý den po svátku Nanebevstoupení Páně na památku, že Ježíš Kristus seslal Ducha svatého. Mešní roucho je barvy červené, protože Duch svatý se tehda zjevil v podobě ohnivých jazyků. — V chrámě biskupském se ve dny kolem toho svátku uděluje *svaté biřmování*. — V den seslání Ducha svatého působili apoštolé ponejprv místo Pána Ježíše a začala církev svatá. Chvála Bohu! Jsem také členem svaté církve apoštolské. Slibuji poznovu, že budu věrným bojovníkem Páně. Přijď, Duchu svatý, osvět, posilni a posvěť mne! — Pondělí svatodušní světlí věřící dobrovolně jako svátek zasvěcený. — Potom následuje 24 neděl po Svatém Duchu. První je zasvěcena *nejsvětější Trojici*. Dobrořečme Otci i Synu i Duchu svatému! Zač jmenovitě?

Svátek Božího těla koná se jako zasvěcený ve čtvrtek po neděli nejsvětější Trojice na oslavu Krista Ježíše, přítomného ve svátosti oltářní. Po mši sv. je slavnostní průvod, jenž se zastavuje u čtyř připravených oltářů venku. — Průvod Božího těla se koná, abychom veřejně vyznali svou víru, že Kristus Pán je ve svaté hostii přítomen, abychom mu slavně poděkovali, že mezi námi osobně přebývá, a konečně, abychom jej společně odprosili za urážky, kterých se mu ve svátosti oltářní bohužel dostává. Mimo to chceme uctivým doprovodem vyprositi boží požehnání pro sebe a pro zemskou úrodu. Pojďte, klaňme se Jemu! — Pátek, osmý den po svátku Božího těla, je zasvěcen *nejsvětějšímu Srdci Páně*. Ježíši tichý, srdce pokorného, učiň mé srdce podle srdce svého!

Z kalendáře letního. Dne 24. června Narození sv. Jana Křtitele, jenž byl o šest měsíců starší než Pán Ježíš; narodil se bez hříchu dědičného, protože ho Duch svatý už před narozením posvětil. — Dne 29. června zasvěcený svátek *sv. apoštolů Petra a Pavla*, kteří v jeden den skonali smrtí mučednickou r. 67. — Dne 2. července Navštívení Panny Marie. „Ježíš, s kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila.“ — 5. července *sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje*, na Moravě zasvěcený. Sv. Cyril ✠ 867 v Římě, sv. Metoděj ✠ 885 na Velehradě. „Jazykem rodným boží chválu pěli, mateřskou řečí svaté knihy psali, získali láskou Kristu národ celý, život nám na vše věky zachovali.“ — Dne 15. srpna zasvěcený svátek *Nanebevzetí Panny Marie*. „Ježíš, který tě, Panno, na nebe vzal a na nebi korunoval.“ — Dne 8. září světi věřící dobrovolně Narození Panny Marie jako svátek zasvěcený. — Po 14. září (Povýšení svatého kříže) jsou *Suché dni podzimní*.

Z kalendáře podzimního. Dne 28. září sv. Václava. ✠ 929. „Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám i budoucím!“ — *Měsíc říjen* je zasvěcen Panně Marii, Královně posvátného růžence. Od času sv. Dominika (✠ 1221) ji vzývají věřící zvláště touto modlitbou. Dne 2. října svátek Andělů strážných. — Třetí neděli v říjnu je svátek *Posvěcení chrámu* na vděčnou památku, že náš kostel byl posvěcen a stal se příbytkem božím. (Viz čl. 45.) — Dne 1. listopadu zasvěcený svátek *Všech svatých* na počest všech světců v nebi, ať jsou podle jména světu známi nebo neznámi. (O svatých v nebi viz čl. 28.) — První všední den nato je *Památka dušiček*, abychom s účinnou láskou pamatovali na ty, „kteří nás předešli se znamením kříže“ a trpí v očistci. (Viz čl. 31.)

„NA DUŠIČKY VZPOMÍNEJME,
Z OČISTCE JIM POMÁHEJME!
BUDOU NA NÁS VZPOMÍNAT,
AŽ MY BUDEM UMÍRAT.“

SEZNAM VYOBRAZENÍ.

(V závorkách jméno umělce.)

1. Titulní. (*K. Schönherr.*) S svol. Hanfstaengla nást. v Berlíně.
2. Anděl strážný — str. 12-13. S svol. Edice smíru v Přerově.
3. Sv. Cyril a Metoděj — str. 28-29. (*Prof. Em. Dítě.*) S svol. Papežské koleje Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě.
4. Panna Maria se skupinou dětí — str. 38-39 (*Prof. Em. Dítě*)
5. Křest knížete Bořivoje — str. 54-55. (*Ant. Lhota.*) S svol. Státního nakladatelství v Praze.
6. a 7. Čtyři hlavní části mše sv. — str. 64-65. (*Sigm. Rudl.*)
8. Blah. Jan Sarkander — str. 78-79. (*Sigm. Rudl.*)
9. Kristus na hoře Olivové — str. 92-93. (*Jos. Šichan.*)
10. „Synu můj, dej mi srdce své!“ — str. 104-105. (*Jindř. Wadere.*)
11. Svaté dítě, Panna Maria — str. 116-117. (*Hub. Salentin.*) S svol. Frant. Hanfstaengla v Mnichově.
12. Blah. Anežka Přemyslovna — str. 150-151. (*Prof. Em. Dítě.*)
13. Valašská Madonna (střední část) — str. 154-155. (*Ad. Liebscher.*) S svol. nakladatelství J. Ottý v Praze.

